

คำนำ

รายงานประจำปี 2550 เล่มนี้ ได้รวบรวมผลงานของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550 ประกอบด้วย งานพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ งานวิจัย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานบริหารทั่วไป งานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้มาจากผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกองอาหารสัตว์ประจำอยู่ที่ส่วนกลาง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 21 แห่ง จุดประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลด้านอาหารสัตว์ให้กับผู้สนใจ นอกจากนี้รายงานเล่มนี้แล้ว กองอาหารสัตว์ยังเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านอาหารสัตว์ ผ่านทางเว็บไซต์ของกองอาหารสัตว์ที่ www.dld.go.th/nutrition/ อีกด้วย

(นายสมจิตร์ อินทรณี)

ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์

มิถุนายน 2551

สารบัญ

	หน้า
หน้าที่และความรับผิดชอบ	1
อัตรากำลัง	8
แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2550	10
แผนงาน ปรับโครงสร้างภาคการเกษตร	
ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	
กิจกรรม : พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์	
สรุปผลการปฏิบัติงาน ประจำปี 2550	11
เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	
- การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	18
- การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	21
- การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	21
- การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550	24
การผลิตและการใช้เสบียงสัตว์	
- การผลิตเสบียงสัตว์	29
- การใช้เสบียงสัตว์	29
- การทำลายเสบียงสัตว์	33
- เเสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์ฯ/สถานีฯ	33
- งานบริการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร	33
- โครงการสนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่าย	36
งานพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์	40
กิจกรรม : วิจัยปศุสัตว์	
- ภาพรวมแผนงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550	49
- ผลดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550	53
- ผลงานวิจัยของกองอาหารสัตว์ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ.2550	57
- ผลงานวิชาการของกองอาหารสัตว์ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ.2550	63
ผลผลิตที่ 4 การผลิตสินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา	
กิจกรรม : การปรับเปลี่ยนประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรที่ได้รับ	
ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไข	
ข้อตกลงระหว่างประเทศ (FTA)	
กิจกรรมนำหญ้าและพัฒนาอาชีพการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อจำหน่าย	68

แผนงาน ขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท

ผลผลิตที่ 1 เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ

กิจกรรม : สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	77
---	----

เงินนอกงบประมาณ

โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หม้าล้นตลาด ปี พ.ศ.2550	110
---	-----

งานบริหารทั่วไป กองอาหารสัตว์	113
-------------------------------------	-----

การปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์	109
--	-----

การใช้จ่ายงบประมาณ ปี 2550	115
----------------------------------	-----

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถานที่ตั้งและเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์.....	5
ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตราค่าจ้างข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550.....	8
ตารางที่ 3 ตารางแสดงอัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550	9
ตารางที่ 4 ตารางแสดงอัตราพนักงานราชการของกองอาหารสัตว์	9
ตารางที่ 5 แสดงผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2550	11
ตารางที่ 6 แสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลัก, พันธุ์ขยาย ผลิตโดยศูนย์ฯ/สถานีฯ ปีงบประมาณ 2550	18
ตารางที่ 7 แสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายผลิตโดยเกษตรกร ตามแผนงานกองอาหารสัตว์	19
ตารางที่ 8 แสดงผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายผลิตโดยเกษตรกร ตามแผนพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์	19
ตารางที่ 9 ภาพรวมผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2550 แยกตามชนิดพันธุ์	20
ตารางที่ 10 แสดงผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2550	21
ตารางที่ 11 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์บกกองอาหารสัตว์คงเหลือ ปีงบประมาณ 2550 แยกตามชนิดพันธุ์	22
ตารางที่ 12 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์บพัฒนาตลาดคงเหลือ ปีงบประมาณ 2550 แยกตามชนิดพันธุ์	23
ตารางที่ 13 ผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550	24
ตารางที่ 14 ตารางแสดงผลการผลิตเสบียงสัตว์ ปี 2550	29
ตารางที่ 15 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ ปี 2550	29
ตารางที่ 16 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัย ปี 2550	30
ตารางที่ 17 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้ง ปี 2550	31
ตารางที่ 18 ตารางแสดงการสำรองเสบียงสัตว์สำหรับใช้ ปี 2550	33
ตารางที่ 19 ตารางสรุปผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ปีงบประมาณ 2550	33
ตารางที่ 20 ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรได้รับแจก	33
ตารางที่ 21 ตารางแสดงชนิดพันธุ์และปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกให้เกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ	35
ตารางที่ 22 ผลการจำหน่ายท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ของเกษตรกรเครือข่าย ปี 2550	36

	หน้า
ตารางที่ 23 สมรรถนะการผลิตของแม่โครีดนมที่เลี้ยงด้วยหญ้า (ไม่เสริมอาหารข้น)	44
ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย ปี 2550	49
ตารางที่ 25 แสดงภาพผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ปีงบประมาณ 2550	53
ตารางที่ 26 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย ในปีงบประมาณ 2550	68
ตารางที่ 27 ตารางแสดงชนิดเสบียงสัตว์ ปริมาณเสบียงสัตว์ และมูลค่าจำหน่าย ปี 2550	69
ตารางที่ 28 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์กิจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2550	71
ตารางที่ 29 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงกิจกรรมนาหญ้า รายเดือน ปีงบประมาณ 2550	74
ตารางที่ 30 ตารางแสดงรายชื่อโครงการพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2550	77
ตารางที่ 31 แสดงรายละเอียดการใช้งบประมาณปี 2550 โครงการทับทิมสยาม 03 และ 05 จังหวัดสระแก้ว	81
ตารางที่ 32 แสดงผลผลิตน้ำนํ้าหนักแห้งของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ (โครงการสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี)	97
ตารางที่ 33 แสดงผลผลิตน้ำนํ้าหนักแห้งของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ (โครงการสาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว)	100
ตารางที่ 34 แสดงกิจกรรมงานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร (โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ)	102
ตารางที่ 35 แสดงผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์	113
ตารางที่ 36 แสดงผลการวิเคราะห์จากตัวอย่างงานวิจัยและงานบริการเกษตรกรทั่วไป	114
ตารางที่ 37 แสดงจำนวนเกษตรกรที่มารับบริการทางวิชาการของกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และ พืชอาหารสัตว์ กองอาหารสัตว์	114
ตารางที่ 38 งบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ ปี 2550 แยกตามแผนงาน/ กิจกรรม	115
ตารางที่ 39 การใช้จ่ายเงินงบประมาณ ปี 2550 ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์	116
ตารางที่ 40 การใช้เงินงบประมาณปี 2550 ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA	118

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 โครงสร้างของกรมปศุสัตว์ เฉพาะในส่วนของการอาหารสัตว์	4
ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และ สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ปี 2550 จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง.....	8
ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2548-2550 เทียบกับมาตรฐาน ..	25
ภาพที่ 4 ค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2548-2550 เทียบกับมาตรฐาน	26
ภาพที่ 5 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ ตรวจสอบเป็นเปอร์เซ็นต์	26
ภาพที่ 6 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (RS) ที่ผลิตปี 2548-2550 เทียบกับมาตรฐาน ..	27
ภาพที่ 7 ค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ (RS) ที่ผลิตปี 2548-2550 เทียบกับมาตรฐาน	28
ภาพที่ 8 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ ตรวจสอบเป็นเปอร์เซ็นต์	28
ภาพที่ 9 กราฟแสดงปริมาณท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ที่แจกเกษตรกร ปีงบประมาณ 2550	35
ภาพที่ 10 กราฟแสดงปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกเกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ ปี 2550	36
ภาพที่ 11 ภาพรวมการผลิตและใช้เสบียงสัตว์ ปี 2550	39
ภาพที่ 12 ภาพการปลูกหญ้าแพงใกล้ร่วมกับข้าว	40
ภาพที่ 13 ภาพการปลูกหญ้าแพงใกล้ร่วมกับยางพารา	40
ภาพที่ 14 การใช้เครื่องไฮดรอลิกอัดหญ้าหมัก	40
ภาพที่ 15 ถั่วลิสงเถา	40
ภาพที่ 16 โคนมแทะเล็มในแปลงหญ้า	43
ภาพที่ 17 โคนมกินหญ้าสดขณะอยู่ในคอกรีด	43
ภาพที่ 18 กระบืออินทรีย์แทะเล็มในแปลงพืชอาหารสัตว์	45
ภาพที่ 19 วัวพื้นเมืองไทยแทะเล็มแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์	45
ภาพที่ 20 การจำหน่ายหญ้ากินนีสีม่วงเกษตรกรจังหวัดยโสธร	47
ภาพที่ 21 การนำหญ้าไปจำหน่ายให้ช้างที่จังหวัดลำปาง	47
ภาพที่ 22 แสดงสัดส่วนการผลิตเสบียงสัตว์ชนิดต่างๆ กิจกรรมนาหญ้า ปีงบประมาณ 2550	70
ภาพที่ 23 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสบียงสัตว์ของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้า เป็นรายเดือน	74
ภาพที่ 24 แสดงปริมาณผลผลิตหญ้าสดและหญ้าแห้งของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้า เป็นรายเดือน	75
ภาพที่ 25 กราฟเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มผู้ผลิตนาหญ้า ปีงบประมาณ 2550	75
ภาพที่ 26 กราฟเปรียบเทียบจำนวนเกษตรกรนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2550	76

ภาพที่ 27	กราฟเปรียบเทียบจำนวนพื้นที่ผลิตเสปียงสัตว์ของเกษตรกรนาหญา ปิงประมาณ 2545-2550	76
ภาพที่ 28	กราฟเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตเสปียงสัตว์ ปิงประมาณ 2545-2550	76
ภาพที่ 29	เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมการจัดการแปลงหญ้าและการจัดการด้านอาหารสัตว์	78
ภาพที่ 30	บรรยากาศการอบรมการจัดการแปลงหญ้าและการจัดการด้านอาหารสัตว์	78
ภาพที่ 31-32	สภาพแปลงหญ้าที่ให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการทัตติมสยาม 03	79
ภาพที่ 33-34	สภาพการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าร่วมที่ใช้อยู่และเดิม	79
ภาพที่ 35-36	การปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกรโครงการทัตติมสยาม 05	80
ภาพที่ 37-38	สภาพแปลงหญ้าของเกษตรกรที่ใช้เลี้ยงโคนมโครงการทัตติมสยาม 05	80
ภาพที่ 39-40	การให้ความรู้ด้านถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสนับสนุนเสปียงสัตว์โครงการทัตติมสยาม 05	81
ภาพที่ 41	แปลงหญ้าแพงโกลา โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 42	แปลงหญ้าไรต์ โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 43	ภาพการตัดหญ้า โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 44	ภาพฟ่อนหญ้าแห้ง โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 45	ภาพขนหญ้าแห้งขึ้นรถ โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 46	ภาพรถบรรทุกจัดส่งหญ้าแห้ง โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 47-48	โคนมในโครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา	82
ภาพที่ 49	เกษตรกรเข้าร่วมอบรม โครงการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี	83
ภาพที่ 50	บรรยากาศการอบรมเกษตรกร โครงการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี	84
ภาพที่ 51	สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรร่วมโครงการ โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี	84
ภาพที่ 52-53	สภาพแปลงหญ้าโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	85
ภาพที่ 54-55	ตัดหญ้าในแปลงหญ้าโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	85
ภาพที่ 56-57	ภาพการขนส่งหญ้าสดมาให้ช้าง โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	86
ภาพที่ 58-59	ภาพการขนส่งหญ้าแห้งมาให้ช้าง โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	86
ภาพที่ 60-61	ภาพช้างสำคัญ โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ	86
ภาพที่ 62	สภาพฟาร์มโคนมเกษตรกร โครงการส่งเสริมผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร	87
ภาพที่ 63	อบรมเกษตรกรทำนาหญ้าแพงโกลา โครงการส่งเสริมผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร	87
ภาพที่ 64	อบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โครงการส่งเสริมผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร	87

	หน้า
ภาพที่ 65-66 แปลงหญ้าบาน่า โครงการผลิตอาหารช้างต้นฯ จ.เพชรบุรี	88
ภาพที่ 67 แปลงหญ้าขน โครงการผลิตอาหารช้างต้นฯ จ.เพชรบุรี	88
ภาพที่ 68 ภาพฟางแห้งอัดฟ่อน โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ จ.สุราษฎร์ธานี	89
ภาพที่ 69 บ้ายชื่อโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	91
ภาพที่ 70 สภาพแปลงหญ้าในคอกแพะ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	91
ภาพที่ 71-72 เลี้ยงแพะปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้า โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	91
ภาพที่ 73-74 แพะกำลังแทะเล็มแปลงหญ้า โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	92
ภาพที่ 75 ภาพแพะที่เลี้ยงในคอก โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	92
ภาพที่ 76 สภาพห้องเก็บอาหารชั้นสำหรับแพะ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง	92
ภาพที่ 77 แปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	97
ภาพที่ 78 ภาพการตัดวัดผลผลิตทุกๆ 45 วัน แปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ศูนย์ศึกษาการ พัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	97
ภาพที่ 79 ภาพการใส่ปุ๋ยแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีเพื่อปรับโครงสร้างของดิน ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	98
ภาพที่ 80 แปลงพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	100
ภาพที่ 81 ตัดปรับสภาพแปลงพืชอาหารสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	100
ภาพที่ 82-83 ใส่ปุ๋ยเคมี 15-15-15 หลังการตัดวัดผลผลิตในแปลงพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	100
ภาพที่ 84-85 โคขุนและแพะที่เกษตรกรเลี้ยงในหมู่บ้านบริเวณรอบศูนย์การศึกษาการพัฒนา พิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	102
ภาพที่ 86 การไถเตรียมแปลงพืชอาหารสัตว์ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	102
ภาพที่ 87 ภาพการตัดหญ้าในแปลง โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการ พัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	102
ภาพที่ 88-89 ภาพการฝึกอบรมเกษตรกรด้านอาหารสัตว์ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	103
ภาพที่ 90-91 เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ นราธิวาสออกตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำเกษตรกรในหมู่บ้าน บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส	103
ภาพที่ 92-93 เกษตรกรโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาสมารับการสนับสนุนหญ้าแห้งและหญ้าสด	103
ภาพที่ 94 แปลงพืชอาหารสัตว์หลังการปรับปรุงโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส	105

	หน้า
ภาพที่ 95 ภาพการประชุมชี้แจงการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส	105
ภาพที่ 96 เกษตรกรซ่อมแซมรั้วรอบแปลงพืชอาหารสัตว์ โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส	106
ภาพที่ 97 ภาพผู้เก็บตัวอย่างพืชอาหารสัตว์ โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส	106
ภาพที่ 98 ไถเตรียมดินในพื้นที่ของเกษตรกร โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส ...	108
ภาพที่ 99 ภาพแปลงหญ้าชิกแนลเลี้ยงที่เกษตรกรเลือกปลูก โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ	108
ภาพที่ 100 ภาพการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส	108
ภาพที่ 101 เมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วง โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	111
ภาพที่ 102 ต้นหญ้างู้นสีม่วง โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	111
ภาพที่ 103 ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับเรื่องเมล็ดพันธุ์หญ้างู้นจากเกษตรกรที่มีปัญหา โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	111
ภาพที่ 104 กรมปศุสัตว์ออกรับซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้างู้นจากเกษตรกรที่มีปัญหาล้นตลาด จากตัวแทนเกษตรกรจังหวัดมุกดาหาร โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	111
ภาพที่ 105 การขนเมล็ดพันธุ์หญ้างู้นที่รับซื้อไปส่งห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิ โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	112
ภาพที่ 105 เมล็ดพันธุ์หญ้างู้นที่เก็บรักษาไว้ในห้องเย็น โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดหญ้างู้นตลาด ปี พ.ศ.2550	112

หน้าที่และความรับผิดชอบ

กองอาหารสัตว์ เป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
 2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
 3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
- มีหน่วยงานย่อยภายใต้การบริหารของผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์ ประกอบด้วย 1 งาน, 5 กลุ่ม, 8 ศูนย์ฯ และ 21 สถานีฯ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

งานบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล การติดต่อประสานงาน และงานสถิติข้อมูล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และเร่งรัดติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติของกองอาหารสัตว์

กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับ คุณค่าทางโภชนาการอาหารสัตว์ เทคโนโลยีชีวภาพด้านอาหารสัตว์ และความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพของน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์
2. วิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบและประเมินคุณค่าทางโภชนาการของอาหารสัตว์ คุณภาพของดิน น้ำ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยและงานทดสอบเทคโนโลยี
3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ (Post harvest)
4. กำหนดและประสานงานแผนงานวิจัย วิเคราะห์และตรวจสอบคุณค่าทางโภชนาการของอาหารสัตว์ คุณภาพดิน น้ำ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับคุณภาพอาหารสัตว์ และการวิเคราะห์อาหารสัตว์

กลุ่มวิจัยอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยความต้องการสารอาหารของสัตว์แต่ละชนิด พัฒนารูปแบบและวิธีการให้อาหารสัตว์ ประเมินการใช้ประโยชน์ของวัตถุดิบอาหารสัตว์และวัตถุดิบอื่นที่นำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
2. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

กลุ่มวิจัยพืชอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์ การขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และอนุรักษ์พันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง
2. กำหนดมาตรฐานแปลงผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์
3. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยพืชอาหารสัตว์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพืชอาหารสัตว์ ให้กับนักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรผู้สนใจ

กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์และแก้ไขปัญหาด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวมของประเทศ
2. กำหนดและประสานแผนงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิตเสบียงสัตว์ และงานวิจัยระบบจัดการอาหารสัตว์
3. ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีงานผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ งานผลิต เสบียงสัตว์ และระบบจัดการอาหารสัตว์

กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิจัย ประยุกต์ และพัฒนาต้นแบบเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์
2. ประสานและจัดทำแผนงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์สู่บุคคลเป้าหมาย
4. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

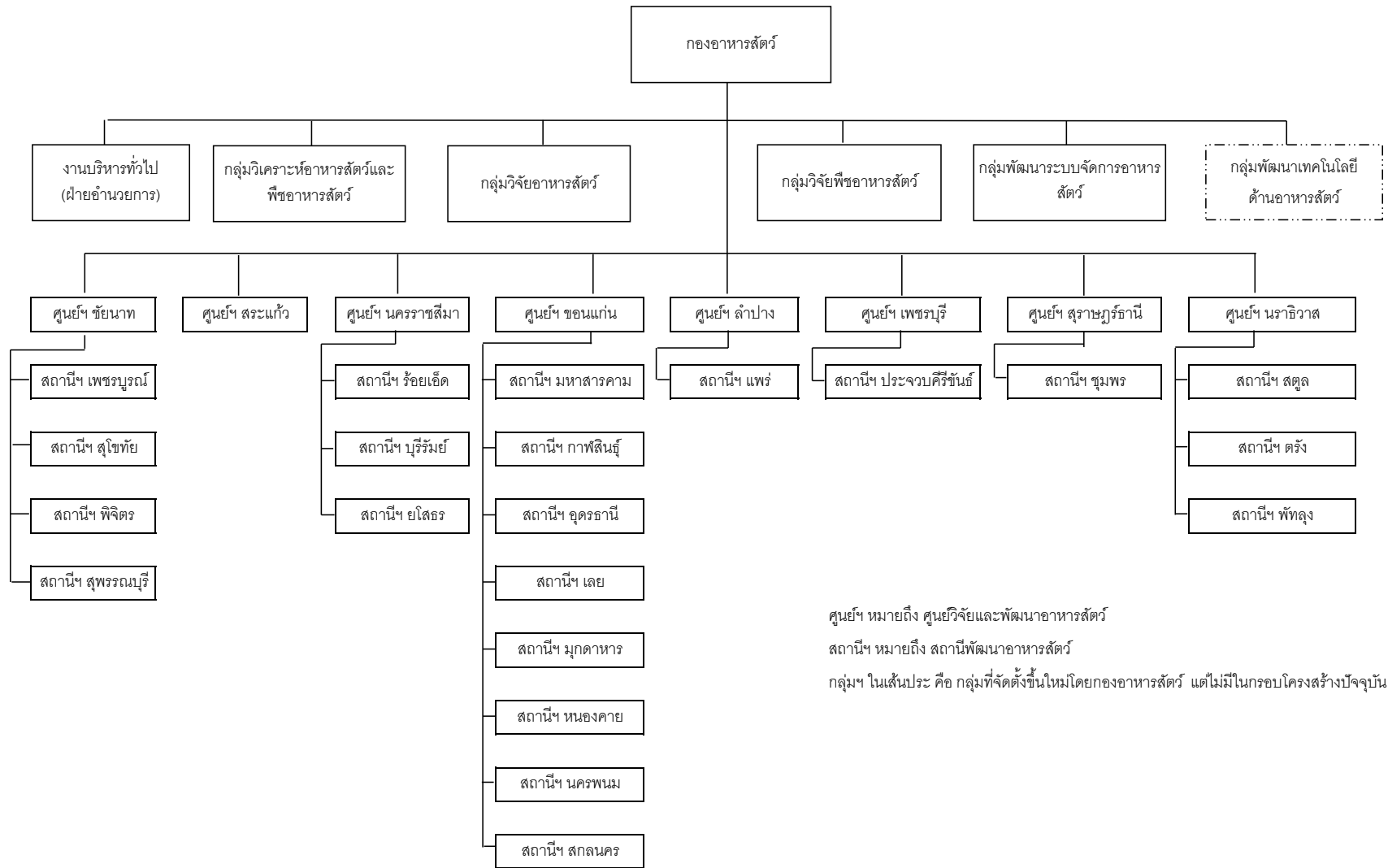
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. วิจัยและทดสอบเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับให้เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ
2. วางแผนพัฒนาและปฏิบัติงานผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก เมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเสบียงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเสบียงสัตว์
3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
4. วิเคราะห์คุณค่าทางอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ นครราชสีมา, ขอนแก่นและนราธิวาส) ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เฉพาะศูนย์ฯ ขอนแก่นและนครราชสีมา)

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ผลิตเมล็ดพันธุ์ขยาย เมล็ดพันธุ์จำหน่าย และเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และพัฒนาตลาดเมล็ดพันธุ์ และตลาดเลี้ยงสัตว์
2. พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
3. ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เฉพาะสถานี ฯ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด)

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างของกองอาหารสัตว์ และหน่วยงานในสังกัด

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ - FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
กองอาหารสัตว์	กรมปศุสัตว์ พญาไท กรุงเทพฯ 10400 e-mail : nutrition1@dld.go.th	ทั่วราชอาณาจักรไทย และประสานงานกับต่างประเทศ
ผู้อำนวยการกองอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4487 FAX 0-2653-4933	
นายสมจิตร์ อินทรมณี	email : somchiti@dld.go.th	
งานบริหารทั่วไป	โทร. 0-2653-4488, 0-2653-4444 ต่อ 3412-5	
นางเยี่ยมศิริ ฉ่ำรวิทย์	FAX 0-2653-4933	
	email : nutrition1@dld.go.th	
กลุ่มพัฒนาระบบจัดการอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4489, 0-2653-4444 ต่อ 3421-2	
นายโสภณ ชินเวโรจน์	email : nutrition5@dld.go.th	
กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4444 ต่อ 3416	
นายธำรงศักดิ์ พลบำรุง	email : nutrition2@dld.go.th	
กลุ่มงานวิจัยพืชอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4491, 0-2653-4444 ต่อ 3441-2	
นางฉายแสง ไม้แก้ว	email : nutrition4@dld.go.th	
กลุ่มงานวิจัยอาหารสัตว์	โทร. 0-2653-4490, 0-2653-4444 ต่อ 3431-2	
นายวิโรจน์ วนาสีทรชัยวัฒน์	email : nutrition3@dld.go.th	
กลุ่มงานวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์	ถ. ดิวานนท์ ต. บางกระดี่ อ. เมือง	
	จ. ปทุมธานี 12000	
นางสาววราภรณ์ พานิชผล	โทร. 0-2963-9203, 0-2967-9758 ,	
	0-2967-9748 FAX 0-2963-9206	
	email : nutrition6@dld.go.th	
เขต 1 และ เขต 6		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท	เขื่อนเจ้าพระยา อ. สรรพพยา จ. ชัยนาท	พระนครศรีอยุธยา, กรุงเทพฯ, สระบุรี, สุพรรณบุรี, ชัยนาท,
นางนพวรรณ ชมชัย	10700	สิงห์บุรี, ลพบุรี, อ่างทอง, ปทุมธานี, นนทบุรี, พิษณุโลก,
	โทร. 056-405-056	สุโขทัย, ตาก, กำแพงเพชร, พิจิตร, เพชรบูรณ์, นครสวรรค์,
	FAX. 056-426-521	อุทัยธานี และอุดรดิตถ์
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี	อ. ด่านช้าง จ. สุพรรณบุรี 72180	สุพรรณบุรี, อ่างทอง, ชัยนาท
นายธงชัย ปอศิริ	โทร./ FAX. 035-529-244,	
	โทร. 035-481-147, 08-6169-8161	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์	อ. เมือง จ. เพชรบูรณ์ 67000	เพชรบูรณ์, ชัยนาท, พิษณุโลก
นายประทวน แสนบุตร	โทร. 056-721-558 FAX. 056-713-130	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย	อ. ศรีมาศ จ. สุโขทัย 64160	สุโขทัย, กำแพงเพชร, ชัยนาท, ตาก, อุดรดิตถ์
นายบัญชา ธุระตา	โทร. 055-613-952 FAX. 055-613-687	

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์ (ต่อ)

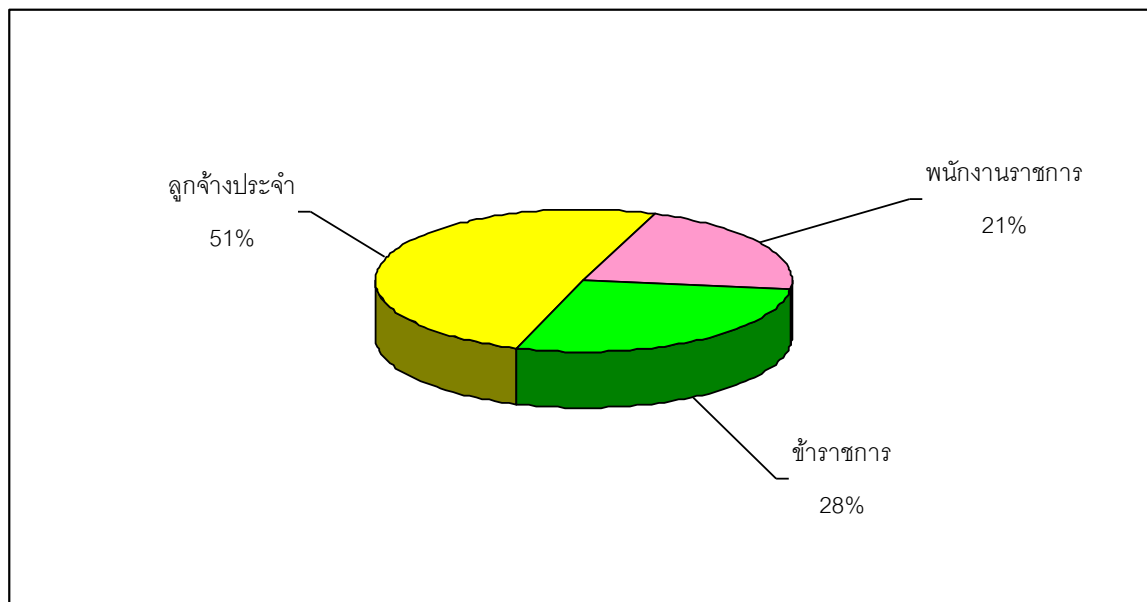
หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ - FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร	อ. ตะพานหิน จ. พิจิตร 66110	พิจิตร, ชัยนาท, นครสวรรค์
นายบัญชา ศรีชัย	โทร. 056-618-403	
	FAX 056-618-404	
เขต 2		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว	อ. คลองหาด จ. สระแก้ว 27260	ปราจีนบุรี, จันทบุรี, ระยอง, ตราด, ชลบุรี, ฉะเชิงเทรา,
นายวัฒนา โคตรพัฒน์	โทร./ FAX. 037-251-755, 08-4784-0132	สระแก้ว, นครนายก, สมุทรปราการ
เขต 3		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30130	นครราชสีมา, ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ,
นายจรรยาโรจน์ จันทศิริ	โทร. 044-311-612	อุบลราชธานี, ยโสธร, ร้อยเอ็ด, อำนาจเจริญ
	FAX 044-314-776	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	อ. สุวรรณภูมิ จ. ร้อยเอ็ด 45130	ร้อยเอ็ด, นครราชสีมา, ศรีสะเกษ
นายสมพล ไวกัญญา	โทร./ FAX. 043-581-454, 08-9578-8038	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์	อ. ปะคำ จ. บุรีรัมย์ 31220	บุรีรัมย์, นครราชสีมา, สุรินทร์
นายสัญญา อาจสามารถ	โทร./ FAX. 044-646-077, 08-9568-9464	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร	อ. คำเขื่อนแก้ว จ. ยโสธร 35110	ยโสธร, อุบลราชธานี, นครราชสีมา, อำนาจเจริญ
นายไพบุลย์ พลบุญ	โทร. 045-791-578	
	FAX 045-791-072	
เขต 4		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น, เลย, อุดรธานี, หนองคาย, สกลนคร, หนองบัวลำภู,
นายศุภชัย อุดชาชน	จ. ขอนแก่น 40260	นครพนม, มุกดาหาร, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์
	โทร. 043-261-123, 043-262-089	
	FAX 043-261-087	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	อ. เขียงยืน จ. มหาสารคาม 44160	มหาสารคาม, ขอนแก่น
นายอิทธิพล เผ่าไพศาล	โทร. 043-781-322 FAX. 043-781-350	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์	อ. เมือง จ. กาฬสินธุ์ 46000	กาฬสินธุ์, ขอนแก่น
นายบุญส่ง เลิศรัตนพงษ์	โทร./ FAX. 043-871-249, 08-1196-3273	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี	อ. กุดจับ จ. อุดรธานี 41250	อุดรธานี, ขอนแก่น, หนองบัวลำภู
นายทรงศักดิ์ สิงห์เทพ	โทร. 042-910-155	
	FAX 042-291-210	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย	อ. วังสะพุง จ. เลย 42130	เลย, ขอนแก่น
นายธวัช จิตต์บรรเทา	โทร. 042-801-294 FAX. 042-812-839	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร	อ. เมือง จ. มุกดาหาร 49000	มุกดาหาร, ขอนแก่น
นายประภาส บุตรชา	โทร. 042-640-099, 042-640-098	
	FAX. 042-640-104	

ตารางที่ 1 สถานที่ตั้ง และเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกองอาหารสัตว์ (ต่อ)

หน่วยงาน	สถานที่ตั้งและโทรศัพท์ - FAX	เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย	อ. เมือง จ. หนองคาย 43000	หนองคาย, ขอนแก่น
นายประเสริฐศักดิ์ นันทมชื้น	โทร./ FAX. 042-421-373, 08-1887-9479	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม	อ. ท่าอุเทน จ. นครพนม 48120	นครพนม, ขอนแก่น
นายเสน่ห์ กุลนะ	โทร./ FAX. 042-581-285, 08-1768-1228	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร	อ. เมือง จ. สกลนคร 47000	สกลนคร, ขอนแก่น
นายวิทยา สุมาลย์	โทร./ FAX. 042-754-266, 042-725-124	
เขต 5		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	อ. ห้างฉัตร จ. ลำปาง 52190	ลำปาง, ลำพูน, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน, เชียงราย, พะเยา,
นายวีระศักดิ์ จิโนแสง	โทร./ FAX. 054-222-695, 08-5725-8799	น่าน, แพร่
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่	อ. ร้องกวาง จ. แพร่ 54140	แพร่, น่าน, อุตรดิตถ์, ลำปาง
นายสุวิทย์ อินทฤทธิ์	โทร. 054-654-660 FAX. 054-654-546,	
	โทร. 08- 1952-8480	
เขต 7		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี 76120	เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, นครปฐม, สมุทรสาคร,
นายมนทป นพคุณ	โทร. 032-594-051	ประจวบคีรีขันธ์, สมุทรสงคราม
	FAX 032-594-052	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์	อ. กุยบุรี จ. ประจวบคีรีขันธ์ 77150	ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี
นายสุทัศน์ สุนทรวัฒน์	โทร. 032-681-990	
	FAX. 032-681-991	
เขต 8		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี	อ. ท่าฉาง จ. สุราษฎร์ธานี 84150	สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, ชุมพร, ระนอง, กระบี่,
นายเฉลิม ศรีชู	โทร./ FAX. 077-292-094, 08-1892-4858	พังงา, ภูเก็ต
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร	อ. ท่าแซะ จ. ชุมพร 86140	ชุมพร, สุราษฎร์ธานี, ระนอง
นายชิต ยุทธวรวิทย์	โทร./ FAX. 077-611-063, 08-6288-5650	
เขต 9		
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	อ. ตากใบ จ. นราธิวาส 96110	นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา, สตูล, สงขลา, ตรัง, พัทลุง
นายพิสุทธิ สุขเกษม	โทร. 073-538-205	
	FAX. 073-538-204	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	อ. ควนกาหลง จ. สตูล 91130	สตูล, สงขลา, นราธิวาส
นายเฉลิมเกียรติ วาญนิจ	โทร./ FAX. 074-797-070, 08-1924-3990	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง	อ. เมือง จ. ตรัง 92000	ตรัง, นราธิวาส
นายภิพบ วารินทร์สะอาด	โทร./ FAX. 075-284-150, 08-1666-5929	
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง	อ. ศรีบรรพต จ. พัทลุง 93190	พัทลุง, นราธิวาส
นายไพศาล ศิลปเจริญ	โทร./ FAX. 074-689-143, 08-9041-8782	

อัตรากำลัง

อัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ประกอบด้วย ข้าราชการ 215 อัตรา ลูกจ้างประจำ 382 อัตรา และพนักงานราชการ 163 อัตรา มีสัดส่วนของลูกจ้างประจำมากที่สุดคิดเป็น 50.26% รองลงมาคือข้าราชการ 28.28% และพนักงานราชการ 21.44 % ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงอัตรากำลังของกองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ปี 2550 จำแนกตามประเภทของอัตรากำลัง

ข้าราชการ

ในปีงบประมาณ 2550 กองอาหารสัตว์มีข้าราชการในสังกัดทั้งหมดจำนวน 215 อัตรา อยู่ในส่วนกลาง 37 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 17.21 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 76 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 35.35 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี 102 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 47.44 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตรากำลังข้าราชการของกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	37	17.21
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	76	35.35
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	102	47.44
รวม	215	100.00

ลูกจ้างประจำ

ในปีงบประมาณ 2550 กองอาหารสัตว์มีลูกจ้างประจำในสังกัดทั้งหมดจำนวน 382 อัตรา อยู่ในส่วนกลางจำนวน 8 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 2.09 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 154 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 40.32 และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มี จำนวน 220 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 57.59 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงอัตราลูกจ้างประจำกองอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

หน่วยงาน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
กองอาหารสัตว์ ส่วนกลาง	8	2.09
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	154	40.32
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์	220	57.59
รวม	382	100.00

พนักงานราชการ

ในปี 2550 กองอาหารสัตว์มีพนักงานราชการทั้งสิ้น 163 อัตรา กระจายอยู่ในส่วนกลาง, ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ แยกเป็นตำแหน่งต่างๆ คือ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี , เจ้าพนักงานธุรการ , เจ้าหน้าที่ธุรการ รวม 12 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 7.36 เจ้าพนักงานสัตวบาล 62 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 38.04 นักวิชาการสัตวบาล 10 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 7.35 พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา 39 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 23.93 และพนักงานผู้ช่วยสัตวบาล 40 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 24.54 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงอัตราพนักงานราชการของกองอาหารสัตว์

ตำแหน่ง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี , เจ้าพนักงานธุรการ , เจ้าหน้าที่ธุรการ	12	7.36
เจ้าพนักงานสัตวบาล	62	38.04
นักวิชาการสัตวบาล	10	7.35
พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา	39	23.93
พนักงานผู้ช่วยสัตวบาล	40	24.54
รวม	163	100.00

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

1. การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์ โดยกองอาหารสัตว์ได้ดำเนินการปรับปรุงและคัดเลือกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีให้ผลผลิตสูงเหมาะสมกับประเทศไทยผลิตเมล็ดพันธุ์เรียกว่าเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed ; BS) มีทั้งหมด 7 พันธุ์คือ หญ้ารูซี่, หญ้ากินนีสีม่วง, หญ้าอะตราตัม, หญ้าพริแคทูลัม, ถั่วฮามาต้า, ถั่วพำพระสไตโล และถั่วคาวาลเคด เมล็ดพันธุ์คัดที่ได้ จะนำไปปลูกขยายพันธุ์ให้มีปริมาณมากขึ้น และให้คงลักษณะที่ดีของสายพันธุ์ไว้ เรียกว่าเมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed ; FS) และเพิ่มปริมาณให้มากขึ้นเป็นเมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed ; RS) โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของนักวิชาการ จากนั้นกรมปศุสัตว์จะส่งเมล็ดพันธุ์ขยาย ให้เกษตรกรในเครือข่ายไปปลูกผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed ; CS) เพื่อจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป เมล็ดพันธุ์รับรองที่เกษตรกรผลิตได้จะถูกส่งเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพของกรมปศุสัตว์ เพื่อทำความสะอาดและควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เมล็ดชั้นพันธุ์จำหน่ายมีสองส่วน คือ ส่วนที่ใช้ประมาณของกรมปศุสัตว์ซื้อไว้สำหรับใช้ในกิจกรรมของกรมปศุสัตว์ เรียกว่า เมล็ดงบทกอส. เมล็ดพันธุ์อีกส่วนหนึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร เรียกว่า เมล็ดงบทพัฒนาตลาด ซึ่งชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทยรับฝากขายให้สมาชิก โดยกรมปศุสัตว์ช่วยดูแลคุณภาพและจัดหาตลาดจำหน่ายให้ เงินที่จำหน่ายได้ ชมรมฯจะส่งคืนให้เกษตรกรผู้ผลิตฯ

การผลิตโดยใช้งบประมาณปกติ กองอาหารสัตว์สามารถผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์หลักและชั้นพันธุ์ขยายได้ผลผลิตใกล้เคียงกับเป้าหมาย กล่าวคือ ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์หลักFS ได้ 804.5 กิโลกรัม , ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย RS1 ได้ 13,137 กิโลกรัม, ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยายRS2 ได้ 32,660 กิโลกรัม รวมผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ทั้งสิ้น 46,601.5 กิโลกรัม คิดเป็น 93.20 เปอร์เซ็นต์ ของเป้าหมาย (ตารางที่ 6) ส่วนการผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์จำหน่ายโดยเกษตรกร งบ กอส. นั้น สามารถผลิตได้ 100,000 กิโลกรัม คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของเป้าหมายการผลิต (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 6 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลัก,ชั้นพันธุ์ขยาย ผลิตโดยศูนย์ฯ/สถานี ปีงบประมาณ 2550

ชนิด/ชั้นเมล็ดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
พันธุ์หญ้า			
- ชั้นพันธุ์หลัก FS	620	590	95.16
- ชั้นพันธุ์ขยาย RS1	11,600	11,986	103.32
-ชั้นพันธุ์ขยาย RS2	33,250	29,779	89.56
พันธุ์ถั่ว			
- ชั้นพันธุ์หลัก FS	150	214.5	143
- ชั้นพันธุ์ขยาย RS1	1,000	1,151	115.10
-ชั้นพันธุ์ขยาย RS2	3,380	2,881	67.48
รวม	50,000	46,601.50	93.20

ตารางที่ 7 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายผลิตโดยเกษตรกรแผนงานกองอาหารสัตว์
ปีงบประมาณ 2550

แผนงาน/ชนิดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
งบกองอาหารสัตว์			
- พันธุ์หญ้า	94,000	94,000	100
- พันธุ์ถั่ว	6,000	6,000	100
รวมทั้งสิ้น	100,000	100,000	100

การผลิตโดยใช้งบประมาณตลาดกรมปศุสัตว์ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายในพื้นที่ 21 จังหวัด ทั่วประเทศ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed) โดยมีชมรมฯ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของเกษตรกรจังหวัดต่างๆที่ผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่าย เป็นผู้จัดสรรโควตาการผลิตและทำข้อตกลงผลิตเมล็ดพันธุ์กับเกษตรกร รับฝากขายโดยจัดส่งเมล็ดเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพ ตรวจสอบคุณภาพ บรรจุเมล็ดพันธุ์ตามมาตรฐานที่กรมปศุสัตว์กำหนดและจัดส่งไปจำหน่ายที่ศูนย์ฯ/สถานีฯ ทั่วประเทศ เงินที่ขายได้ทั้งหมดจัดส่งให้เกษตรกรเจ้าของเมล็ดพันธุ์ ในปีงบประมาณ 2550 มีเป้าหมายการผลิต 1,116,840 กิโลกรัม เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ทั้งสิ้น 1,106,450 กิโลกรัม คิดเป็น 99.06 เปอร์เซ็นต์ของเป้าหมาย (ตารางที่ 8) แบ่งเป็น หญ้ารูซี่ 256,076 กิโลกรัม, หญ้ากินนีสีม่วง 669,930 กิโลกรัม, หญ้าอะคราตัม 89,310 กิโลกรัม, หญ้าพลีแคทูลัม 20,373 กิโลกรัม, หญ้ามูลาใต้ 35.5 กิโลกรัม, หญ้ารูซี่ลูกผสม 347.5 กิโลกรัม, ถั่วฮามาต้า 58,780 กิโลกรัม, ถั่วท่าพระสไตโล 1,172 กิโลกรัม และถั่วควาลเคด 10,426 กิโลกรัม

ตารางที่ 8 ผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์จำหน่ายผลิตโดยเกษตรกร ตามแผนพัฒนาตลาด
เมล็ดพันธุ์ รายละเอียดดังนี้

แผนงานชนิดพันธุ์	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
งบพัฒนาตลาด			
- พันธุ์หญ้า	1,023,590	1,036,072	101.21
- พันธุ์ถั่ว	93,250	70,378	75.47
รวม	1,116,840	1,106,450	99.06

ตารางที่ 9 ภาพรวมผลผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2550 แยกตามชนิดพันธุ์ (กก.)

ชนิดพันธุ์	ผลิตในหน่วยงาน			ผลิตโดยเกษตรกรตามแผนงาน		รวมทั้งสิ้น
	พันธุ์หลัก FS	พันธุ์ขยาย RS1	พันธุ์ขยาย RS2	พันธุ์จำหน่าย CSกอส.	พันธุ์จำหน่าย CSพัฒนาตลาด	
<u>พันธุ์หญ้า</u>						
รูชี	276	5,080	14,003	42,000	256,076	317,435
กินนีสีม่วง	235	4,412	7,481	40,000	669,930	722,058
อะตราดัม	19	1,731	2,120	10,000	89,310	103,180
พลีแคทุ้ม	60	763	1,338	2,000	20,373	24,534
มูลาใต้					35.5	35.5
มูลาใต้ II					347.5	347.5
ชีตาเรีย			72			72
โรดส์			1,664			1,664
ชอกัมแดง			465			465
ข้าวฟ่าง/ข้าวฟ่าง			2,600			
ลูกผสม						2,600
กรีนแพนิก			36			36
รวม	590	11,986	29,779	94,000	1,036,072	1,172,427
<u>พันธุ์ถั่ว</u>						
ฮามาต้า	69	193	750	2,000	58,780	61,792
ท่าพระสไตโล	98	528	954	2,000	1,172	4,752
ควาลเคด	47.5	430	654	2,000	10,426	13,557.5
บันดี			0			
ไมยรา			0			
กระถิน			509			509
ลิสเงา			14			14
รวม	214.5	1,151	2,881	6,000	70,378	80,624.5
รวมทั้งสิ้น	804.5	13,137	32,660	100,000	1,106,450	1,253,051.5

ผลการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ปี 2550 (ตาราง 9) ในภาพรวมของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งสิ้น 1,253,051.5 กิโลกรัม แบ่งเป็นหญ้ารูชี 317,435 กิโลกรัม (25.33 %), หญ้ากินนีสีม่วง 722,058 กิโลกรัม (57.62 %), หญ้าอะตราดัม 103,180 กิโลกรัม (8.23 %), หญ้าพลีแคทุ้ม 24,534 กิโลกรัม (1.95 %), หญ้ามูลาใต้ 35.5 กิโลกรัม, หญ้ามูลาใต้ II 347.5 กิโลกรัม, หญ้าชีตาเรีย 72 กิโลกรัม, หญ้าโรดส์ 1,664 กิโลกรัม, ชอกัม

แดง 465 กิโลกรัม, ข้าวฟ่าง/ข้าวฟ่างลูกผสม 2,600 กิโลกรัม, หญ้ากรีนแพนค 36 กิโลกรัม รวมพันธุ์หญ้าจำนวน 1,172,427 กิโลกรัม (93.56%) พันธุ์ถั่วแบ่งเป็น ถั่วฮามาต้า 61,792 กิโลกรัม (4.93%), ถั่วท่าพระสไตโล 4,752 กิโลกรัม, ถั่วควาลเคด 13,557.5 กิโลกรัม, กระถิน 509 กิโลกรัม, ถั่วลิสงเถา 14 กิโลกรัม รวมพันธุ์ถั่วจำนวน 80,624.5 กิโลกรัม (6.43%)

2. การปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ทั้งหมดที่กรมปศุสัตว์ผลิตได้ จะต้องนำเข้าโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ก่อนเพื่อลดความชื้น และคัดแยกสิ่งเจือปนออกให้เมล็ดพันธุ์มีความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้น เมื่อปรับปรุงเสร็จแล้วเมล็ด จะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานที่กรมปศุสัตว์กำหนด จึงบรรจุกระสอบหรือถุงพลาสติกส่งให้หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ตามแผนงานโครงการต่างๆต่อไป หน่วยงานที่ปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์มี 7 แห่งคือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร ผลการปรับปรุงสภาพเมล็ดและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550 (ตารางที่ 10) ทั้งหมด 1,253,051.50 กิโลกรัม คิดเป็น 98.91% ของเป้าหมาย โดยศูนย์ขอนแก่นปรับปรุงมากที่สุดถึง 546,476 กิโลกรัม รองลงมาคือ สถานีมุกดาหาร 304,074 กิโลกรัม และศูนย์นครราชสีมา 140,938 กิโลกรัม

ตารางที่ 10 แสดงผลการปรับปรุงสภาพและบรรจุเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

หน่วยงาน	แผน (กิโลกรัม)	ผล (กิโลกรัม)	ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	184,070.00	140,938.00	76.56
ศูนย์ฯ ขอนแก่น	492,260.00	546,476.00	111.01
ศูนย์ฯ นราธิวาส	2,200.00	2,169.00	98.59
ศูนย์ฯ ลำปาง	121,200.00	119,445.00	98.55
สถานีฯ มหาสารคาม	16,410.00	13,495.50	82.23
สถานีฯ ร้อยเอ็ด	150,200.00	126,454.00	84.19
สถานีฯ มุกดาหาร	300,500.00	304,074.00	101.18
รวม	1,266,840.00	1,253,051.50	98.91

3. การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

3.1 เมล็ดพันธุ์งูบ กอส.

เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่กรมปศุสัตว์ผลิตโดยใช้งบประมาณปกติของอาหารสัตว์ รวมทั้งสิ้น 146,601.50 กิโลกรัม รวมกับเมล็ดพันธุ์คงเหลือยกมาจากปีงบประมาณ 2549 จำนวน 25,376.50 กิโลกรัม รวมเป็น 171,978 กิโลกรัม กรมปศุสัตว์นำไปจำหน่าย จ่ายแจกและใช้ในหน่วยงานดังนี้

3.1.1 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 6,721 กิโลกรัม ส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดินรวม 549,965 บาท

3.1.2 กองอาหารสัตว์ใช้เมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อปลูกผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ และเสบียงสัตว์ภายในศูนย์ฯ/สถานีฯ ใช้ในโครงการทดสอบ-สาธิตเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ แจกจ่ายและใช้เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานราชการต่างๆ รวมทั้งสิ้น 93,776.50 กิโลกรัม

3.1.3 ทำลายเนื่องจากเสื่อมคุณภาพ 1,936 กิโลกรัม

3.1.4 เมล็ดพันธุ์งอกของอาหารสัตว์ คงเหลือยกยอดไปปีงบประมาณ 2551 จำนวน 63,140 กิโลกรัม (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ตารางแสดงเมล็ดพันธุ์งอกของอาหารสัตว์คงเหลือปีงบประมาณ 2550 แยกตามชนิดพันธุ์

ชนิดพันธุ์หญ้า	จำนวน(กก.)	ชนิดพันธุ์ถั่ว (กก.)	จำนวน (กก.)
ลูซี่	17,142.00	ฮามาต้า	78.00
กินนีสีม่วง	21,674.00	ท่าพระสไตโล	414.00
อะตราดัม	12,098.50	คาวาลเคด	598.50
พลีแคทูลัม	3,156.00	ไมยรา	461.50
ซีตาเรีย	124.00	บันดี	30.00
โรดส์	449.00	กระถิน	73.50
ซิกแนลตั้ง	72.00		
ข้าวฟ่าง	2,400.00		
ชอกัมแดง	4,335.00		
กรีนแพนิก	34.00		
มูลาใต้ 2			
รวมหญ้า	61,484.5	รวมถั่ว	1,655.50
รวมทั้งสิ้น	63,140		

3.2 เมล็ดพันธุ์งอกพัฒนาตลาด

เป็นเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของชมรมพืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย ผลิตในปี 2550 จำนวน 1,106,450 กิโลกรัม รวมกับเมล็ดพันธุ์คงเหลือยกมาจากปีงบประมาณ 2549 จำนวน 6,411 กิโลกรัม รวมเป็น 1,112,861 กิโลกรัม

3.2.1 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสิ้น 135,420.76 กิโลกรัม ส่งเงินให้เกษตรกรจำนวน 9,851,294บาท

3.2.2 กองอาหารสัตว์ตัดโอนเมล็ดพันธุ์หญ้าพัฒนาตลาดเข้าโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าล้นตลาด ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 864,789.92 กิโลกรัม แบ่งเป็น เมล็ดพันธุ์หญ้าลูซี่ 215,737.46 กิโลกรัม , เมล็ดพันธุ์หญ้างินนีสีม่วง 546,053.52 กิโลกรัม ,เมล็ดพันธุ์หญ้าอะตราดัม 83,577.82 กิโลกรัม และเมล็ดพันธุ์หญ้า

พลีแคหูลัม 19,421.12 กิโลกรัม คงเหลือเมล็ดพันธุ์งบพัฒนาตลาดยกยอดไปปีงบประมาณ 2551 จำนวน 112,670.32 กิโลกรัม (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ตารางแสดงการตัดโอนเมล็ดพันธุ์งบพัฒนาตลาดเป็นเมล็ดพันธุ์โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์น้ำล้นตลาด

ชนิดพันธุ์หญ้า	งบพัฒนาตลาด (กก.)	ตัดโอนเข้าโครงการฯ (กก.)	คงเหลือเมล็ด งบพัฒนาตลาด(กก.)
รูชี	215,737.46	215,737.46	0
กินนีสีม่วง	596,338.00	546,053.52	50,284.48
อะตราดัม	87,112.28	83,557.82	3,554.46
พลีแคหูลัม	19,430.00	19,421.12	8.88
มูลาใต้ 2	35.50		35.50
ฮามาต้า	50,383.00		50,383.00
ท่าพระสไตโล			0
ควาวลเคด	8,404.00		8,404.00
รวม	977,440.24	864,769.92	112,670.32

การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

กองอาหารสัตว์ทำหน้าที่ กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำ และควบคุมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์รับรองหรือพันธุ์จำหน่าย พ.ศ. 2547 ทั้งมีการควบคุมคุณภาพโดยตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีการสากล (ISTA) ได้แก่ ความชื้น ความบริสุทธิ์ ความงอก และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น เพื่อให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ได้ตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ CS)

เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย (RS) ที่ผลิตในหน่วยงานของกองอาหารสัตว์ จะควบคุมการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์ขยาย ปี พ.ศ. 2548 ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ฯ ตามวิธีสากลเช่นเดียวกัน เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้จะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด (มาตรฐานฯ RS)

การตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ทั้งหมด ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ขอนแก่น นราธิวาส สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคามและร้อยเอ็ด ซึ่งผลการปฏิบัติงานแสดงไว้ในตารางที่ 13 และสรุปผลการตรวจสอบฯ แสดงไว้ ดังรายละเอียด

ตารางที่ 13 ผลการปฏิบัติงานตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

หน่วยงาน	จำนวนตัวอย่าง			จำนวนรายการ		
	เป้าหมาย	ผลงาน	% ผลงาน	เป้าหมาย	ผลงาน	% ผลงาน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	1,400	1,391	99	5,600	5,275	94
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	1,600	4,065	254	6,400	14,907	233
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	100	72	72	400	290	73
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	700	180	26	2,800	544	19
สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	800	1,036	130	3,200	2,536	79
รวม	4,600	6,744	147	18,400	23,555	128

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ที่ผลิตโดยเกษตรกร

การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตโดยเกษตรกรในปีงบประมาณ 2550 เป็นการสุ่มเก็บตัวอย่างขณะรับซื้อ โดยสุ่มตัวอย่างตามวิธีการที่กองอาหารสัตว์กำหนดและตรวจสอบโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 5 แห่ง จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบฯ แยกตามชนิด ดังนี้

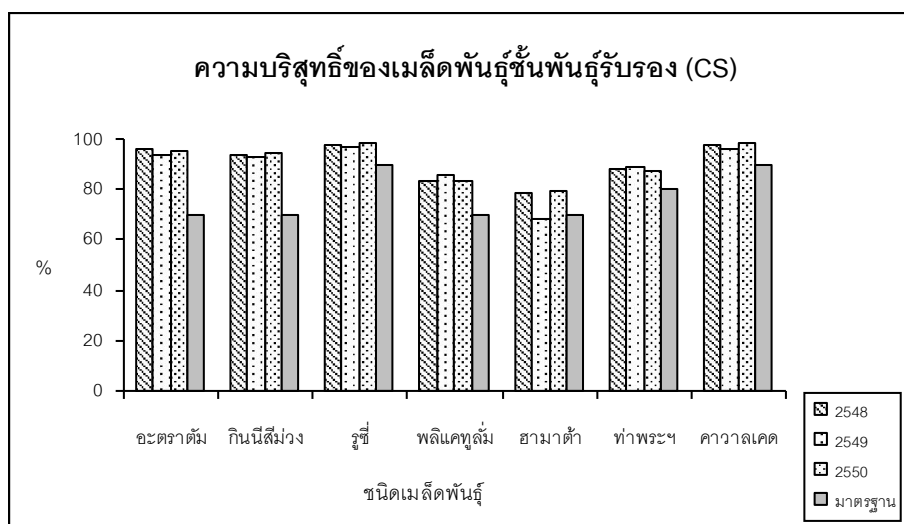
หญ้า	จำนวน (ตัวอย่าง)	ถั่ว	จำนวน (ตัวอย่าง)
อะตราดัม	673	ฮามาต้า	170
กินนีสีม่วง	2364	ท่าพระสไตโล	20
รูชี	1225	ควาลเคด	33
พลิแคทูลัม	151		

จากผลการตรวจสอบฯ พบว่า

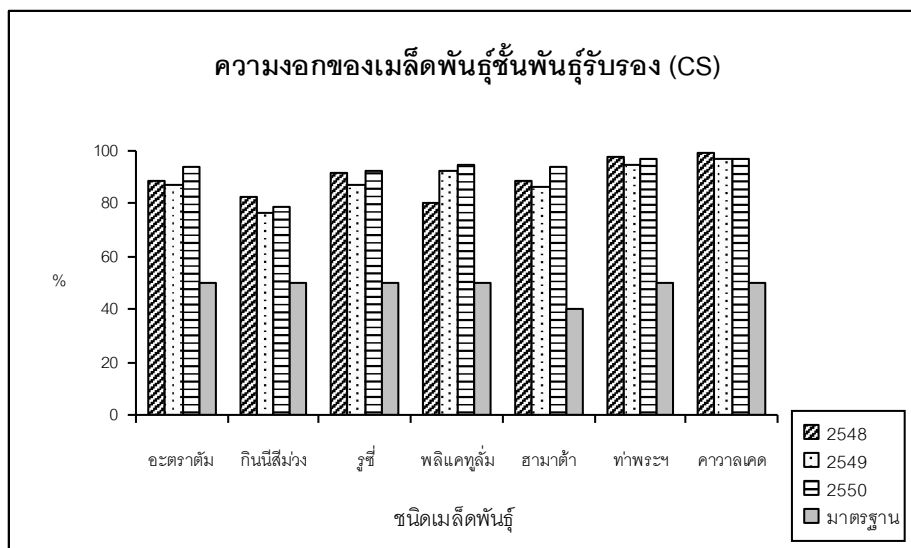
เมล็ดหญ้า บางส่วนยังมีความชื้นสูงเกินกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของกรมปศุสัตว์ ความบริสุทธิ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีเพียงส่วนน้อยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน (อะตราดัม 1 ต.ย. รูชี 1 ต.ย. และพลิแคทูลัม 6 ต.ย.) เมล็ดพันธุ์พืชอื่นปน พบในรูชี 22 ต.ย. และพลิแคทูลัม 1 ต.ย. ความงอกอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแต่ยังพบว่าต่ำกว่ามาตรฐานในกินนีสีม่วง 7 ต.ย.

เมล็ดถั่ว ส่วนใหญ่มีความชื้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นควาลเคดที่ยังคงมีความชื้นสูงเกินกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ (3 ต.ย.) ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปน ตัวอย่างที่ไม่ได้มาตรฐานพบในถั่วฮามาต้า (26 และ 2 ต.ย. ตามลำดับ) และถั่วท่าพระสไตโล (เมล็ดพันธุ์พืชอื่นปน 4 ต.ย.) ความงอกอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด

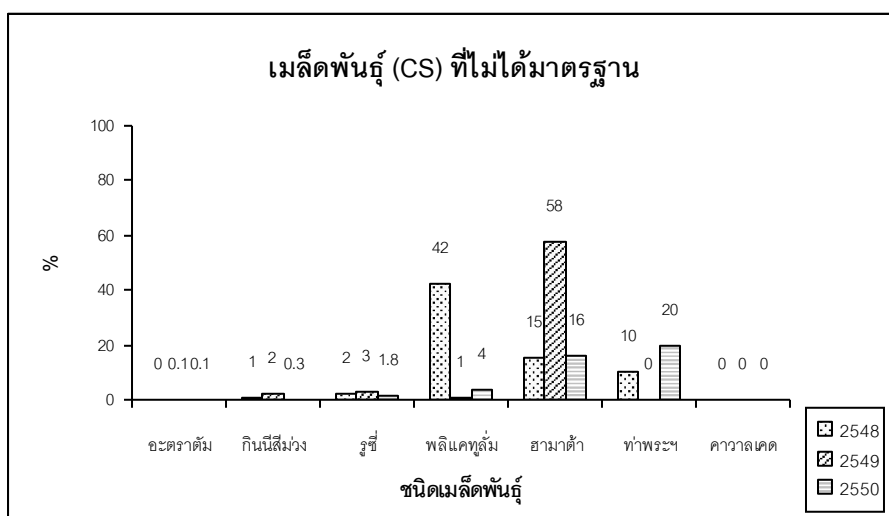
ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ที่ผลิตได้มีคุณภาพดี ค่าเฉลี่ยของความบริสุทธิ์และความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2550 มีคุณภาพดีใกล้เคียงกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2548 และ 2549 ทั้งมีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด เปอร์เซ็นต์เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐานมีแนวโน้มลดลง ดังรูปภาพที่ 3-5 ยกเว้น ในถั่วท่าพระสไตโล เนื่องจากความบริสุทธิ์ไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการผลิตควรเน้นย้ำเกษตรกรให้ทำความสะอาดเบื้องต้นให้ดีขึ้น

ภาพที่ 3 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2548 2549 และ 2550 เทียบกับมาตรฐาน

ภาพที่ 4 ค่าเฉลี่ยความมอกของเมล็ดพันธุ์ (CS) ที่ผลิตปี 2548 2549 และ 2550 เทียบกับมาตรฐาน

ภาพที่ 5 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบเป็นเปอร์เซ็นต์

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตและรวบรวมโดยศูนย์ฯ / สถานีฯ (ชั้นพันธุ์ขยาย, RS และ ชั้นพันธุ์รับรองที่รวมเป็นชุด, CS)

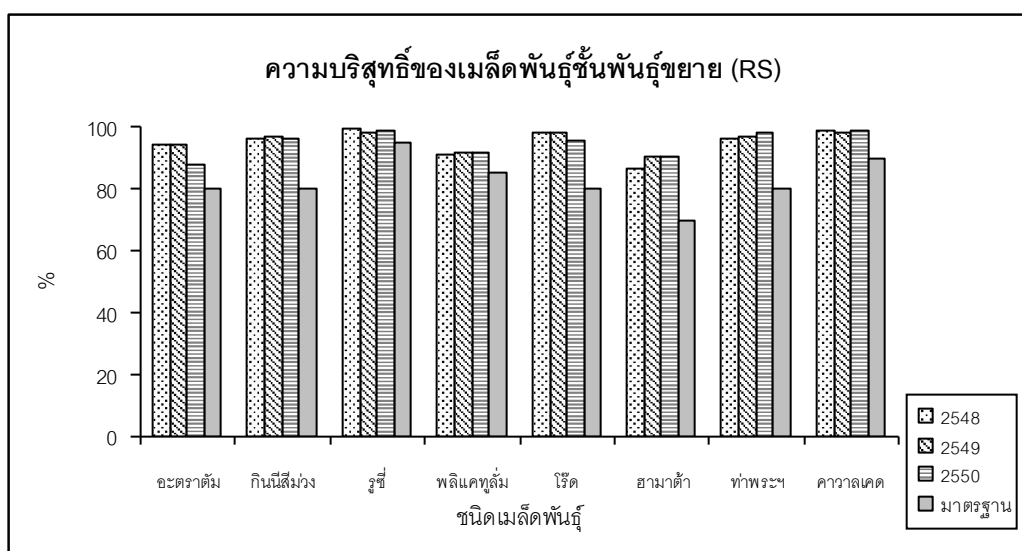
การตรวจสอบเมล็ดพันธุ์ฯ ที่ผลิตและรวบรวมโดยศูนย์ฯ / สถานีฯ ดำเนินการตรวจสอบเมล็ดก่อนและหลังปรับปรุงสภาพ ดังนี้

ความชื้น พบว่า ตัวอย่างเมล็ดหญ้าบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยยังมีความชื้นสูง ไม่ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ เช่น หญ้ากินนีสีม่วง รุชี และ ไวต์ ตัวอย่างเมล็ดถั่วก่อนและหลังปรับปรุงสภาพมีความชื้นได้เกณฑ์มาตรฐาน แต่ยังคงมีความชื้นสูงอยู่บ้างในถั่วคาวาลเคด

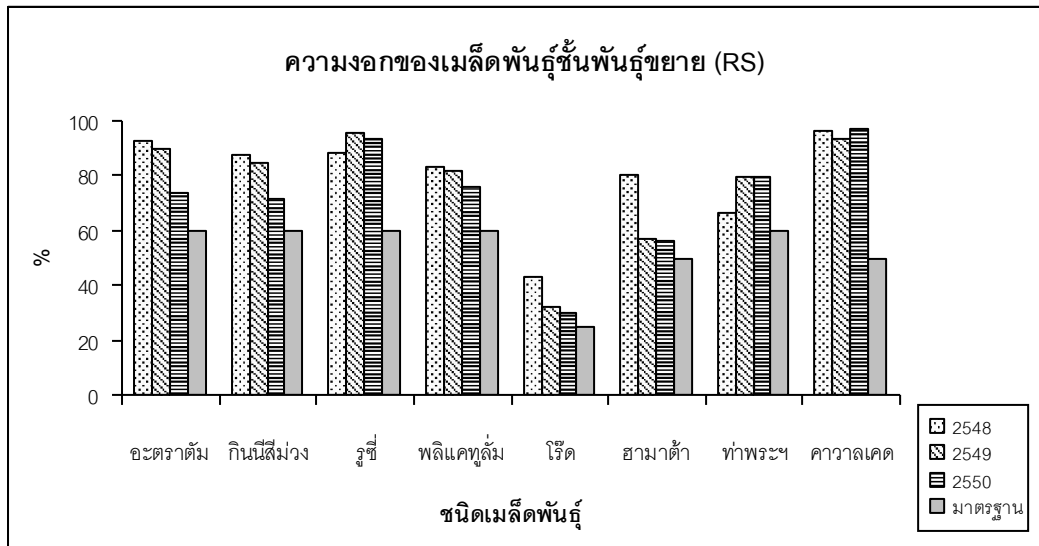
ความบริสุทธิ์และเมล็ดพันธุ์พืชอื่น ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์เกือบทั้งหมดหลังการปรับปรุงสภาพมีความบริสุทธิ์สูงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานฯ มีเพียงส่วนน้อยที่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ ได้แก่ อะตราดัม (RS) ประมาณ 17% ของตัวอย่างที่ตรวจสอบ ส่วนเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนเกินเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับ พบในหญ้ากินนีสีม่วง (RS) รุชี (RS และ CS) ประมาณ 8 14 และ 2 % ของตัวอย่างที่ตรวจสอบ ตามลำดับ ในถั่วท่าพระ (RS และ CS) 33 และ 43 % ของตัวอย่างที่ตรวจสอบ

ความงอก ตัวอย่างหลังปรับปรุงสภาพ ทั้งเมล็ดหญ้าและเมล็ดถั่วส่วนใหญ่ได้มาตรฐานฯ ยกเว้น พลิกเคทูลัม (CS) และไวต์ (RS2) มีความงอกต่ำกว่ามาตรฐานฯ 25 และ 40 % ของตัวอย่างที่ตรวจสอบ

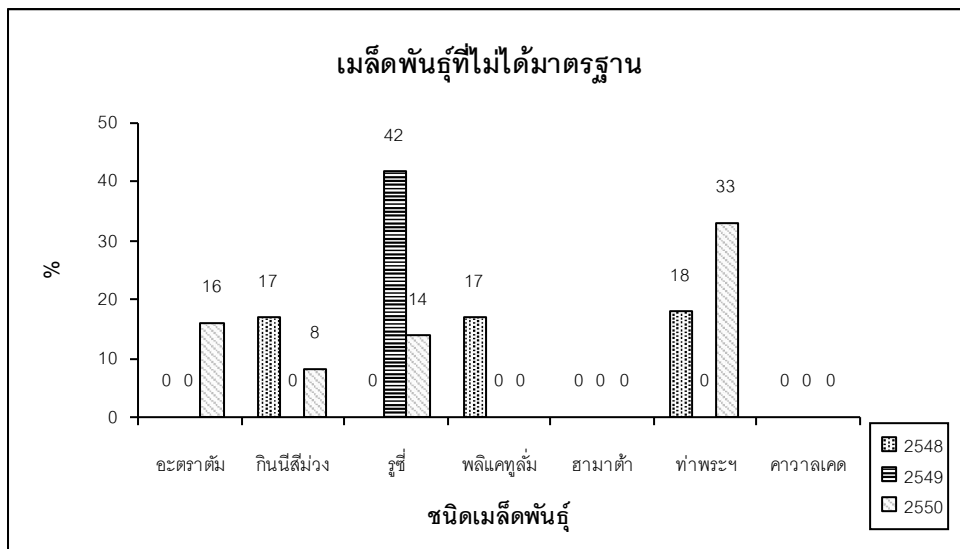
แต่ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ฯ ที่ผลิตได้มีคุณภาพดี ค่าเฉลี่ยของความบริสุทธิ์และความงอกของเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปี 2550 ใกล้เคียงกับเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตในปีที่ผ่านมา ทั้งมีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนด ยกเว้นหญ้ารุชีและถั่วท่าพระสโตโลที่มีปัญหาในเรื่องเมล็ดพันธุ์พืชอื่นปนเข้ามา (รูปภาพที่ 6-8) ดังนั้น หน่วยงานผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ฯ ควรจะมีการดูแลในขั้นตอนการผลิตมากขึ้น และในส่วน of โรงงานปรับปรุงสภาพก็ต้องทำความสะอาดให้พิถีพิถันมากขึ้น

ภาพที่ 6 ค่าเฉลี่ยความบริสุทธิ์ของเมล็ดพันธุ์ฯ (RS) ที่ผลิตปี 2548, 2549 และ 2550 เทียบกับมาตรฐาน

ภาพที่ 7 ค่าเฉลี่ยความงอกของเมล็ดพันธุ์ (RS) ที่ผลิตปี 2548, 2549 และ 2550 เทียบกับมาตรฐาน

ภาพที่ 8 จำนวนตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน คิดเทียบกับจำนวนตัวอย่างที่ตรวจสอบ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์

สรุปการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ ปีงบประมาณ 2550

1. การผลิตเสบียงสัตว์

ปีงบประมาณ 2550 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์รวม 29 แห่ง ผลิตและสำรองเสบียงสัตว์เลี้ยงสัตว์รวมทั้งสิ้น 10,710,454 กิโลกรัม คิดเป็น 126.8 % ของเป้าหมาย (ดูในตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ตารางแสดงผลการผลิตเสบียงสัตว์ปี 2550

ชนิดเสบียงสัตว์	แผนการผลิต (กิโลกรัม)	ผลการผลิต (กิโลกรัม)	%
1. พืชอาหารสัตว์แห้ง	4,603,300	5,748,850	124.8
2. พืชอาหารสัตว์หมัก	650,700	650,907	100.03
3. พืชอาหารสัตว์สด	3,196,000	4,310,697	134.9
รวม	8,450,000	10,710,454	126.8

2. การใช้เสบียงสัตว์

ในระหว่างเดือนตุลาคม 2549 – เดือนกันยายน 2550 ศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ภัยแล้ง ใช้ในกิจกรรมกรมฯ งานส่งเสริมเกษตรกร และจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป รวมทั้งสิ้น 8,584,434 กิโลกรัม ผู้รับบริการจำนวน 22,021 ราย (ดูในตารางที่ 15) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 15 ตารางแสดงการใช้เสบียงสัตว์ในปี 2550

รายการใช้ เสบียงสัตว์	พืชอาหารสัตว์ แห้ง(กก.)	พืชอาหารสัตว์ หมัก (กก.)	พืชอาหารสัตว์สด (กก.)	รวม (กก.)	จำนวน (ราย)
1. อุทกภัย	1,533,519	136,423	1,377,286	3,047,228	11,211
2. ภัยแล้ง	943,670	225,350	1,533,011	2,702,031	8,788
3. กิจกรรมกรมฯ	866,125	144,710	779,680	1,790,515	423
4. งานส่งเสริมฯ	145,200	69,540	620,720	835,460	1,305
5. จำหน่าย	176,453	32,747	0	209,200	294
รวม	3,664,967	608,770	4,310,697	8,584,434	22,021

2.1 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย

ระหว่างเดือนตุลาคม 2549 ถึง เดือนกันยายน 2550 ศูนย์วิจัยฯ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบอุทกภัยทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 3,047,228 กิโลกรัม คิดเป็น 35.49 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความ

ช่วยเหลือ รวมทั้งสิ้น 11,211 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือมากที่สุดคือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดชัยนาท (ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2550

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	เกษตรกร (ราย)
1	1	ชัยนาท	75,600		99,400	175,000	319
	2	นครสวรรค์	16,000			16,000	108
	3	อุทัยธานี	46,000			46,000	307
	4	อ่างทอง	56,640			56,640	640
2	5	สระแก้ว	75,800	5,000	3,750	84,550	558
3	6	นครราชสีมา	415,300	30,000	345,600	790,900	1,651
	7	ชัยภูมิ	44,000			44,000	273
	8	บุรีรัมย์	24,900			24,900	130
	9	ยโสธร	88,960		64,000	152,960	382
	10	อุบลราชธานี	8,580			8,580	52
	11	อำนาจเจริญ	20,000			20,000	245
	12	ร้อยเอ็ด	131,480	0	10,400	141,880	667
	13	สุรินทร์	12,000			12,000	100
4	14	ขอนแก่น	18,900		35,200	54,100	157
	15	มหาสารคาม	83,980	8,000	222,076	314,056	844
	16	กาฬสินธุ์	26,390		32,500	58,890	327
	17	อุดรธานี	76,140	44,800	0	120,940	629
	18	มุกดาหาร	3,000			3,000	30
	19	หนองคาย	8,280		16,900	25,180	179
	20	นครพนม	8,900	3,200	10,900	23,000	29
	21	สกลนคร	4,000			4,000	40
5	22	แพร่	3,284			3,284	13
6	23	สุโขทัย	750			750	1
	24	พิจิตร	34,460	0	52,000	86,460	347
	25	พิษณุโลก	49,000			49,000	233
	26	เพชรบูรณ์	67,605		111,000	178,605	583
7	27	เพชรบุรี	43,500	0	17,000	60,500	219
	28	ประจวบฯ	54,200	0	58,500	112,700	322
8	29	ชุมพร	2,600	30123	67,500	100,223	201
	30	สุราษฎร์ธานี	750	-	-	750	1
9	31	นราธิวาส	13,000	-	19,245	32,245	309
	32	ตรัง		200	53,135	53,335	430
	33	สตูล	1,520	2,500	56,180	60,200	125

ตารางที่ 16 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2550 (ต่อ)

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง (กิโลกรัม)	เสบียงหมัก (กิโลกรัม)	เสบียงสด (กิโลกรัม)	รวม (กิโลกรัม)	เกษตรกร (ราย)
	34	พัทลุง	16,000	12,600	101,500	130,100	749
	35	ยะลา	2,000			2,000	10
	36	กระบี่			500	500	1
		รวม	1,533,519	136,423	1,377,286	3,047,228	11,211

2.2 การใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้ง

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2549 ถึง เดือนเมษายน 2550 ศูนย์วิจัยและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ได้ใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบภัยแล้ง เนื่องจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศทำให้พืชอาหารสัตว์ในธรรมชาติมีไม่เพียงพอ และได้สนับสนุนเสบียงสัตว์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ลดความสูญเสียและเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์ของเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 2,702,031 กิโลกรัม คิดเป็น 31.47 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือเสบียงสัตว์ รวม 8,788 ราย จังหวัดที่ได้รับการช่วยเหลือเสบียงสัตว์มากที่สุดคือ จังหวัดตรัง, จังหวัดสตูล, จังหวัดสระแก้ว, จังหวัดเพชรบุรี, จังหวัดมหาสารคาม (ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้งปี 2550

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง กิโลกรัม	เสบียงหมัก กิโลกรัม	เสบียงสด กิโลกรัม	รวม กิโลกรัม	เกษตรกร ราย
1	1	ชัยนาท	0	2,500	63,100	65,600	136
	2	สุพรรณบุรี	47,900	4,700	74,100	126,700	223
2	3	ระยอง	8,000	0	0	8,000	21
	4	สระแก้ว	27,900	0	150,750	178,650	355
	5	ปราจีนบุรี	20,000			20,000	50
	6	ฉะเชิงเทรา	6,200			6,200	6
	7	ตราด	12,000			12,000	30
3	8	ร้อยเอ็ด	14,050	2,070		16,120	128
	9	บุรีรัมย์	22,275			22,275	71
	10	ศรีสะเกษ	16,800		1,000	17,800	7
4	11	ขอนแก่น	33,550		3,500	37,050	109
	12	มหาสารคาม	113,870	29,600	30,071	173,541	721
	13	อุดรธานี	92,800	18,650		111,450	140
	14	เลย	16,020			16,020	208
	15	หนองบัวลำภู	13,800			13,800	68
	16	มุกดาหาร	22,815		64,010	86,825	455
	17	หนองคาย	9,115		82,150	91,265	411
	18	นครพนม	35,000		94,900	129,900	104
	19	สกลนคร	2,680		2,000	4,680	14

ตารางที่ 17 แสดงการใช้เสบียงสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยแล้งปี 2550 (ต่อ)

เขต	ที่	จังหวัด	เสบียงแห้ง กิโลกรัม	เสบียงหมัก กิโลกรัม	เสบียงสด กิโลกรัม	รวม กิโลกรัม	เกษตรกร ราย
5	20	ลำปาง	19,000		0	19,000	128
	21	เชียงใหม่	38,900			38,900	375
	22	แม่ฮ่องสอน	13,000			13,000	140
	23	ลำพูน	23,000			23,000	280
	24	แพร่	13,600		16,000	29,600	236
	25	น่าน	7,500			7,500	39
6	26	เพชรบูรณ์	3,320		75,000	78,320	158
	27	สุโขทัย	18,000			18,000	108
	28	พิจิตร	8,500		47,500	56,000	98
7	29	เพชรบุรี	38,680	3,450	134,700	176,830	225
	30	ประจวบคีรีขันธ์	23,000	1,000	1,500	25,500	46
8	31	สุราษฎร์ธานี	4,100		24,500	28,600	12
	32	ชุมพร	20,000	62,790	38,000	120,790	187
9	33	นราธิวาส	15,575	14,700	115,020	145,295	522
	34	สตูล	83,920	13,050	209,210	306,180	720
	35	ตรัง	63,200	68,640	218,000	349,840	1,774
	36	พัทลุง	35,600	4,200	88,000	127,800	483
		รวม	943,670	225,350	1,533,011	2,702,031	8,788

2.3 การใช้เสบียงสัตว์สนับสนุนกิจกรรมกรมฯ และโครงการต่างๆ

ปีงบประมาณ 2550 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้สนับสนุนเสบียงสัตว์สำหรับดำเนินการโครงการศึกษาวิจัย, โครงการทดสอบด้านปศุสัตว์สนับสนุนโครงการสาธิต, จัดนิทรรศการในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสิ้น 1,790,515 กิโลกรัม คิดเป็น 20.85 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 866,125 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์หมัก 144,710 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์สด 779,680 กิโลกรัม

หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 423 หน่วยงาน

2.4 การใช้เสบียงสัตว์ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

ปีงบประมาณ 2550 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ ได้สนับสนุนเสบียงสัตว์สำหรับดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร รวมทั้งสิ้น 835,460 กิโลกรัม คิดเป็น 9.73 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 145,200 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์หมัก 69,540 กิโลกรัม
- พืชอาหารสัตว์สด 620,720 กิโลกรัม

เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจำนวน 1,305 ราย

2.5 การจำหน่ายเสบียงสัตว์

ศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์จำหน่ายเสบียงสัตว์รวม 209,200 กก. คิดเป็น 2.43 % ของการใช้เสบียงสัตว์ทั้งหมด แยกเป็นแต่ละชนิด ดังนี้

- พืชอาหารสัตว์แห้ง 176,453 กิโลกรัม เป็นเงิน 351,364 บาท
- พืชอาหารสัตว์หมัก 32,747 กิโลกรัม เป็นเงิน 50,014 บาท

รวมเป็นเงินจัดส่งรายได้แผ่นดินทั้งสิ้น 401,378 บาท เกษตรกร 294 ราย

3. ทำลายเสบียงสัตว์ ปี 2550 ไม่มีการทำลายเสบียงสัตว์

4. เเสบียงสัตว์คงเหลือของศูนย์วิจัยฯและสถานีอาหารสัตว์

ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 ศูนย์วิจัยฯและสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 29 แห่ง มีเสบียงสัตว์คงเหลือสำหรับช่วยเหลือเกษตรกรประสบภัยธรรมชาติยกยอดไปใช้ในปีต่อไป จำนวน 7,023,353 กิโลกรัม (ดังตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แสดงการสำรองเสบียงสัตว์สำหรับใช้ ปี 2550

ชนิด เสบียงสัตว์	คงเหลือยกมา จากปี 49 (กิโลกรัม)	ผลผลิต ปี 50 (กิโลกรัม)	รวมใช้ ปี 50 (กิโลกรัม)	ทำลาย ปี 50 (กิโลกรัม)	เสบียง คงเหลือ (กิโลกรัม)
1.พืชอาหารสัตว์แห้ง	4,019,872	5,748,850	3,664,967	-	6,103,755
2.พืชอาหารสัตว์หมัก	877,461	650,907	608,770	-	919,598
3.พืชอาหารสัตว์สด	-	4,310,697	4,310,697	-	-
รวม	4,897,333	10,710,454	8,584,434	-	-
รวมทั้งสิ้น	15,607,787		8,584,434		7,023,353

5. งานบริการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ให้เกษตรกร

กองอาหารสัตว์ ได้ให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 29 แห่ง ดำเนินการผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์และกล้าพันธุ์หญ้า เพื่อทดแทนการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์และกิจกรรมอื่นๆ โดยจะแจกให้เกษตรกรฟรี รายละเอียดดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 สรุปผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์และกล้าพันธุ์ปีงบประมาณ 2550

ที่	หน่วยงาน	เป้าหมาย		ผลผลิต หน่อพันธุ์ (กก.)	%	ราย	เป้าหมาย กล้าพันธุ์ (ถุง)	ผลผลิต กล้าพันธุ์ (ถุง)	%	ราย
		พื้นที่ (ไร่)	หน่อพันธุ์ (กก.)							
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	23	70,000	77,700	111	154	34,000	19,000	56	79
2	สถานีฯ เพชรบูรณ์	7	20,000	28,900	145	86	5,000	0	0	0
3	สถานีฯ สุโขทัย	10	30,000	30,100	100	100	5,000	5,000	100	10
4	สถานีฯ พิจิตร	10	30,000	42,000	140	42	5,000	5,000	100	10
5	สถานีฯ สุพรรณบุรี	12	35,000	31,750	91	35	6,000	6,000	100	17
6	ศูนย์ฯ สระแก้ว	13	40,000	38,600	97	49	5,000	10,000	200	18
7	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	15	45,000	73,564	163	79	20,000	10,704	54	128

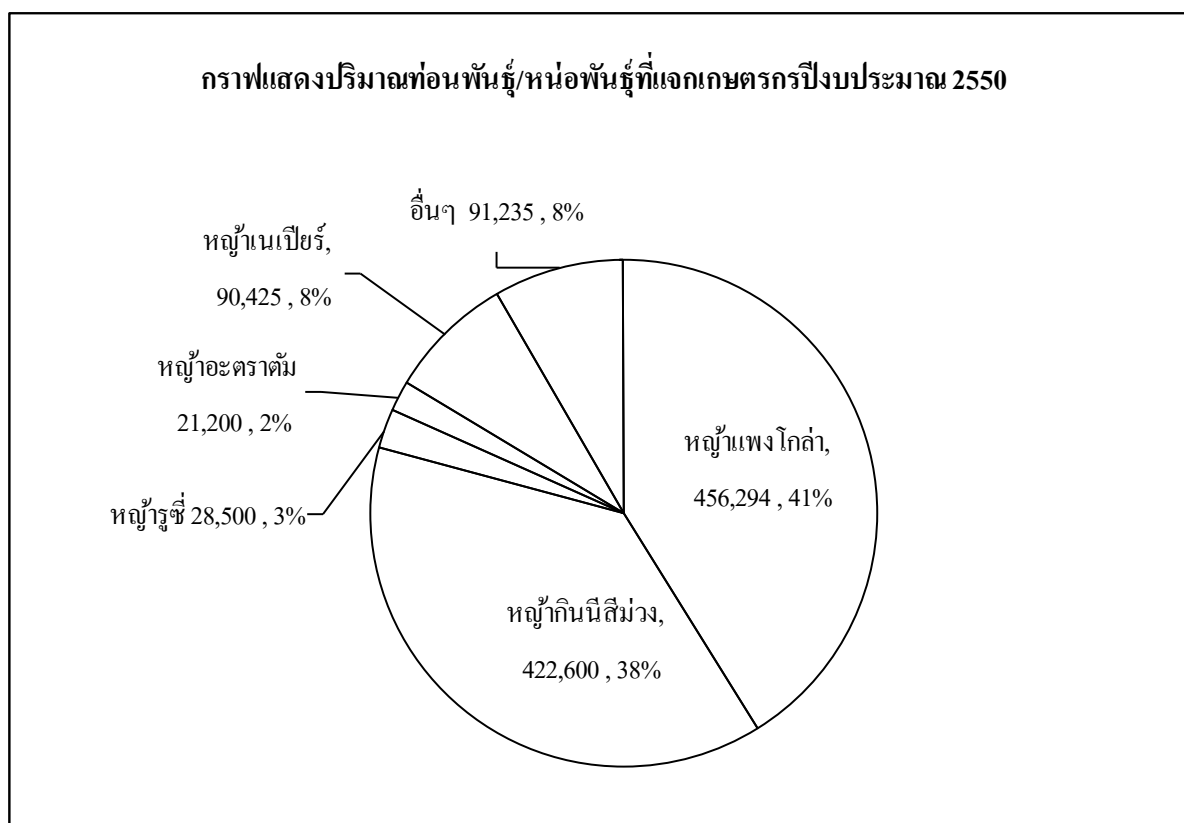
ตารางที่ 19 สรุปผลการแจกหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์และกล้าพันธุ์ปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ที่	หน่วยงาน	เป้าหมาย		ผลผลิต หน่อพันธุ์ (กก.)	%	ราย	เป้าหมาย กล้าพันธุ์ (ถุง)	ผลผลิต กล้าพันธุ์ (ถุง)	%	ราย
		พื้นที่ (ไร่)	หน่อพันธุ์ (กก.)							
8	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	13	40,000	114,500	286	236	10,000	13,060	131	44
9	สถานีฯ บุรีรัมย์	12	35,000	0	0	0	5,000	9,141	183	114
10	สถานีฯ ยโสธร	10	30,000	33,000	110	52	7,500	7,500	100	30
11	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	13	40,000	4,200	11	22	6,000	3,850	64	14
12	สถานีฯ มหาสารคาม	10	30,000	77,000	257	91	6,500	2,000	31	4
13	สถานีฯ กาฬสินธุ์	8	25,000	27,000	108	54	6,500	6,500	100	18
14	สถานีฯ อุดรธานี	13	40,000	1,000	3	1	6,500	0	0	0
15	สถานีฯ เลย	10	30,000	14,500	48	56	6,500	5,450	84	87
16	สถานีฯ มุกดาหาร	10	30,000	36,450	122	103	6,500	6,500	100	37
17	สถานีฯ หนองคาย	10	30,000	88,410	295	256	6,500	6,600	102	40
18	สถานีฯ นครพนม	10	30,000	35,340	118	46	5,000	5,150	103	15
19	สถานีฯ สกลนคร	10	30,000	44,500	148	178	6,000	45,000	750	255
20	ศูนย์ฯ ลำปาง	10	30,000	0	0	0	11,000	24,500	223	180
21	สถานีฯแพร่	15	45,000	29,000	64	106	3,000	3,250	108	7
22	ศูนย์ฯ เพชรบุรี	20	60,000	58,600	98	100	20,000	20,000	100	80
23	สถานีฯ ประจวบฯ	10	30,000	28,450	95	64	5,000	5,100	102	20
24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	12	35,000	42,500	121	56	10,000	3,500	35	23
25	สถานีฯ ชุมพร	7	20,000	25,380	127	50	5,000	5,000	100	11
26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	10	30,000	42,110	140	163	2,000	8,600	430	12
27	สถานีฯ สตูล	10	30,000	35,200	117	60	1,000	2,000	200	8
28	สถานีฯ ตรัง	10	30,000	47,500	158	66	1,000	2,450	245	8
29	สถานีฯ พัทลุง	10	30,000	3,000	10	12	1,000	32,200	3,220	74
	รวม	333	1,000,000	1,110,254	111	2,317	217,500	273,055	126	1,343

ตารางที่ 20 แสดงชนิดพันธุ์และปริมาณหน่อพันธุ์/ท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรได้รับแจก

ที่	ชนิดพันธุ์	กิโลกรัม
1	แพงโกล่า	456,294
2	กินนีสีม่วง	422,600
3	เนเปียร์	90,425
4	รูชี	28,500
5	อะตราตัม	21,200
6	อื่นๆ	91,235
รวม		1,844,244

เกษตรกรได้รับบริการ จำนวน 2,317 ราย

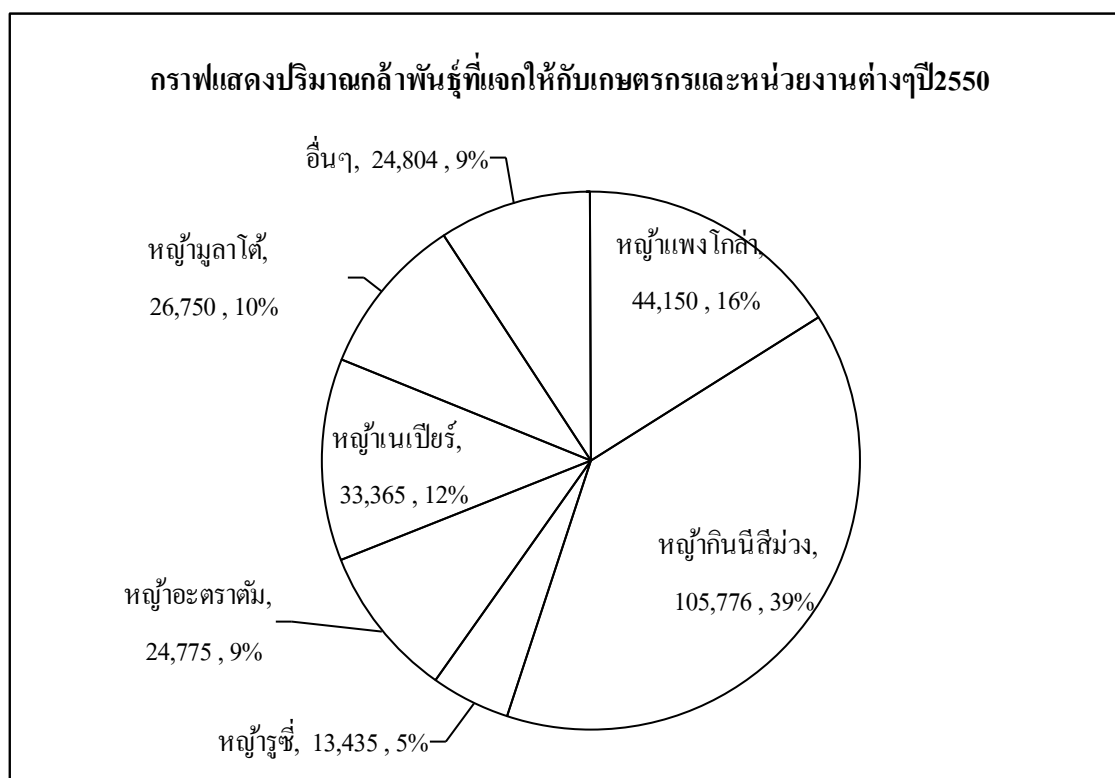

ภาพที่ 9 กราฟแสดงปริมาณท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ที่แจกเกษตรกรปีงบประมาณ 2550

ตารางที่ 21 แสดงชนิดพันธุ์และปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกให้เกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ

ที่	ชนิดกล้าพันธุ์	ถุง
1	แพงโกล่า	44,150
2	กีนนี่สีม่วง	105,776
3	เนเปียร์	33,365
4	รูชี	13,435
5	อะตราตัม	24,775
6	มูลาใต้	26,750
7	อื่นๆ	24,804
รวม		273,055

เกษตรกรและหน่วยงานที่ได้รับบริการ จำนวน 1,343 ราย

ภาพที่ 10 กราฟแสดงปริมาณกล้าพันธุ์ที่แจกให้กับเกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ ปี 2550

6. โครงการสนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่าย

กองอาหารสัตว์สนับสนุนให้เกษตรกรเครือข่ายผลิตท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์จำหน่ายในพื้นที่ ไร่บริการจำหน่ายให้กับเกษตรกรที่ต้องการพันธุ์หญ้าไปปลูกเลี้ยงสัตว์ สามารถหาซื้อได้จากเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายของกองอาหารสัตว์ เป็นการอำนวยความสะดวกและลดค่าขนส่งในการเข้าไปขอรับบริการจากศูนย์/สถานีที่อยู่ห่างไกล ซึ่งในปีงบประมาณ 2550 นี้ กองอาหารสัตว์ มีแผนการสนับสนุนเกษตรกรทั้งหมดรวม 64 จังหวัด พื้นที่ผลิต 3,930 ไร่ เกษตรกร 1,189 ราย ผลผลิตจำหน่าย 6,884 ตัน เป็นเงินทั้งสิ้น 2.9 ล้านบาท ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการจำหน่ายท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ของเกษตรกรเครือข่ายปี 2550 (ตุลาคม 49-กันยายน 50)

ที่	จังหวัด	แผนผลิต			ผลการดำเนินงาน			%	มูลค่า (บาท)
		ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)	ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)		
1	ชัยนาท	370	40	230,000	370	40	171,685	75	161,200
2	อยุธยา	70	20	120,000	70	20	15,000	13	22,500
3	สิงห์บุรี	20	10	60,000	20	10	12,700	21	19,241
4	อุทัยธานี	15	5	40,000	15	5	8,800	22	19,300
5	เพชรบูรณ์	20	10	30,000	20	10	34,400	115	67,050
6	สุโขทัย	44	4	120,000	44	4	45,500	38	45,700
7	พิษณุโลก	17	4	20,000	17	4	52,000	260	52,500
8	กำแพงเพชร	20	2	20,000	20	2	65,500	328	84,000

ตารางที่ 22 ผลการจำหน่ายท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ของเกษตรกรเครือข่ายปี 2550 (ตุลาคม 49-กันยายน 50)(ต่อ)

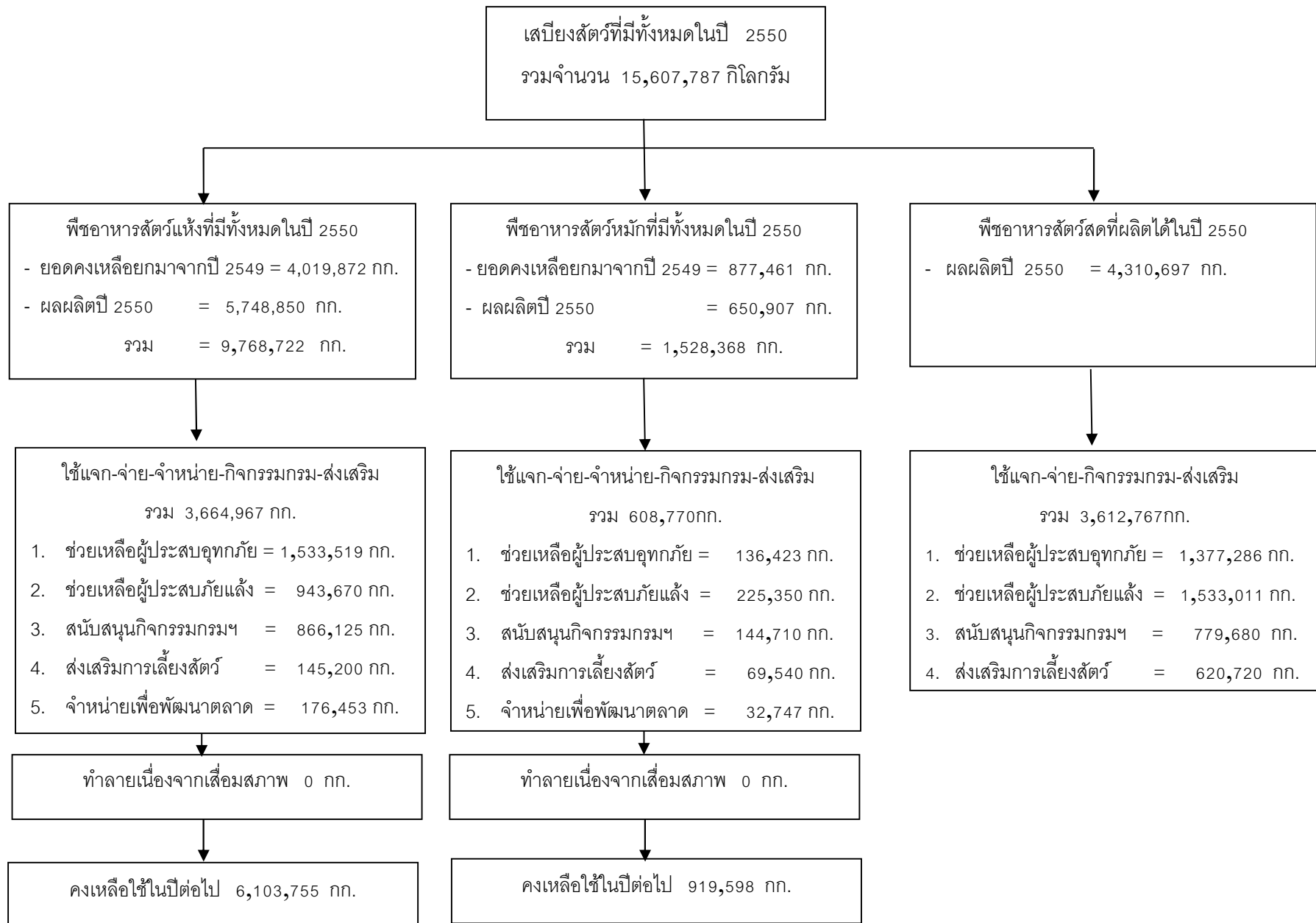
ที่	จังหวัด	แผนผลิต			ผลการดำเนินงาน			%	มูลค่า (บาท)
		ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)	ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)		
9	ตาก	70	2	30,000	70	2	48,500	162	69,750
10	พิจิตร	20	4	60,000	20	4	20,000	33	20,000
11	สุพรรณบุรี	70	6	90,000	70	6	102,541	114	203,222
12	อ่างทอง	18	2	70,000	18	2	60,116	86	100,424
13	สระแก้ว	70	17	60,000	70	17	100,000	167	160,000
14	นครนายก	50	11	45,000	50	11	10,000	22	17,500
15	ปราจีนบุรี	20	10	30,000	20	10	13,500	45	20,250
16	ฉะเชิงเทรา	10	5	12,000	10	5	5,000	42	11,000
17	ตราด	14	7	10,000	0	0	0	0	
18	จันทบุรี	16	8	20,000	0	0	0	0	
19	ชลบุรี	10	5	18,000	0	0	0	0	
20	ระยอง	10	5	10,000	0	0	0	0	
21	นครราชสีมา	10	2	10,000	10	2	26,950	270	61,970
22	ชัยภูมิ	9	4	10,000	0	0	0	0	
23	สระบุรี	230	3	160,000	0	0	0	0	
24	ลพบุรี	70	43	120,000	0	0	0	0	
25	ร้อยเอ็ด	45	45	60,000	0	0	0	0	
26	สุรินทร์	2	1	6,000	0	0	0	0	
27	บุรีรัมย์	78	14	100,000	78	14	82,162	82	141,635
28	ยโสธร	330	200	40,000	0	0	0	0	
29	อุบลราชธานี	300	150	40,000	0	0	0	0	
30	อำนาจเจริญ	14	10	10,000	0	0	0	0	
31	ขอนแก่น	19	15	30,000	19	15	31,894	106	58,410
32	มหาสารคาม	135	35	120,000	135	35	63,600	53	130,400
33	กาฬสินธุ์	48	16	80,000	48	16	48,000	60	90,000
34	อุดรธานี	70	19	100,000	70	19	28,760	29	69,650
35	เลย	5	5	10,000	0	0	0	0	
36	หนองบัวลำภู	2	2	6,000	0	0	0	0	
37	มุกดาหาร	13	13	40,000	13	13	15,000	38	15,000
38	หนองคาย	175	13	130,000	175	13	24,700	19	61,900
39	นครพนม	7	7	20,000	7	7	5,340	27	26,700
40	สกลนคร	80	40	120,000	80	40	51,850	43	97,925
41	ลำปาง	290	50	80,000	290	50	87,750	110	104,675
42	ลำพูน	8	3	24,000	8	3	15,200	63	22,300
43	เชียงใหม่	10	5	30,000	10	5	12,000	40	12,000
44	แพร่	255	35	70,000	255	35	35,000	50	42,000
45	อุตรดิตถ์	100	70	50,000	100	70	28,100	56	34,600
46	น่าน	5	5	15,000	5	5	5,000	33	6,000
47	พะเยา	10	3	30,000	10	3	5,000	17	6,000

ตารางที่ 22 ผลการจำหน่ายท่อนพันธุ์/หน่อพันธุ์ของเกษตรกรเครือข่ายปี 2550 (ตุลาคม 49-กันยายน 50)(ต่อ)

ที่	จังหวัด	แผนผลิต			ผลการดำเนินงาน			%	มูลค่า (บาท)
		ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)	ไร่	ราย	จำหน่ายท่อนพันธุ์ (กก.)		
48	เชียงใหม่	5	5	15,000	5	5	5,000	33	6,000
49	เพชรบุรี	60	20	90,000	60	20	100,000	111	200,000
50	กาญจนบุรี	5	1	20,000	5	1	50,000	250	100,000
51	ราชบุรี	4	2	20,000	4	2	60,000	300	120,000
52	นครปฐม	4	1	20,000	4	1	50,000	250	100,000
53	ประจวบฯ	90	15	100,000	90	15	143,000	143	143,000
54	สุราษฎร์ธานี	225	50	110,000	225	50	5,700	5	17,800
55	กระบี่	5	5	30,000	0	0	0	0	
56	นครศรีธรรมราช	30	20	60,000	0	0	0	0	
57	ชุมพร	30	10	30,000	30	10	31,100	104	9,500
58	นราธิวาส	83	7	13,000	83	7	10,100	78	30,300
59	ปัตตานี	1	1	3,000	1	1	4,140	138	8,580
60	ยะลา	1	1	3,000	1	1	2,900	97	5,800
61	สตูล	50	12	50,000	50	12	16,520	33	46,890
62	สงขลา	10	1	30,000	0	0	0	0	
63	ตรัง	3	7	20,000	3	7	13,500	68	19,500
64	พัทลุง	50	7	80,000	50	7	70,700	88	125,200
	รวม	3,930	1,150	3,300,000	2,828	636	1,894,208	57	2,987,372

หมายเหตุ จังหวัดที่ไม่มีตัวเลขการจำหน่ายเนื่องจากเกษตรกร จำหน่ายเป็นเสบียงสัตว์ และใช้เลี้ยงสัตว์ในฟาร์มของเกษตรกรเอง

ภาพที่ 11 ภาพรวมการผลิตและการใช้เสบียงสัตว์ปี 2550

การพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 21 แห่ง ได้ดำเนินการ ศึกษา วิจัย ประยุกต์ และพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ตลอดจนแนะนำทางวิชาการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรในปีงบประมาณ 2550 ได้ดำเนินการ 78 เรื่องและปรากฏผลดังนี้

1. สาธิตเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ เพื่อสาธิตเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ การจัดการเพื่อลดต้นทุนการผลิตพืชอาหารสัตว์ เช่น

- การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพหญ้าจากการใช้น้ำล้างคอกสุกร
- การปลูกหญ้าแพงไกล่ร่วมกับข้าว
- การหาปริมาณการใช้น้ำในการผลิตหญ้าแพงไกล่
- เครื่องอัดหญ้าหมักไฮโดรลิก
- การปลูกถั่วลิสงเถาโดยใช้ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุรองพื้น
- การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ร่วมกับยางพารา

ภาพที่ 12 การปลูกหญ้าแพงไกล่ร่วมกับข้าว

ภาพที่ 13 การปลูกหญ้าแพงไกล่ร่วมกับยางพารา

ภาพที่ 14 การใช้เครื่องไฮดรอลิกอัดหญ้าหมัก

ภาพที่ 15 ถั่วลิสงเถา

- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร ดำเนินการปลูกถั่วลิสงเถาโดยใช้ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุรองพื้นเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเถา (*Arachis pinto*) สายพันธุ์ Amarillo เป็นระยะเวลา 12 เดือน ในชุดดินท่าชะ แบ่งแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ออกเป็น 2 แปลง แปลงแรกใส่ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุรองพื้น จำนวน 22 ตัน แปลงที่ 2 ไม่ใส่ขุยมะพร้าว แปลงที่ใส่ขุยมะพร้าวเป็นวัสดุรองพื้น ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์หลังทำความสะอาด จำนวน 118 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนแปลงที่ไม่ใส่ขุยมะพร้าวให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ 24 กิโลกรัมต่อไร่

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวฟ่างชอกกัมแดงโดยเก็บเกี่ยว 2 รอบ จากตอนต้นเดิม ทำการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์หลังปลูกประมาณ 90-100 วัน ในรอบที่ 1 ได้เมล็ดพันธุ์ จำนวน 113 มีต้นทุนการผลิต 25.94 บาท/กิโลกรัม และหลังจากต้นใหม่มีอายุ 60-70 วัน เก็บเกี่ยวรอบที่ 2 ได้เมล็ดพันธุ์ 86 กิโลกรัม/ไร่ มีต้นทุนการผลิต 23.25 บาท/กิโลกรัม

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท ทำการศึกษาปริมาณการให้น้ำหญ้าแพงโกลาในปีที่ 1 ใช้น้ำ 710.4 ลบ.ม./ไร่/ปี จากการให้น้ำ 11 ครั้ง และในปีที่ 2 ใช้น้ำ 800.74 ลบ.ม./ไร่/ปี จากการให้น้ำ 8 ครั้ง ในขณะที่ข้อมูลการใช้น้ำในการปลูกข้าว คือ 1,400-1,600 ลบ.ม./ไร่/ปี ดังนั้นหญ้าแพงโกลาจึงมีการใช้น้ำน้อยกว่าข้าวมาก

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท ทำการทดสอบการปลูกหญ้าแพงโกลาร่วมกับการทำนาดำ โดยทดสอบ 2 วิธี คือทำนาในแปลงหญ้าปลูกใหม่ และทำนาในแปลงหญ้าที่ปลูกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี พบว่าการเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าวทั้ง 2 วิธีไม่แตกต่างกันมากนัก แต่การเจริญเติบโตและผลผลิตของหญ้าแพงโกลาในวิธีที่ 1 คือทำนาในแปลงหญ้าปลูกใหม่มีความมากกว่าการทำนาในแปลงหญ้าที่ปลูกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี อย่างเห็นได้ชัดเจน

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง ทำการศึกษาเบื้องต้นผลของวันปลูก วิธีเก็บเกี่ยวและการตัดแปลงที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาใต้ 2 โดยแบ่งเป็น 3 โครงการย่อย 1. ศึกษาผลผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าที่ปลูกด้วยเมล็ดและต้นพันธุ์ที่มีวันเริ่มปลูกที่แตกต่างกัน 2. ศึกษาวิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์หญ้า โดยวิธีการต่างกัน และ 3. ศึกษาผลของการตัดแปลงหญ้าต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์

การศึกษาที่ 1 ศึกษาการปลูกหญ้าด้วยเมล็ดและต้นพันธุ์ที่มีวันเริ่มปลูกที่แตกต่างกัน พบว่าหญ้าที่ปลูกด้วยเมล็ดและต้นพันธุ์ในวันเดียวกันระหว่างวันที่ 7 มิถุนายน ถึงวันที่ 19 กรกฎาคม 2549 หญ้าเริ่มออกดอกและมีเมล็ดแก่พร้อมกัน หญ้าที่ปลูกด้วยเมล็ดได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์สูงกว่าปลูกด้วยต้นพันธุ์ ส่วนการปลูกหญ้าในเดือนสิงหาคมหญ้าออกดอกและติดเมล็ดเพียงเล็กน้อยไม่สามารถเก็บรวบรวมเมล็ดได้ ในด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์พบว่าหญ้าที่ปลูกด้วยเมล็ดและต้นพันธุ์ระหว่างวันที่ 7 มิถุนายน ถึงวันที่ 19 กรกฎาคม 2549 มีคุณภาพใกล้เคียงกัน

การศึกษาที่ 2 ศึกษาวิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ด้วยวิธีต่างกัน พบว่าวิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์มีผลต่อผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ การเก็บเมล็ดพันธุ์โดยวิธีใช้พลรองได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์สูงสุด (72 กก./ไร่) รองลงมาได้แก่ วิธีการสวมซอดอกด้วยงูตาข่ายไนลอน (66 กก./ไร่) การเก็บเมล็ดโดยวิธีเคาะซอดอกได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์เป็นลำดับสาม (42 กก./ไร่) และวิธีสวมซอดอกด้วยกระสอบสานและใช้วัสดุปูพื้นได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ (26 และ 25 กก./ไร่) วิธีการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ไม่มีผลต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์ของหญ้า

การศึกษาที่ 3 ศึกษาผลของการตัดแปลงต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้า พบว่าการตัดแปลงหญ้ามีจำนวนซอดอกต่อกอสูงกว่าหญ้าที่ไม่ตัดแปลง การตัดแปลงยังทำให้หญ้าออกดอกและมีเมล็ดแก่ช้า

อาการเป็นสัดในเดือนมกราคม 2550 ดังนั้นการปลูกหญ้าเนเปียร์ยักษ์พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ให้ผลผลิตเพียงพอกับการเลี้ยงลูกโคนมเพศเมียที่มีน้ำหนัก 184-328 กิโลกรัม ได้ 3 ตัว

-สถานีวิจัยพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ได้ดำเนินการเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมโฮลสไตน์โดยไม่เสริมอาหารชั้น โดยใช้โคนม 12 ตัว

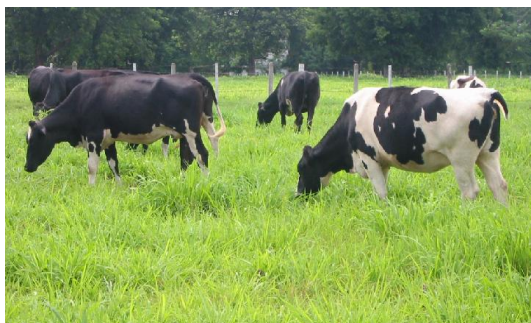
- ปี 2546 ในช่วงระยะอายุ 7 เดือนถึงผสมติด มีน้ำหนักเริ่มเลี้ยงเฉลี่ย 153 กิโลกรัม น้ำหนักสุดท้าย 291 กิโลกรัม มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 443 กรัมต่อวัน อายุโคผสมติดเฉลี่ย 17 เดือน อัตราการผสมติด 1.75 ครั้ง

- ปี 2547 ได้ดำเนินการทดสอบในช่วงผสมติดถึงคลอดลูกตัวแรก อายุเริ่มเลี้ยงเฉลี่ย 17 เดือน น้ำหนักเริ่มเลี้ยงเฉลี่ย 291 กิโลกรัม มีน้ำหนักลูกตัวแรกเฉลี่ย 32.5 กิโลกรัม

- ปี 2548 ได้ดำเนินการทดสอบในช่วงระยะการให้นมที่ 1 (lactation 1) ในช่วงอายุ 7 เดือนถึงผสมติด โคให้น้ำนม 8.82 กิโลกรัมต่อวัน และใช้ต้นทุนต่อน้ำนม 1 กิโลกรัม คือ 5.85 บาทต่อกิโลกรัม

โคนมที่ใช้พืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเลี้ยงโดยไม่เสริมอาหารชั้นมีอายุการเป็นสัดครั้งแรก อายุเมื่อผสมติด และอัตราการเจริญเติบโตใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานและมีต้นทุนในการผลิตน้ำนมต่ำกว่าการเลี้ยงที่มีการเสริมอาหารชั้น จึงดำเนินการหาวิธีการใช้พืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเลี้ยงโคนมพันธุ์ผสมโฮลสไตน์ฟรีเซียนในช่วงระยะของการให้นมที่ 2 (Lactation 2) โดยไม่เสริมอาหารชั้น

การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ในระยะที่การให้นมที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือช่วงฤดูแล้ง (เดือนธันวาคม – เมษายน) และช่วงฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน) ในช่วงฤดูแล้งจะใช้พื้นที่ในการเข้าแทะเล็มมากกว่าช่วงฤดูฝน และในช่วงฤดูฝนจะมีการเก็บสำรองพื้นที่ไว้สำหรับผลิตเสบียงสัตว์ไว้ในช่วงขาดแคลน สำหรับต้นทุนในการผลิตน้ำนมในช่วงฤดูฝนจะมีต้นทุนในการผลิตน้ำนมเฉลี่ย 1.45 บาทต่อกิโลกรัม และในช่วงฤดูแล้งจะมีต้นทุนในการผลิตน้ำนมเฉลี่ย 5.22 บาทต่อกิโลกรัม ค่าอาหารต่อน้ำนม 1 กิโลกรัมเท่ากับ 3.51 บาท/กิโลกรัม และ 2.14 บาท/กิโลกรัม ในช่วงระยะการให้นมที่ 1 และ 2 ตามลำดับ การใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์โดยปล่อยให้โคนมเข้าแทะเล็มในแปลงพืชอาหารสัตว์เมื่อพืชมีอายุ 30 – 35 วัน แบบหมุนเวียนซึ่งมีอัตราการแทะเล็ม 2 ไร่/ตัว/ปี

ภาพที่ 16 โคนมแทะเล็มในแปลง

ภาพที่ 17 โคนมกินหญ้าสดขณะอยู่ในคอกรีด

ตารางที่ 23 สมรรถนะการผลิตของแม่โครีดนมที่เลี้ยงด้วยแปลงหญ้า (ไม่เสริมอาหารข้น)

สมรรถนะการผลิต	ปีที่ 1	ปีที่ 2
1. จำนวนโครีดนม (ตัว)	12	12
2. น้ำหนักแม่โคเฉลี่ย (กก./ตัว)	376	400
3. ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยตลอด lactation (กก./ตัว) ^{1/}	1,557	2,550
4. ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยตลอด lactation 4 %FCM (กก./ตัว)	1,678	2,749
5. ระยะรีดน้ำนมเฉลี่ย (วัน)	176	264
6. ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวต่อวัน 4 % FCM (กก.)	9.5	10.40
7. ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยปรับที่ 305 วัน(กก./ตัว/วัน)	*	11.35
8. คะแนนรูปร่าง	< 2	2.5

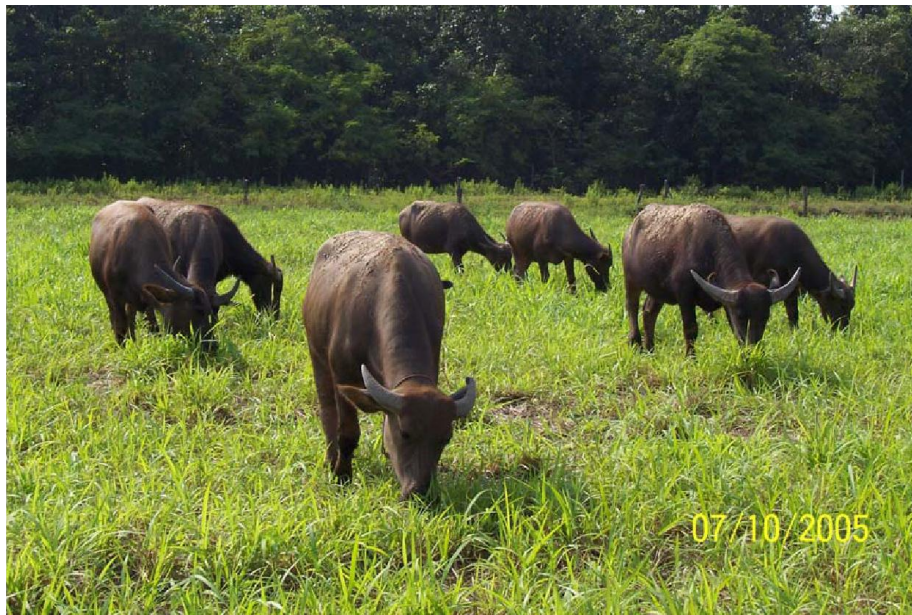
* จำนวนวันรีดนม ไม่ครบเวลาขึ้นต่ำตามมาตรฐานการปรับความยาวของระยะให้นมที่ 305 วัน

เทคโนโลยีการเลี้ยงแพะ

- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร ได้ดำเนินการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงได้สวนปาล์ม 2 ไร่ ระยะปลูกของปาล์มน้ำมันคือ ระหว่าง ต้นและแถวใช้ระยะ 9x9 หรือ 10x10 เมตร โดยใช้แพะแม่พันธุ์ 5 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว มีแม่แพะคลอดลูกจำนวน 2 แม่ ท้องใกล้คลอด 1 แม่ ลูกแพะที่อายุเฉลี่ย 47 วัน อัตราการเจริญเติบโต 78.45 กรัม/วัน พ่อและแม่พันธุ์มีอัตราการเจริญเติบโต 30 กรัม/วัน มีผลผลิตน้ำนมแห้ง/ไร่/ปี ประมาณ 2.8 ตัน

3. การทดสอบเลี้ยงโค-กระบือระบบเกษตรอินทรีย์ กองอาหารสัตว์ทำการทดสอบการเลี้ยงโคพื้นเมืองและกระบือระบบปศุสัตว์อินทรีย์ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2546 เป็นโครงการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องระยะเวลา 5 ปี ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตระบบอินทรีย์ของประเทศไทย ได้แก่ มาตรฐาน มกอช.9000-2546 (เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1: การผลิต แปรรูป และจำหน่าย เกษตรอินทรีย์) มกอช. 9000-2548 (เกษตรอินทรีย์ เล่ม 2: ปศุสัตว์อินทรีย์)โดยสาธิตการปลูกส่วแปลงพืชอาหารสัตว์อย่างถูกต้องเหมาะสม ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยและสารสังเคราะห์ทั้งหมด มีการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ที่เหมาะสมกับชนิดและพันธุ์สัตว์ มีการจัดการฟาร์มและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ภายในเวลา 2-3 ปี ก็สามารถเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าอินทรีย์ได้ มูลโค-กระบือที่ผลิตขึ้นในแต่ละปีเพียงพอหมุนเวียนเป็นธาตุอาหารพืช การผลิตในระบบอินทรีย์มีแนวโน้มให้เห็นถึงอิทธิพลในเชิงบวกของพารามิเตอร์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีผลต่อสัดส่วนพื้นที่ของพืชที่ปลูกมากขึ้น มีอิทธิพลต่อพื้นที่ว่างเปล่าน้อยลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของระบบอินทรีย์ นอกจากนั้นโค-กระบือมีการเจริญเติบโตตามปกติ ดำเนินการ 5 แห่ง ดังนี้

- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ทดสอบเลี้ยงกระบือ
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร ทดสอบเลี้ยงกระบือ
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์ ทดสอบเลี้ยงโคพื้นเมือง

ภาพที่ 18 กระบืออินทรีที่แทะเล็มในแปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 19 วัวพื้นเมืองไทยที่แทะเล็มแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรี

การผลิตกระบือพื้นเมืองอินทรี: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

- เข้าสู่ระบบปศุสัตว์อินทรี เดือนมิถุนายน 2546
- พันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้ารูชี และถั่วฮามาต้า
- พื้นที่ผลิตพืชอาหารสัตว์ 40 ไร่

ผลการศึกษา

ปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ โดยใช้หญ้าที่ผสมถั่วฮามาต้าปลูกแบบสลับแถวและปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงหมูนเวียนในพื้นที่ 40 ไร่ แบ่งเป็นแปลงย่อย 4 แปลง เลี้ยงกระบือเทศเมียจำนวน 10 ตัว เพศผู้ 1 ตัว มี stocking rate 0.25-0.31 AU/ไร่/ปี มีอัตราการให้ลูก 90-100 % อัตราการเจริญเติบโตของเพศผู้ 257 กรัม/วัน เพศเมีย 237 กรัม/วัน อัตราการเจริญเติบโตของลูกสัตว์ เพศผู้ 546 กรัม/วัน เพศเมีย 506 กรัม/วัน

การผลิตโคพื้นเมืองอินทรีย์: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย

- เข้าสู่ระบบปศุสัตว์อินทรีย์ เดือนกันยายน ปี 2550
- พันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้ากินีสีม่วง หญ้าลูซี่
- พื้นที่ผลิตพืชอาหารสัตว์ 57 ไร่

ผลการศึกษา

แบ่งเป็นพื้นที่ทะเลเลี้ยง 20 ไร่ ทำเสปียงสัตว์สำรอง 37 ไร่ เลี้ยงโคพื้นเมือง 17 ตัว และโคมีอัตราการเจริญเติบโต 150 กรัม/วัน

การผลิตกระบือพื้นเมืองอินทรีย์: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

- เข้าสู่ระบบปศุสัตว์อินทรีย์ เดือนพฤษภาคม 2546
- พันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้าอะตราดัม หญ้ากินีสีม่วง หญ้าเนเปียร์ และถั่วท่าพระสไตโล
- พื้นที่ผลิตพืชอาหารสัตว์ 45 ไร่

ผลการศึกษา

เลี้ยงกระบือ 25 ตัว โดยในฤดูฝนปล่อยทะเลเลี้ยงอย่างเดียว ส่วนฤดูแล้งจะเลี้ยงโดยการปล่อยทะเลเลี้ยงระยะสั้นๆ แล้วเสริมด้วยเสปียงสัตว์ มีอัตราทะเลเลี้ยง 2.8 ไร่/ตัว อัตราการเจริญเติบโต 278 กรัม/ตัว/วัน

การผลิตโคพื้นเมืองอินทรีย์: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม

- เข้าสู่ระบบปศุสัตว์อินทรีย์ เดือนมิถุนายน 2546
- พันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้ากินีสีม่วง รุซี่ และถั่วท่าพระสไตโล
- พื้นที่ผลิตพืชอาหารสัตว์ 42 ไร่

ผลการศึกษา

ใช้โคพื้นเมืองแม่พันธุ์ 19 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว จัดเตรียมแปลงพื้นที่ 42 ไร่ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 สำหรับการปล่อยทะเลเลี้ยงมีพื้นที่ 32 ไร่ แบ่งเป็น 4 แปลง แปลงละ 8 ไร่ จัดเตรียมแปลงสำรองพืชอาหารสัตว์พื้นที่ 10 ไร่ ได้ผลผลิตหญ้าและถั่วแห้งประมาณ 6 เดือน เฉลี่ย 2.48 ตัน/ไร่ โคมีอัตราการเจริญเติบโตในช่วงฤดูฝน 120 กรัม/วัน อัตราการเจริญเติบโตในช่วงฤดูแล้ง 93 กรัม/วัน

การผลิตโคพื้นเมืองอินทรีย์: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์

- เข้าสู่ระบบปศุสัตว์อินทรีย์ เดือนมิถุนายน 2546
- พันธุ์พืชอาหารสัตว์ หญ้ากินีสีม่วง รุซี่ และถั่วท่าพระสไตโล ฮามาต้า

- พื้นที่ผลิตพืชอาหารสัตว์ 30 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยง 4 แปลง จำนวน 20 ไร่ ทำเลี้ยงสัตว์สำรอง 10 ไร่

ผลการศึกษา

ใช้โคพื้นเมืองแม่พันธุ์ 19 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 110 กรัม/ตัว/วัน ลูกชุดแรกเกิด ต้นปี 2548 จำนวน 10 ตัว น้ำหนักแรกเกิด 17 กิโลกรัม ในปี 2549 มีแม่โคคลอดลูกจำนวน 9 ตัว มีอัตราเพาะเลี้ยง 0.2-0.5 AU/ไร่/ปี เมื่อเปรียบเทียบระบบการจัดการ (อินทรีย์ และปกติ) พบว่ามีผลต่อพื้นที่ปกคลุมของพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีอย่างมีนัยสำคัญ คือ หญ้าลูซี่ (6.25 และ 5.00 %) ถั่วฮามาต้า (7.50 และ 3.00 %) ถั่วท่าพระ (6.25 และ 4.00 %) และระบบการจัดการ (อินทรีย์ และปกติ) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพื้นที่ว่างเปล่า โดยระบบอินทรีย์ทำให้เกิดพื้นที่ว่างเปล่าน้อยกว่าระบบปกติ (5.00 และ 11.00 %) ซึ่งอาจใช้เป็นตัวชี้วัดความแตกต่างตัวหนึ่งของการผลิตสัตว์ทั้ง 2 ระบบ

4. **สถิติพันธุ์พืชอาหารสัตว์** เพื่อรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ เช่น หญ้าอาหารสัตว์ ถั่วอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ยืนต้น โดยปลูกพืชอาหารสัตว์ในแปลงขนาด 3x 4 ตร.ม. มีการจัดการดูแลพืชอาหารสัตว์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและประกอบการตัดสินใจในการเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

5. **จัดตั้งหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์** เพื่อเป็นแหล่งสาธิตเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านนั้น และขยายไปหมู่บ้านใกล้เคียง โดยศูนย์วิจัย/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ จะนำเทคโนโลยีที่ได้จากการศึกษาวิจัย นำไปประยุกต์ใช้และปรับใช้ให้เหมาะสมกับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่โดยเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วม เพื่อให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการพัฒนาด้านอาหารสัตว์ เป็นที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรหมู่บ้านใกล้เคียง และผู้สนใจทั่วไป ในปัจจุบันมีหมู่บ้านหลักถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์มีอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ รวม 34 แห่ง โดยสรุปเทคโนโลยีซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

- สถิติพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี เป็นการแนะนำพืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่ในหมู่บ้านโดยการปลูกเปรียบเทียบพืชพันธุ์เดิมของเกษตรกร

- การเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ เป็นการสาธิตเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ และลดต้นทุนการผลิต ทำให้สามารถนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้

ภาพที่ 20 การจำหน่ายหญ้ากินนีสีม่วงเกษตรกรจังหวัดยโสธร

ภาพที่ 21 การนำหญ้าไปจำหน่ายให้ช้างที่จังหวัดลำปาง

- การขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี จะเป็นการหาวิธีการผลิตพืชอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกรและ
 สาธิตการสำรองเสบียงสัตว์ในรูปของพืชอาหารสัตว์หมักและพืชอาหารสัตว์แห้ง รวมทั้งแนะนำให้มีการสำรองเสบียง
 สัตว์ไว้ในช่วงขาดแคลนหรือประสบปัญหาภัยธรรมชาติ

- การผสมอาหารสัตว์ เป็นการหาสูตรอาหารเลี้ยงโคเนื้อ โคนม โคขุน แพะ แกะ สุกร
 และสัตว์ปีก ซึ่งจะเน้นการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นของเกษตรกร โดยจะแนะนำการปรับปริมาณการ
 ใช้วัตถุดิบในสูตรอาหารให้เหมาะสมกับราคา และระยะการให้ผลผลิตของสัตว์แต่ละชนิดในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้
 เกษตรกรได้ใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเอง หรือเพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรรายอื่น

- การใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ เป็นการหาวิธีระบบการผลิต และการจัดการแปลงพืชอาหาร
 สัตว์ให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ ได้ตลอดทั้งปี ในการปล่อยแพะเล็มหรือการตัด
 สดและสำรองเป็นเสบียงสัตว์

ภาพรวมแผนงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550

หน่วยงาน : กองอาหารสัตว์

ผลผลิตที่ 3 : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรมหลัก : พัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมรอง : วิจัยด้านอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตพืชอาหารสัตว์แห้งและพืชหมักคุณภาพดี ศึกษาการปรับปรุงพันธุ์หญ้าที่สายพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง ศึกษาความต้องการโภชนะและรูปแบบการจัดการให้อาหารเพื่อการผลิตแพะเนื้อที่เหมาะสม รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างฐานข้อมูลเพื่อจัดทำตารางคุณค่าทางโภชนะของวัตถุดิบอาหารสัตว์สำหรับประเทศไทย ซึ่งยังไม่มีเคยมีผู้รวบรวมจัดทำมาก่อน เทคโนโลยีดังกล่าวจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ เพียงพอต่อการบริโภค และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก บนพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีในประเทศอย่างยั่งยืน

หน่วยงานและสถานที่ดำเนินการ

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 8 แห่ง และสถานีวิจัยพัฒนาอาหารสัตว์จำนวน 21 แห่ง ในสังกัดของกองอาหารสัตว์

ภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย/โครงการวิจัยเดี่ยว

ประกอบด้วยชุดโครงการฯ จำนวน 5 ชุดโครงการ (35 เรื่องย่อย) และโครงการเดี่ยวจำนวน 12 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย ปี 2550

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ต่อ เนื่อง	ใหม่	หมายเหตุ
1	ชุดโครงการ วิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักเพื่อจำหน่าย ประกอบด้วยโครงการเดี่ยวที่ของงบประมาณปี 2550 จำนวน 8 เรื่อง (1) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าแห้งโกเล่หมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดชัยนาท (2) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าเนเปียร์หมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (3) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้ากีนีสีม่วงหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี (4) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าที่หมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (5) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวโพดข้าวฟ่างหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	✓ ✓ ✓ ✓ ✓		

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย ปี 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ต่อ เนื่อง	ใหม่	หมายเหตุ
	(6) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตถั่วท่าพระสไตโลหมักสำหรับ เกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (7) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตถั่วคาวาลเคดหมักสำหรับเกษตรกร รายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว (8) การทดสอบการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนมในฟาร์มโคนมของเกษตรกร รายย่อย	✓ ✓ ✓		
2	ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารสัตว์แห่งคุณภาพดีสำหรับ โคนม : ประกอบด้วยโครงการเดี่ยวที่ขอบประมาณปี 2550 รวม 3 เรื่อง (1) ผลของการให้น้ำปริมาณต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิต และส่วนประกอบทางเคมีของ ถั่วท่าพระสไตโลในดินทรายชุดบ้านทอน ดินร่วนปนทรายชุดโคราช และดินร่วนปน ทรายชุดหุบกะพง (2) ผลของปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิต และ ส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินร่วนปนทรายชุดโคราช และดินร่วน ปนทรายชุดหุบกะพง (3) ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิต และ ส่วนประกอบทางเคมีของหญ้ากินนีสีม่วงในดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพงและดินร่วน ปนทรายชุดโคราช	✓ ✓ ✓		
3	ชุดโครงการวิจัยการประเมินคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารสัตว์เดี่ยว เชื้อ : ประกอบด้วยโครงการเดี่ยวที่ขอบประมาณปี 2550 จำนวน 5 เรื่อง (1) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านคุณค่าทางโภชนาของพืชอาหารสัตว์ (2) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารชั้น (3) การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าแห้ง (4) การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของถั่วแห้ง (5) การสร้างสมการทำนายค่าการใช้ประโยชน์ได้ของวัตถุดิบอาหารชั้น	✓ ✓ ✓ ✓	✓	
4	ชุดโครงการ : การวิจัยและพัฒนาการให้อาหารแพะเพื่อการผลิตเนื้อ ประกอบด้วยโครงการเดี่ยวภายใต้ชุดโครงการรวม 11 เรื่อง แผนงานวิจัยย่อยที่ 1 ศึกษาระดับโภชนาหลักในอาหารแพะเนื้อระยะเจริญเติบโต ต่างๆ โครงการวิจัยที่ 1.1 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับ แพะพื้นเมืองเทศผู้ (อายุ 3 เดือน-1 ปี) โครงการวิจัยที่ 1.2 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับ แพะพื้นเมืองเทศผู้ (อายุ 1-2 ปี)		✓ ✓ ✓	

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย ปี 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ต่อ เนื่อง	ใหม่	หมายเหตุ
	โครงการวิจัยที่ 1.3 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ (อายุ 3 เดือน-1 ปี) โครงการวิจัยที่ 1.4 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ (อายุ 1-2 ปี) แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 ศึกษารูปแบบการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อการผลิตเนื้อ โครงการวิจัยที่ 2.1 ผลของระดับเยื่อใยในอาหารต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะ โครงการวิจัยที่ 2.2 การใช้ใบกระถินสดขุนแพะพันธุ์พื้นเมือง โครงการวิจัยที่ 2.3 การใช้ใบกระถินสดขุนแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ โครงการวิจัยที่ 2.4 ผลของระดับการเสริมอาหารขึ้นต่อการเจริญเติบโตในการขุนแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ โครงการวิจัยที่ 2.5 ผลของสัดส่วนพื้นที่ปลูกกระถินในแปลงหญ้าแพงโกล่าต่อสมรรถนะการผลิตแพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ โครงการวิจัยที่ 2.6 ศึกษาสมรรถภาพการให้ลูกของแม่แพะลูกผสมบอร์ 50 เปอร์เซ็นต์ ที่ปล่อยแทะเล็มแปลงหญ้าพลีแคทูลัม เสริมด้วยอาหารข้นและกระถิน โครงการวิจัยที่ 2.7 ผลของระดับการเสริมอาหารขึ้นต่อการเจริญเติบโตในการขุนแพะพันธุ์พื้นเมือง		✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	- เริ่มดำเนินการ ปีงบประมาณ 2551 - เริ่มดำเนินการ ปีงบประมาณ 2551 - เริ่มดำเนินการ ปีงบประมาณ 2551 - เริ่มดำเนินการ ปีงบประมาณ 2551
5	ชุดโครงการ : การปรับปรุงพันธุ์นักรูซีเพื่อการทนแล้ง ประกอบด้วยโครงการเดี่ยวภายใต้ชุดโครงการรวม 8 เรื่อง แผนงานวิจัยย่อยที่ 1 การพัฒนาพันธุ์สังเคราะห์ โครงการวิจัยที่ 1.1 การปรับปรุงพันธุ์นักรูซีโดยวิธีการสร้างสายพันธุ์สังเคราะห์ โครงการวิจัยที่ 1.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักรูซีสายพันธุ์สังเคราะห์ใหม่ชั่วที่ 1 และ 2 โครงการวิจัยที่ 1.3 การทดสอบการปรับตัวในพื้นที่ต่างๆ และการทดสอบลักษณะเฉพาะของนักรูซีพันธุ์สังเคราะห์ใหม่		✓ ✓ ✓ ✓	- เริ่มดำเนินการ ปีพ.ม. 2555 - เริ่มดำเนินการ ปีพ.ม.2557

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมแผนงานชุดโครงการวิจัย ปี 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ต่อ เนื่อง	ใหม่	หมายเหตุ
	แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 การพัฒนาพันธุ์โดยเทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการสร้างฐานพันธุกรรม โครงการวิจัยที่ 2.1 ปริมาณโปรตีนและน้ำตาล ของหญ้าสกุล Brachiaria ในสภาวะแห้งแล้ง โครงการวิจัยที่ 2.2 การคัดเลือกพันธุ์หญ้าที่ทนทานต่อสภาพแล้งโดยใช้สาร polyethylene glycol โครงการวิจัยที่ 2.3 ผลของอายุต้นกล้าหญ้าที่จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อที่มีต่อการรอดตายเมื่อย้ายปลูก โครงการวิจัยที่ 2.4 การชักนำให้เกิด sexual tetraploid ในหญ้าที่เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ทนแล้ง โครงการวิจัยที่ 2.5 ความสมบูรณ์ของละอองเกสรตัวผู้ของหญ้าชิกแนลตังและหญ้าชิกแนลนอน		✓ ✓ ✓ ✓ ✓	
	โครงการเดี่ยว (รวม 12 เรื่อง)			
1	ความสัมพันธ์ของพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของพืชอาหารสัตว์ระหว่างวิธีวัดโดยตรงจากสัตว์กับวิธีทางห้องปฏิบัติการ	✓		
2	การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าที่ในโคเนื้อ		✓	
3	การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญากินนี้สีม่วงในโคเนื้อ		✓	
4	ผลของการใช้หญ้าหมักเป็นอาหารหยาบหลักที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของโคเพศผู้		✓	
5	ผลการเลี้ยงลูกโคนมหลังหย่านมด้วยหญ้าแห้งคุณภาพดีสำหรับลูกโคที่ทำจากหญ้าพันธุ์ต่าง ๆ 3 ชนิด ต่ออัตราการเจริญเติบโต		✓	
6	การใช้ต้นและใบถั่วลิสงนาแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะการผลิตโคเนื้อ		✓	
7	คุณค่าทางโภชนาการของหญ้าหว่ายข้อในโคพื้นเมืองไทย		✓	
8	ผลของการใช้บุงานราแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะการผลิตแพะเนื้อ		✓	
9	ผลของระยะปลูกและระยะการตัดปิดแปลงที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์หญ้าไรต์ สายพันธุ์แคลไลด์		✓	
10	ผลของอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าไรต์ สายพันธุ์แคลไลด์		✓	
11	การศึกษาเปรียบเทียบการใช้วัสดุรองพื้นในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงเถาสายพันธุ์อมาริลโล		✓	
12	อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าพลิแคทูลัมของชุดดินบ้านทอนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส		✓	

ผลดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550

(ตค. 2549 – กย. 2550)

ขั้นตอนดำเนินการ ประกอบด้วย

1. เตรียมการทดลอง
2. ดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล
3. วิเคราะห์ผล
4. เขียนรายงานผล

ตารางที่ 25 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ขั้นตอนดำเนินการ *				หมายเหตุ
		1	2	3	4	
1	ชุดโครงการ วิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักเพื่อจำหน่าย (1) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าแพงโกล่าหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดชัยนาท (2) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าเนเปียร์หมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (3) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้ากีนีสีม่วงหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี (4) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตหญ้าข้าวซีหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (5) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตข้าวโพดข้าวฟ่างหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (6) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตถั่วท่าพระสไตโดหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (7) การทดสอบเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตถั่วคาวาลเคดหมักสำหรับเกษตรกรรายย่อยเพื่อการจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว (8) การทดสอบการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนมในฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อย					

ตารางที่ 25 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ขั้นตอนดำเนินการ *				หมายเหตุ
		1	2	3	4	
2	ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารสัตว์แห่ง คุณภาพดีสำหรับโคนม (1) ผลของการให้น้ำปริมาณต่าง ๆ กันที่มีต่อผลผลิต และ ส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินทรายชุดบ้านทอน ดินร่วนปนทรายชุดโคราช และดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง (2) ผลของปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมอัตราต่าง ๆ กันที่มีต่อ ผลผลิต และส่วนประกอบทางเคมีของถั่วท่าพระสไตโลในดินร่วน ปนทรายชุดโคราช และดินร่วนปนทรายชุดหุบกะพง (3) ผลของอัตราปุ๋ยและระยะเวลาการใส่ปุ๋ยในโตรเจนต่าง ๆ กันที่มี ต่อผลผลิต และส่วนประกอบทางเคมีของหญ้ากินนีสีม่วงในดินร่วน ปนทรายชุดหุบกะพงและดินร่วนปนทรายชุดโคราช					
3	ชุดโครงการวิจัยการประเมินคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบ อาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง (1) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านคุณค่าทางโภชนาของพืช อาหารสัตว์ (2) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลด้านคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบ อาหารชั้น (3) การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าแห้ง (4) การสร้างสมการทำนายค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของถั่วแห้ง (5) การสร้างสมการทำนายค่าการใช้ประโยชน์ได้ของวัตถุดิบ อาหารชั้น					
4	ชุดโครงการ : การวิจัยและพัฒนาการให้อาหารแพะ เพื่อการผลิตเนื้อ แผนงานวิจัยย่อยที่ 1 ศึกษาระดับโภชนาหลักในอาหารแพะเนื้อ ระยะเจริญเติบโตต่างๆ โครงการวิจัยที่ 1.1 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการ เจริญเติบโตสำหรับแพะพื้นเมืองเทศผู้ (อายุ 3 เดือน-1 ปี) โครงการวิจัยที่ 1.2 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการ เจริญเติบโตสำหรับแพะพื้นเมืองเทศผู้ (อายุ 1-2 ปี) โครงการวิจัยที่ 1.3 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการ เจริญเติบโตสำหรับแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์ (อายุ 3 เดือน- 1 ปี)					

ตารางที่ 25 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ขั้นตอนดำเนินการ *				หมายเหตุ
		1	2	3	4	
	โครงการวิจัยที่ 1.4 ผลของระดับโปรตีนในอาหารต่ออัตราการเจริญเติบโตสำหรับแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์ (อายุ 1-2 ปี)					เริ่มดำเนินการปี 2551
	แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 ศึกษารูปแบบการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อการผลิตเนื้อ					
	โครงการวิจัยที่ 2.1 ผลของระดับเยื่อใยในอาหารต่อสมรรถนะการเจริญเติบโตของแพะ		→			เริ่มดำเนินการปี 2551
	โครงการวิจัยที่ 2.2 การใช้ใบกระถินสดขุนแพะพันธุ์พื้นเมือง					
	โครงการวิจัยที่ 2.3 การใช้ใบกระถินสดขุนแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์	→				เริ่มดำเนินการปี 2551
	โครงการวิจัยที่ 2.4 ผลของระดับการเสริมอาหารชั้นต่อการเจริญเติบโตในการขุนแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์					เริ่มดำเนินการปี 2551
	โครงการวิจัยที่ 2.5 ผลของสัดส่วนพื้นที่ปลูกกระถินในแปลงหญ้าแพงใกล้ต่อสมรรถนะการผลิตแพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์	→				เริ่มดำเนินการปี 2551
	โครงการวิจัยที่ 2.6 ศึกษาสมรรถภาพการให้ลูกของแม่แพะลูกผสมเบอร์ 50 เปอร์เซนต์ ที่ปล่อยและเลี้ยงแปลงหญ้าฟลิแคทูลัม เสริมด้วยอาหารชั้นและกระถิน					เริ่มดำเนินการปี 2551
	โครงการวิจัยที่ 2.7 ผลของระดับการเสริมอาหารชั้นต่อการเจริญเติบโตในการขุนแพะพันธุ์พื้นเมือง		→			
5	ชุดโครงการ : การปรับปรุงพันธุ์นักรูฐเพื่อการทนแล้ง					
	แผนงานวิจัยย่อยที่ 1 การพัฒนาพันธุ์สังเคราะห์					
	โครงการวิจัยที่ 1.1 การปรับปรุงพันธุ์นักรูฐโดยวิธีการสร้างสายพันธุ์สังเคราะห์	→				เริ่มดำเนินการปี 2555
	โครงการวิจัยที่ 1.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักรูฐสายพันธุ์สังเคราะห์ใหม่ช่วงที่ 1 และ 2					เริ่มดำเนินการปี 2557
	โครงการวิจัยที่ 1.3 การทดสอบการปรับตัวในพื้นที่ต่างๆ และการทดสอบลักษณะเฉพาะของนักรูฐพันธุ์สังเคราะห์ใหม่					
	แผนงานวิจัยย่อยที่ 2 การพัฒนาพันธุ์โดยเทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และการสร้างฐานพันธุกรรม					
	โครงการวิจัยที่ 2.1 ปริมาณโปรตีนและน้ำตาล ของหญ้าสกุล Brachiaria ในสภาวะแห้งแล้ง		→			

ตารางที่ 25 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานโครงการวิจัยปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โครงการชุด / โครงการเดี่ยว	ขั้นตอนดำเนินการ *				หมายเหตุ
		1	2	3	4	
	โครงการวิจัยที่ 2.2 การคัดเลือกพันธุ์หน่อกล้วยที่ทนทานต่อสภาพแล้ง โดยใช้สาร polyethylene glycol โครงการวิจัยที่ 2.3 ผลของอายุต้นกล้าหน่อกล้วยจากการเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อที่มีต่อการรอดตายเมื่อย้ายปลูก โครงการวิจัยที่ 2.4 การชักนำให้เกิด sexual tetraploid ในหน่อกล้วย เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ทนแล้ง โครงการวิจัยที่ 2.5 ความสมบูรณ์ของละอองเกสรตัวผู้ของหน่อกล้วย แนลตังและหน่อกล้วยแนลนอน			→		
1	โครงการเดี่ยว (รวม 12 เรื่อง) ความสัมพันธ์ของพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของพืชอาหารสัตว์ ระหว่างวิธีวัดโดยตรงจากสัตว์กับวิธีทางห้องปฏิบัติการ		→			
2	การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหน่อกล้วยในโคเนื้อ	→				
3	การประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหน่อกล้วยในวัวนมในโคเนื้อ	→				
4	ผลของการใช้หน่อกล้วยหมักเป็นอาหารหยาบหลักที่มีผลต่อการ เจริญเติบโตของโคเพศผู้		→			
5	ผลการเลี้ยงลูกโคนมหลังหย่านมด้วยหญ้าแห้งคุณภาพดีสำหรับลูก โคที่ทำจากหน่อกล้วยพันธุ์ต่าง ๆ 3 ชนิด ต่ออัตราการเจริญเติบโต				→	
6	การใช้ต้นและใบถั่วลิสงนาแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะ การผลิตโคเนื้อ	→				
7	คุณค่าทางโภชนาการของหญ้าหยาบในโคพื้นเมืองไทย		→			
8	ผลของการใช้บุงานราแห้งเป็นอาหารเสริมโปรตีนต่อสมรรถนะ การผลิตแพะเนื้อ		→			
9	ผลของระยะปลูกและระยะการตัดปิดแปลงที่มีต่อผลผลิตและ คุณภาพของเมล็ดพันธุ์หญ้าไรต์ สายพันธุ์แคลไลด์			→		
10	ผลของอัตราปุ๋ยฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมที่มีต่อผลผลิตและ คุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้าไรต์ สายพันธุ์แคลไลด์			→		
11	การศึกษาเปรียบเทียบการใช้วัสดุรองพื้นในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่ว ลิสงเถาสายพันธุ์อมาริลโล			→		
12	อัตราปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสฟอรัสต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ด พันธุ์หญ้าพาลิแคทูลัมของชุดดินบ้านทอนในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส			→		

ผลงานวิจัยของกองอาหารสัตว์ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2550

การใช้อ้อยหมักยูเรียเป็นอาหารเลี้ยงโคเนื้อในช่วงฤดูแล้ง
วิทยา สุมาลย์^{1/} ทวีศักดิ์ ชื่นปรีชา^{2/} ไพบุลย์ พลบุญ^{3/}

การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้อ้อยหมักยูเรียเป็นอาหารหยาบเสริมด้วยอาหารข้นที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น โดยใช้โคพันธุ์เรดซินดีเพศผู้ จำนวน 10 ตัว น้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 212 กิโลกรัม วางแผนการทดลองแบบ Group comparison แบ่งโคเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 ตัว แต่ละกลุ่มได้รับอาหารหยาบต่างกันคือ กลุ่มที่ 1 ได้รับฟางข้าวหมักยูเรีย กลุ่มที่ 2 ได้รับอ้อยหมักยูเรีย (อัตราส่วนของฟางข้าวหรืออ้อยแห้ง : ยูเรีย : น้ำ เท่ากับ 100 : 5 : 100) โคทุกตัวได้รับอาหารข้นที่มีโปรตีนหยาบ 15.4 เปอร์เซ็นต์ ยอดโภชนะที่ย่อยได้ (TDN) 72.6 เปอร์เซ็นต์ ประกอบด้วย มันเส้น 60 เปอร์เซ็นต์ ใบมันสำปะหลังแห้ง 35 เปอร์เซ็นต์ ยูเรีย 3 เปอร์เซ็นต์ และแร่ธาตุโคเนื้อ 2 เปอร์เซ็นต์ เป็นอาหารเสริมในปริมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักตัวโค และแต่ละกลุ่มได้กินอาหารหยาบเต็มที่

จากการเลี้ยงโคเป็นเวลา 84 วัน พบว่า โคกลุ่มที่ 1 มีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าโคกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) เท่ากับ 909.5 และ 642.9 กรัมต่อตัวต่อวัน ตามลำดับ แต่มีประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารต่อกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) เท่ากับ 8.24 และ 6.21 ตามลำดับ โคทั้ง 2 กลุ่มมีต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมไม่แตกต่างกัน มีค่าเท่ากับ 12.31 และ 12.69 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ เมื่อคิดผลตอบแทนที่ได้รับพบว่า โคกลุ่มที่ 1 ได้ผลตอบแทนตัวละ 2,117.49 บาท และโคกลุ่มที่ 2 ได้ผลตอบแทนตัวละ 1,492.21 บาท

การปรับปรุงพันธุ์หญ้าเนเปียร์แคะโดยการผสมเปิด

(1) องค์ประกอบทางเคมีและผลผลิตของรุ่นลูกชั่วที่ 1 (F_1) ที่ได้จากการผสมเปิดของหญ้าเนเปียร์แคะ

จันทกานต์ อรณันท์^{1/} สุรนนท์ น้อยอุทัย^{1/} อุดร ศรีแสง^{1/}

ทำการทดลองเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและผลผลิตของหญ้าเนเปียร์รุ่นลูกชั่วที่ 1 (F_1) ที่ได้จากการผสมเปิดระหว่างหญ้าเนเปียร์แคะพันธุ์ Mott รหัส 254508 254519 254521 254525 และ 254528 กับหญ้าเนเปียร์แคะพันธุ์มวกเหล็ก รหัส 254543 254551 254546 254549 และ 254550 ในดินชุดราชบุรี ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ระหว่างเดือน ตุลาคม 2544 ถึง มิถุนายน 2549 รวมเวลา 4 ปี 8 เดือน

ผลการทดลอง พบว่า เมื่อนำค่าผลผลิตน้ำหนักแห้งต่อกอ โปรตีนหยาบ ADF NDF และความสูงของรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 90 โคลน มาวิเคราะห์ด้วยวิธี cluster analysis สามารถแบ่งรุ่นลูกชั่วที่ 1 ได้เป็น 6 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีโปรตีนสูงสุด คือ กลุ่มที่ 1 มีโปรตีน 9.1 ± 1.0 เปอร์เซ็นต์ มีความสูง 110.1 ± 24.7 เซนติเมตร และประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 50 โคลน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 8 โคลน มีค่าโปรตีน 7.7 ± 1.8 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 3 โคลน เป็นกลุ่มที่มีผลผลิตน้ำหนักแห้งต่อกอสูง

ที่สุด คือ 2.9 ± 0.2 กิโลกรัม มีโปรตีน 6.2 ± 0.6 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 25 โคลน มีผลผลิตน้ำหนักแห้งต่อกอ 1.5 ± 0.4 กิโลกรัม มีโปรตีน 5.6 ± 0.7 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 2 โคลน มีผลผลิตน้ำหนักแห้งต่อกอน้อยที่สุด คือ 0.2 ± 0.1 กิโลกรัม มีโปรตีน 5.7 ± 1.4 เปอร์เซ็นต์ และกลุ่มที่ 6 ประกอบด้วยรุ่นลูกชั่วที่ 1 จำนวน 2 โคลน เป็นกลุ่มที่มีผลผลิตน้ำหนักแห้งต่อกอ 1.9 ± 0.6 กิโลกรัม มีความสูง 247.5 ± 3.5 เซนติเมตร และมีโปรตีนต่ำสุด คือ 5.3 ± 0.1 เปอร์เซ็นต์

การปลูกถั่วอาหารสัตว์ 5 ชนิดหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเขตจังหวัดสระแก้ว เพ็ญศรี ศรีประสิทธิ์^{1/} วิรัช สุขสราญ^{2/} เกียรติศักดิ์ กล้าเอม^{2/}

การศึกษากการปลูกถั่วอาหารสัตว์ 5 ชนิด (ถั่วคาวาลเคด ถั่วบันดี ถั่วฮามาต้า ถั่วท่าพระ สไตโลและ ถั่วไมยรา) ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงปลายฤดูฝนบริเวณพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ดำเนินการทดลองที่แปลงเกษตรกรจำนวน 10 ราย เป็นเวลา 2 ปี (ปีละ 5 ราย) ระหว่าง พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2546 เพื่อคัดเลือกชนิดถั่วอาหารสัตว์ไปขยายผลและทดสอบต่อไป

ผลการทดลอง พบว่า ถั่วอาหารสัตว์ทั้ง 5 ชนิดที่ปลูกภายหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงปลายฤดูฝนนั้น สามารถตัดได้ปีละ 2 ครั้ง ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยระหว่าง 344-548 กิโลกรัมต่อไร่ โดยถั่วคาวาลเคด และถั่วบันดี ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยเท่ากับ 548 และ 494 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ สูงกว่าถั่วฮามาต้าและถั่วท่าพระสไตโล ($p < 0.05$) ส่วนถั่วไมยราให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งต่ำกว่าถั่วคาวาลเคดแต่ไม่แตกต่างจากถั่วอาหารสัตว์อีก 3 ชนิด โปรตีนเฉลี่ยของถั่วทั้ง 5 ชนิดมีค่าระหว่าง 14.30-16.99 เปอร์เซ็นต์ เมื่อคำนวณเป็นผลผลิตโปรตีน พบว่า ถั่วคาวาลเคด ถั่วบันดีและถั่วไมยราให้ผลผลิตโปรตีนเท่ากับ 82 88 และ 81 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าผลผลิตโปรตีนของถั่วฮามาต้าและถั่วท่าสไตโล (56 และ 55 กิโลกรัมต่อไร่) แตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านต้นทุนการผลิตพบว่า ถั่วบันดี ถั่วคาวาลเคด ถั่วไมยรา ถั่วฮามาต้า และถั่วท่าพระสไตโล มีต้นทุนการผลิต 0.65 0.68 0.85 0.96 และ 0.96 บาทต่อกิโลกรัมน้ำหนักสด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงผลผลิตและคุณภาพรวมทั้งต้นทุนการผลิต พบว่า ถั่วคาวาลเคดและ ถั่วบันดีเหมาะสมที่จะปลูกภายหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

วิธีการทำลายการพักตัวที่เกิดจากเปลือกหุ้มเมล็ดแข็งของเมล็ดพันธุ์ถั่วอาหารสัตว์เขตร้อนบางชนิด สรายุทธ์ ไทยเกื้อ^{1/} ทวีศักดิ์ ชื่นปรีชา^{2/} พิมพ์พร พลเสน^{1/}

ทำการศึกษาวิธีการทำลายการพักตัวของเมล็ดที่เกิดจากเปลือกหุ้มเมล็ดแข็งของเมล็ดพันธุ์ถั่วอาหารสัตว์ 4 ชนิด ได้แก่ ถั่วคาวาลเคด ถั่วไมยรา ถั่วท่าพระสไตโล และ ถั่วฮามาต้า เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมนำไปปฏิบัติใช้ ทั้งในห้องปฏิบัติการ ในระดับอุตสาหกรรม และในระดับเกษตรกร ที่จะเร่งความงอกเพื่อให้เมล็ดมีความงอกสูง โดยไม่ทำให้เมล็ดตายหรือตายน้อยที่สุด มีวิธีการทำลายการพักตัว 5 วิธีการ และการไม่ทำลายการพักตัว ได้แก่ การตัดเปลือกหุ้มเมล็ดโดยใช้ใบมีดผ่าตัดหรือกรรไกรตัดเล็บ การขัดด้วยกระดาษทราย การแช่ในกรดกำมะถันเข้มข้น (นาน 2-20 นาที) การอบแห้งที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส (นาน 10 -16 ชั่วโมง) และการแช่น้ำร้อน 80 องศาเซลเซียส (นาน 1 - 15 นาที) ผลการศึกษา พบว่า (1) เมล็ด ถั่วคาวาลเคด วิธีที่ทำให้เมล็ดมีความงอกสูงสุดคือ การตัดเปลือกหุ้มเมล็ด และการแช่เมล็ดในกรดกำมะถันเข้มข้นนาน 2 - 6 นาที (ความงอกเพิ่มขึ้นจาก 27 เปอร์เซ็นต์ เป็น 87 - 91 เปอร์เซ็นต์) รองลงมาได้แก่การขัดเมล็ดด้วยกระดาษทราย (ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 47 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวิธีการอบแห้งและการแช่น้ำร้อนพบว่า ไม่ทำให้ความงอกเพิ่มขึ้น (2) เมล็ดถั่วไมยรา วิธีที่ทำให้เมล็ดมีความงอกสูงสุดคือ การตัดเปลือกหุ้มเมล็ด และการแช่เมล็ดในกรดกำมะถันเข้มข้นนาน 8 - 10 นาที (ความงอกเพิ่มขึ้นจาก 24 เปอร์เซ็นต์ เป็น 83 - 87 เปอร์เซ็นต์) รองลงมาได้แก่การแช่เมล็ดในน้ำร้อน 80 องศาเซลเซียส นาน 1 นาที (ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 81 เปอร์เซ็นต์) และการขัดเมล็ดด้วยกระดาษทราย (ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 76 เปอร์เซ็นต์) (3) เมล็ดถั่ว ท่าพระสไตโล วิธีที่ทำให้เมล็ดมีความงอกสูงสุดคือ วิธีการแช่เมล็ดในกรดกำมะถันเข้มข้นนาน 4-10 นาที การขัดด้วยกระดาษทราย การตัดเปลือกหุ้มเมล็ด การแช่เมล็ดในน้ำร้อน 80 องศาเซลเซียส นาน 1 นาที และการอบเมล็ดที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 16 ชั่วโมง (ความงอกเพิ่มขึ้นจาก 25 เปอร์เซ็นต์ เป็น 90 - 96 เปอร์เซ็นต์) และ (4) เมล็ดถั่วฮามาต้า วิธีที่ทำให้เมล็ดมีความงอกสูงสุดคือ วิธีการตัดเปลือกหุ้มเมล็ดทำ (เมล็ดมีความงอกเพิ่มจาก 42 เปอร์เซ็นต์ เป็น 95 เปอร์เซ็นต์) รองลงมาได้แก่การแช่เมล็ดในกรดกำมะถันเข้มข้นนาน 10 - 20 นาที (ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 65 - 70 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวิธีการแช่ในน้ำร้อน 80 องศาเซลเซียส พบว่า การแช่นาน 1 นาที ทำให้ความงอกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย (ความงอกเพิ่มขึ้นเป็น 48 เปอร์เซ็นต์)

การใช้อาหารโปรตีนจากถั่วเหลืองในสูตรอาหารชั้นลูกโคนมเพศผู้ บวร เสนะเกตุ^{1/} ธนมน บุรณวงศ์^{2/} วิวัฒน์ ไชยชะอุ่ม^{2/}

ได้ศึกษาการใช้แหล่งโปรตีนจากถั่วเหลืองในสูตรอาหารชั้นเลี้ยงลูกโคนมเพศผู้ ใช้โคนมลูกผสมขาว-ดำ เพศผู้ อายุ 3 - 7 วัน จำนวน 16 ตัว วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design แบ่งเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 4 ตัว ให้ลูกโคได้รับน้ำนมเทียมที่อายุ 1-8 สัปดาห์ และเริ่มให้อาหารชั้น เมื่ออายุ 1 สัปดาห์ขึ้นไป อาหารชั้นที่ใช้แหล่งโปรตีนหลักต่างกัน 4 สูตร ได้แก่ นมเทียม+กากถั่วเหลือง (กลุ่มที่ 1) กากถั่วเหลือง (กลุ่มที่ 2) กากถั่วเหลือง+ ถั่วเหลืองเอ็กซ์ทรา (กลุ่มที่ 3) และถั่วเหลืองเอ็กซ์ทรา (กลุ่ม

ที่ 4) และให้กินหญ้าแพงโกล่าแห้งเต็มที่ (ตัดที่อายุ 30 วัน) เลี้ยงลูกโคขังเดี่ยวในคอก มีน้ำสะอาดให้กิน โดยทดลองถึงอายุ 3 เดือน

ผลการทดลอง พบว่า การใช้แหล่งโปรตีนต่างกันในอาหารชั้น ไม่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโต ปริมาณอาหารที่กิน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารที่กินของลูกโค และต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมของลูกโค ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงสามารถเลือกใช้วัตถุดิบอาหารโปรตีนทั้ง 4 สูตร ทดแทนกันในสูตรอาหารชั้นสำหรับลูกโคได้

การใช้อาหารพลังงานชนิดต่าง ๆ ในสูตรอาหารชั้นลูกโคนมเพศผู้

วิวัฒน์ ไชยชะอุ่ม^{1/} นพวรรณ ชมชัย^{1/} ธนณ บวรณวกังค์^{1/}

การศึกษาการใช้อาหารพลังงานชนิดต่างๆ ในสูตรอาหารชั้นสำหรับเลี้ยงโคนมลูกผสมเพศผู้ ระดับสายเลือด 75 เปอร์เซนต์โฮลสไตร์เซียน อายุแรกเกิด (3-5 วัน) ขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 35 กิโลกรัม จำนวน 16 ตัว วางแผนการทดลองแบบ RCBD โดยแบ่งลูกโคออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 ตัว ตามสูตรอาหารชั้นที่ใช้ในการทดลองได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้ข้าวโพด กลุ่มที่ 2 ใช้ปลายข้าว กลุ่มที่ 3 ใช้มันสำปะหลัง และกลุ่มที่ 4 ใช้ข้าวโพดเอ็กซ์ทราด เป็นแหล่งพลังงานในสูตรอาหารชั้น เลี้ยงด้วยนมเทียม วันละ 4 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน โดยแบ่งให้วันละ 2 มื้อ และหย่านมที่อายุ 2 เดือน เมื่อโคอายุ 7 วัน เป็นต้นไปเริ่มให้อาหารชั้นและหญ้าแพงโกล่าแห้งที่ตัดที่อายุ 30 วันให้กินอย่างเต็มที่ โดยเลี้ยงในคอกแบบขังเดี่ยวและจัดให้มีน้ำสะอาดให้กินตลอดเวลาจนสิ้นสุดการทดลองที่อายุ 3 เดือน

ผลการทดลอง พบว่า การใช้อาหารชั้นที่มีอาหารพลังงานแตกต่างกันในการเลี้ยงลูกโคในเพศผู้ในช่วงอายุแรกเกิด - 3 เดือน ไม่มีผลต่อปริมาณการกินอาหาร อัตราการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหาร และต้นทุนต่อการเพิ่มน้ำหนัก 1 กิโลกรัมของลูกโค ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงสามารถเลือกใช้วัตถุดิบอาหารพลังงานทั้ง 4 ชนิด ทดแทนกันในสูตรอาหารชั้นสำหรับลูกโคได้

การศึกษาเปรียบเทียบน้ำหนักเริ่มต้นและน้ำหนักสิ้นสุดการขุนที่ต่างกัน ของโคนมเพศผู้ต่อสมรรถนะการผลิตและคุณภาพซาก

ปรัชญา ปรัชญลักษณ์^{1/} สุนน โพธิ์จันทร์^{2/} วิโรจน์ วนาสิทธิชัยวัฒน์^{2/} บวร เสนะเกตุ^{3/}

การศึกษาอัตราการเจริญเติบโตและลักษณะซากของโคขุนโดยใช้โคนมเพศผู้ลูกผสม 75 เปอร์เซนต์โฮลสไตน์ฟรีเซียนไม่ตอน จำนวน 24 ตัว แบ่งเป็น 6 กลุ่มตามแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design มี 4 ซ้ำ กลุ่มที่ 1 - 3 ใช้โคนน้ำหนักเริ่มต้น 100 กิโลกรัม โดยสิ้นสุดการขุนที่ 400 450 และ 500 กิโลกรัม ตามลำดับ และกลุ่มที่ 4 - 6 ใช้โคนน้ำหนักเริ่มต้น 200 กิโลกรัม โดยสิ้นสุดการขุนที่ 400 450 และ 500 กิโลกรัมตามลำดับ โคแต่ละตัวเลี้ยงในคอกขังเดี่ยว มีรางน้ำและรางอาหารแยกต่างหากให้กินอาหารแบบผสมเสร็จ (TMR) มีโปรตีนหยาบ 11.5 เปอร์เซนต์ และ TDN 65 เปอร์เซนต์ ให้กินเต็มที่ ประมาณ 2.5 เปอร์เซนต์ น้ำหนักตัวโดยแบ่งให้ วันละ 2 มื้อ เข้าและเย็นเมื่อได้น้ำหนักตามต้องการแล้วนำโคเข้าศึกษาลักษณะซาก

ผลการทดลอง พบว่า โคที่นำเข้าขุนน้ำหนัก 100 และ 200 กิโลกรัม โดยสิ้นสุดการขุนที่ 400 450 และ 500 กิโลกรัม มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 1.05 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหารเฉลี่ย 7.20 และคุณภาพซากเฉลี่ย 53.71 เปอร์เซ็นต์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) โดยมีคุณภาพเนื้อจัดอยู่ในชั้นกลาง (Good) โคที่เริ่มต้นขุน 100 กิโลกรัม โดยสิ้นสุดการขุนที่ 400 กิโลกรัม มีต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนักตัวต่ำสุด คือ 35.24 บาทต่อกิโลกรัม และโคที่เริ่มขุนที่น้ำหนัก 200 กิโลกรัม โดยสิ้นสุดการขุนที่ 400 กิโลกรัม ได้รับผลตอบแทนสูงสุด คือ 12.51 เปอร์เซ็นต์ต่อปี

**การศึกษาคุณภาพพืชหมักที่อายุการหมักต่างๆ กัน
ของหญ้ารัฐซี่ ถั่วท่าพระสไตโล หญ้าแพงโกล่า และถั่วควาลเคด
ราไพโร นามสีลี^{1/} แพรพรรณ เครือมังกร^{2/} พิมพาพร พลเสน^{1/} สัมพันธ์ มาศโอสถ^{2/}**

การศึกษาคุณภาพพืชหมักที่อายุการหมักต่างๆ กัน ทำการทดลองโดยแบ่งเป็น 4 การทดลองตามชนิดพืช คือ การศึกษาคุณภาพพืชหมักของ (1) หญ้ารัฐซี่ ตัดที่อายุ 45 วัน (2) ถั่วท่าพระ สไตโลตัดที่อายุ 65 วัน (3) หญ้าแพงโกล่าตัดที่อายุ 40 วัน และ (4) ถั่วควาลเคด ตัดที่อายุ 60 วัน โดยทำการทดลองทำการหมักพืช ในถุงพลาสติกดำขนาด 10 - 30 กก. และเปิดถุงหมักเพื่อศึกษาคุณภาพที่อายุต่างๆ กัน คือที่ พืชก่อนหมัก 3 6 9 12 15 18 และ 21 วัน หลังการหมัก โดยการทดลองที่ 1 และ 2 ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น การทดลองที่ 3 และ 4 ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา จากการศึกษพบว่า ในทุกการทดลอง ปริมาณวัตถุแห้งของพืชหลังการหมักจะมีค่าลดลงกว่าก่อนการหมักเล็กน้อย และมีปริมาณโปรตีนไม่แตกต่างไปจากพืชก่อนหมักมากนัก ระยะเวลาที่เกิดการหมักของแต่ละการทดลอง เมื่อประเมินจากค่า pH และปริมาณกรด ของพืชหมัก พบว่าจะต่างกันไปคือ หญ้ารัฐซี่ใช้เวลาประมาณ 3 วัน หญ้าแพงโกล่าใช้เวลา 21 วัน หรือมากกว่า ถั่วควาลเคดและท่าพระสไตโล ใช้เวลา 12 - 15 วัน โดยพืชหมักทุกอายุการหมักของทุกการทดลอง มีคุณภาพการหมักอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ และมีแนวโน้มว่าถั่วท่าพระสไตโลหมักจะมีอายุการเก็บรักษาที่สั้น

**การทดสอบการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนมในฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อย
บวร เสนะเกตุ^{1/} สมศักดิ์ เกาทอง^{2/} วิโรจน์ ฤทธิ์ฤทัย^{3/}**

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงทัศนคติและการยอมรับการใช้หญ้าเนเปียร์หมัก ร่วมกับอาหารข้นเลี้ยงแม่โครีดนมของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ที่ 1 ตำบลสามพระยา อำเภอสระบุรี จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม 2549 – เมษายน 2550 โดยคัดเลือกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 1 ราย เพื่อทดสอบการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนม และคัดเลือกเกษตรกรอีก 9 ราย เพื่อเข้าร่วมสังเกตการณ์ ผลการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนม ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลสภาพทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม สภาพการจัดการเลี้ยงโคนม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนม เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรทั้ง 10 ราย โดยใช้

แบบสอบถามที่จัดสร้างขึ้น เพื่อประเมินทัศนคติ และการยอมรับของเกษตรกร ต่อการใช้หญ้าหมักเลี้ยงแม่โครีดนม

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมโฮลส์ไตน์ฟรีเซียน เฉลี่ยรายละ 23.2 ตัว มีแม่โครีดนมเฉลี่ย 13.7 ตัวต่อราย มีแรงงานจัดการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 2 คนต่อฟาร์ม มีแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3.3 ไร่ต่อราย และเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยเปลือกสับประรด ต้นข้าวโพดหมัก และฟางข้าว เป็นต้น เลี้ยงโคนม แม่โคนมที่เลี้ยงด้วยหญ้าเนเปียร์หมักร่วมกับอาหารข้น กินหญ้าเนเปียร์หมัก เมื่อคิดเป็นน้ำหนักแห้งได้เฉลี่ย 5.72 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และกินอาหารข้นได้เฉลี่ย 6.74 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน สามารถผลิตน้ำนมดิบเมื่อปรับไขมันที่ 4 เปอร์เซนต์ FCM ได้เฉลี่ย 15.50 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน มีต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ย 6.17 บาทต่อน้ำนม 1 กิโลกรัม มีกำไรเมื่อหักค่าอาหารแล้วเฉลี่ย 5.08 บาทต่อกิโลกรัม หรือมีกำไรเฉลี่ย 78.73 บาทต่อตัวต่อวัน เกษตรทั้ง 10 ราย มีความพึงพอใจต่อการใช้หญ้าเนเปียร์หมักเลี้ยงแม่โครีดนม ในแง่ความชอบกินหญ้าเนเปียร์หมักของโคนม ปริมาณน้ำนมที่รีดได้ คุณภาพของน้ำนม ต้นทุนค่าอาหาร และสภาพร่างกายของโคนม และเกษตรกรทั้ง 10 ราย ยินดีซื้อหญ้าเนเปียร์หมัก มาใช้เลี้ยงโคนม หากมีผู้ผลิตจำหน่ายในราคาประมาณ 1.25 บาทต่อกิโลกรัม

ผลของระยะเวลาการพักแปลงเพื่อปล่อยให้เมล็ดร่วงต่อผลผลิต คุณภาพและ ต้นทุนการผลิตของถั่วคาวาลเคดในปีที่ 2 เพ็ญศรี ศรีประสิทธิ์^{1/} เกียรติศักดิ์ กล้าเอม^{2/}

การศึกษาผลของระยะเวลาการพักแปลงเพื่อปล่อยให้เมล็ดร่วงต่อผลผลิต คุณภาพ และต้นทุนการผลิตของถั่วคาวาลเคดในปีที่ 2 ดำเนินการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ชุดดินบ้านจ้อง ดินมีความเป็นกรด-ด่าง 7.7 อินทรีย์วัตถุ 5.1 เปอร์เซนต์ ปริมาณไนโตรเจนรวม 0.15 เปอร์เซนต์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ 9.0 ppm และโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ 416.36 ppm ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2547-ธันวาคม 2548 ใช้แผนการทดลองแบบ Randomized complete block มี 4 ซ้ำ 3 สิ่งทดลอง คือ พักแปลงเดือนตุลาคม พักแปลงเดือนพฤศจิกายน และแปลงปลูกใหม่

ผลการทดลองพบว่า การพักแปลงต่าง ๆ ให้ผลผลิตและคุณภาพของถั่วคาวาลเคดไม่แตกต่างกันทางสถิติ การพักแปลงเดือนตุลาคม และเดือนพฤศจิกายนนั้น ถั่วคาวาลเคดให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย 822 และ 799 กิโลกรัมต่อไร่ ขณะที่แปลงปลูกใหม่ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย 905 กิโลกรัมต่อไร่ โปรตีนของถั่วคาวาลเคดมีค่าระหว่าง 16.0-16.6 เปอร์เซนต์ ต้นทุนการผลิตถั่วคาวาลเคดในปีที่ 2 นั้นการพักแปลงถั่วเดือนตุลาคมต่ำกว่าแปลงปลูกใหม่ และพักแปลงเดือนพฤศจิกายน

ผลของระดับอุณหภูมิในการอบต่อระยะเวลาการแห้งและคุณภาพของพืชอาหารสัตว์ จันทกานต์ อรณันท์^{1/} สุรนนท์ น้อยอุทัย^{1/} วรรณ อ่างทอง^{1/}

ศึกษาผลของระดับอุณหภูมิในการอบต่อระยะเวลาการแห้ง และคุณภาพของพืชอาหารสัตว์แห้ง 5 ชนิด ได้แก่ หญ้าวูซี หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าแพงโกล่า ถั่วคาวาลเคดและถั่วท่าพระสไตโล ระหว่างเดือนเมษายน 2547 ถึงมิถุนายน 2549 วางแผนการทดลองสำหรับพืชแต่ละชนิดแบบ Completely Randomized Design มี 4 ซ้ำ สิ่ง

ทดลอง คือ อุณหภูมิที่ใช้ในการอบ ได้แก่ 40 60 80 100 และ 150 องศาเซลเซียส โดยปลูกพืชอาหารสัตว์ ทั้ง 5 ชนิด ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท จังหวัดชัยนาท ตัดหญ้าเมื่ออายุ 45 วัน หั่นให้มีขนาด 1-2 นิ้ว แล้วนำไปอบในตูบที่มีพัดลมเป่าให้อากาศร้อนกระจายทั่วตู้ ที่กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ จังหวัดปทุมธานี โดยสุ่มตัวอย่างออกจากตูบทุก 6 ชั่วโมง จนครบ 30 ชั่วโมง เมื่ออบที่อุณหภูมิ 40 60 และ 80 องศาเซลเซียส และสุ่มทุก 2 ชั่วโมง จนครบ 6 ชั่วโมง เมื่ออบที่อุณหภูมิ 100 และ 150 องศาเซลเซียส

ผลการทดลอง พบว่า พืชทุกชนิดมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นน้อยกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ มีกลิ่นหอม มีสีอยู่ในกลุ่มสีเขียวและสีเหลือง เมื่ออบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส นาน 30 ชั่วโมง หรืออบที่ 80 องศาเซลเซียส นาน 12 ชั่วโมง หรืออบที่ 100 องศาเซลเซียส นาน 4 ชั่วโมง ในด้านคุณค่าทางอาหารสัตว์ พบว่า เปอร์เซ็นต์ลิกนิน และ ADIN (Acid detergent insoluble nitrogen) ในพืชอาหารสัตว์ทั้ง 5 ชนิด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอุณหภูมิการอบที่เพิ่มขึ้น ส่วนการอบพืชอาหารสัตว์ทั้ง 5 ชนิด ที่อุณหภูมิ 150 องศาเซลเซียส โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมงขึ้นไป นั้น พบว่าไม่เหมาะสมเนื่องจากพืชแห้งที่ได้มีกลิ่นไหม้ มีสีอยู่ในโทนสีน้ำตาล และมีค่า ADIN ในช่วง 12-39 เปอร์เซ็นต์

ผลงานวิชาการของกองอาหารสัตว์ที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2550

การศึกษาการผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าพริแคทูลัมของเกษตรกรจังหวัดยโสธร

ไพบุลย์ พลบุญ^{1/} วัฒนาวรรณ ศรีสมพร^{2/} ปริญญา จเรรัชต์^{3/} สุกัญญา คำพะแย^{4/}

การศึกษาการผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าพริแคทูลัมของเกษตรกร ตำบลกุฉินารายณ์ และตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2548 ถึง เมษายน 2549 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริมการปลูกหญ้าพริแคทูลัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร การศึกษานี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 40 ราย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 80 มีประสบการณ์ปลูกหญ้าพริแคทูลัมเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์มาก่อน เกษตรกรใช้พื้นที่ปลูกรายละ 1-5 ไร่ เกษตรกรมีความรู้ ความสามารถในการผลิตค่อนข้างดี และมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยเกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 93.16 กิโลกรัมต่อไร่ มีต้นทุนเฉลี่ย 3,588.86 บาทต่อไร่ รายได้เฉลี่ย 6,055.40 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิเฉลี่ย 2,466.54 บาทต่อไร่ ปัญหาที่สำคัญในการผลิตของเกษตรกรได้แก่ เรื่องภัยธรรมชาติ และปัจจัยการผลิตมีราคาแพง

การใช้หญ้าแพงโกล่าเป็นแหล่งอาหารหยาดในการเลี้ยงโคขุนระยะสุดท้าย

วิวัฒน์ ไชยชะอุ่ม^{1/} ชัยณรงค์ คันทพนิต^{2/} สุกิจ วรรณปิยะรัตน์^{3/} นพวรรณ ชมชัย^{4/}

การทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้หญ้าแพงโกล่าและฟางผักบุ้งแห้ง ในการขุนโคระยะสุดท้าย (น้ำหนัก 400-500 กิโลกรัม) ที่มีต่อสมรรถนะทางด้านการผลิต ลักษณะและคุณภาพซาก และต้นทุน/ผลตอบแทนเบื้องต้น โดยใช้โคขุนพันธุ์กำแพงแสนเพศผู้ตอนจำนวน 16 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มในบล็อกสมบูรณ์ (RCBD) แบ่งโคทดลองออกเป็น 4 ซ้ำ และ 4 กลุ่มการทดลองตามชนิดของอาหารหยาดที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ฟางผักบุ้งแห้ง กลุ่มที่ 2 หญ้าแพงโกล่าสด กลุ่มที่ 3 หญ้าแพงโกล่าหมักเสริมด้วยหญ้า

แพงโกล่าแห้ง 1 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และกลุ่มที่ 4 หญ้าแพงโกล่าแห้ง โดยทุกกลุ่มจะได้รับอาหารหยาบและอาหารข้น โปรตีน 12 เปอร์เซ็นต์ สูตรเดียวกันในสัดส่วน 30 : 70 ให้กินอย่างเต็มที่ตลอดเวลาจนถึงน้ำหนักส่งตลาด ศึกษาซากที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลผลิตจากสัตว์ สถาบันสุวรรณวาท- กสิกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน จำหน่ายซากให้แก่สหกรณ์โคนมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน จำกัด

ผลการทดลองปรากฏว่า การใช้อาหารหยาบทั้ง 4 ชนิด ไม่ทำให้อัตราการเจริญเติบโต(ADG) ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร(FCR) ต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนัก 1 กิโลกรัม เปอร์เซ็นต์ซาก ลักษณะซาก คุณภาพซาก และรายได้เฉลี่ยจากการขายซากแตกต่างกันแต่อย่างใด ($p > 0.05$) โดยมีอัตราการเจริญเติบโต(ADG) ระหว่าง 0.617-0.713 กิโลกรัมต่อวัน ประสิทธิภาพการเปลี่ยนอาหาร (FCR) 13.39-14.21 เปอร์เซ็นต์ซากเย็น 56.643-58.655 เปอร์เซ็นต์ และรายได้จากการขายซาก 32,563.4 - 36,351.2 บาทต่อตัว ส่วนปริมาณการกินอาหารรวม(Total DMI) พบว่ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 3 กินได้ใกล้เคียงกันคือ 7.83 และ 8.64 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็น 1.63 และ 1.77 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักตัวตามลำดับ น้อยกว่ากลุ่มที่ 4 และ 2 ที่กินได้ 9.70 และ 9.66 กิโลกรัมต่อวัน ตามลำดับ คิดเป็น 1.98 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัวอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) สำหรับต้นทุนเบื้องต้นในการขุนโค (ค่าพันธุ์โค+ค่าอาหาร) กลุ่มที่ 1 น้อยกว่ากลุ่มที่ 2 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทำให้ผลตอบแทนเบื้องต้นของ กลุ่มที่ 1 มีแนวโน้มสูงสุด (5,974.04 บาทต่อตัว) ใกล้เคียงกับกลุ่มที่ 4 (5,501.85 บาทต่อตัว) รองลงไปคือกลุ่มที่ 2 (3,448.98 บาทต่อตัว) และกลุ่มที่ 3 (1,040.35 บาทต่อตัว)

ค่าโภชนะที่ย่อยได้ของหญ้าแพงโกล่าคุณภาพต่ำในโคเนื้อลูกผสมบราห์มัน

วรรณา อ่างทอง^{1/} สุรนนท์ น้อยอุทัย^{1/} นพวรรณ ชมชัย^{2/}

ทำการศึกษาผลการเสริมกากถั่วเหลืองที่มีต่อค่าโภชนะที่ย่อยได้ของหญ้าแพงโกล่าคุณภาพต่ำ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท ระหว่างเดือน เมษายน 2548 ถึง กันยายน 2548 เมื่อนำมาวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมีพบว่าหญ้าแพงโกล่า มีค่าวัตถุแห้ง โปรตีน ไขมัน เยื่อใยรวม (Neutral detergent fiber, NDF) เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด (Acid detergent fiber, ADF) และ ลิกนิน มีค่าเท่ากับ 88.86 4.04 1.48 65.48 35.75 และ 3.87 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนกากถั่วเหลืองมีค่าต่างๆ เท่ากับ 88.32 47.75 0.35 12.10 และ 9.04 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ทดสอบค่าการกินได้และค่าโภชนะที่ย่อยได้ของหญ้าแพงโกล่าที่เสริมด้วยกากถั่วเหลือง ที่ระดับ 10 15 20 และ 25 เปอร์เซ็นต์ ด้วยวิธี Total collection วางแผนการทดลองแบบ 4x4 ละตินสแควส์ โดยใช้โคเนื้อลูกผสมบราห์มัน อายุประมาณ 2 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 280 กิโลกรัม พบว่าโคกินหญ้าแพงโกล่าที่เสริมกากถั่วเหลือง ทั้ง 4 ระดับ ได้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว และเมื่อนำค่าการย่อยได้ของโภชนะแต่ละค่าที่เสริมกากถั่วเหลืองทั้ง 4 ระดับ มาทดสอบค่าแนวโน้มการตอบสนอง พบว่ามีแนวโน้มเป็นเชิงเส้นตรง (linear, $p < 0.05$) และสามารถทำนายค่าการย่อยได้ของวัตถุแห้ง อินทรีย์วัตถุ โปรตีน เถ้า ไนโตรเจนฟรีเอ็กแทรกซ์ เยื่อใยที่ไม่ละลายในกรด ค่าโภชนะที่ย่อยได้ทั้งหมด พลังงานที่ย่อยได้ และพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้

ของหญ้าแพงโกล่าคุณภาพต่ำได้เท่ากับ 59.71 63.28 46.16 16.74 64.48 59.90 59.16 เปอร์เซ็นต์ 2.30 และ 1.89 Mcal/kg ตามลำดับ และสามารถทำนายค่าสมดุลไนโตรเจน ได้ เท่ากับ 5.05 กรัมต่อตัวต่อวัน

ผลของวันตัดปิดแปลงและการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโต กานดา นาคมณี^{1/} ฉายแสง ไผ่แก้ว^{2/} ศศิธร ถิ่นนคร^{1/}

ทำการศึกษาผลของเวลาตัดปิดแปลงและการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราต่างกันที่มีต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาโต ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ทำการทดลองระหว่าง มิถุนายน 2545 – มิถุนายน 2549 วางแผนการทดลองแบบ Split plot in randomized complete block มี 3 ซ้ำ Main plot เป็นอัตราปุ๋ยไนโตรเจน 4 ระดับ คือ ไม่ใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 16 32 และ 48 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ Sub plot เป็นการตัดปิดแปลงก่อนการออกดอก 4 ระยะ คือ ไม่ตัด ตัดวันที่ 15 มิถุนายน 15 กรกฎาคม และ 15 สิงหาคม

ผลการทดลองพบว่า การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนอัตราต่างกันทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ต่างกัน การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนจะทำให้ได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์สูงกว่าไม่ใส่ปุ๋ย แต่เมื่อใส่ปุ๋ยอัตราสูงขึ้นจาก 16 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่เป็น 32 และ 48 กิโลกรัมไนโตรเจนต่อไร่ไม่ทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แปลงที่ไม่ใส่ปุ๋ยให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ 39 กิโลกรัมต่อไร่และเพิ่มเป็น 50 54 และ 57 กิโลกรัมต่อไร่เมื่อใส่ปุ๋ยไนโตรเจน 16 32 และ 48 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ ช่วงเวลาตัดก่อนออกดอกมีผลทำให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แปลงที่ ตัด 15 มิถุนายน และ 15 กรกฎาคม ให้ผลผลิต 58 และ 60 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับสูงกว่า ($p < 0.05$) แปลงที่ไม่ตัด และตัดวันที่ 15 สิงหาคมซึ่งให้ผลผลิต 40 และ 41 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ

คุณภาพเมล็ดพันธุ์ อัตราปุ๋ยไนโตรเจนไม่มีผลทำให้ความบริสุทธิ์และน้ำหนัก 1,000 เมล็ด และความงอกเมล็ดพันธุ์เฉลี่ยแตกต่างกัน มีความบริสุทธิ์ระหว่าง 94 - 97 เปอร์เซ็นต์ น้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 9.031 – 9.196 กรัม มีความงอก 67 – 71 เปอร์เซ็นต์ การตัดในเวลาต่างกันไม่มีผลทำให้ความบริสุทธิ์เมล็ดพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 94 – 97 เปอร์เซ็นต์ แต่มีผลทำให้ น้ำหนัก 1,000 เมล็ดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมล็ดพันธุ์จากแปลงที่ตัดในเดือนสิงหาคมมีน้ำหนัก 1,000 เมล็ดต่ำสุด เท่ากับ 8.844 กรัม แปลงที่ตัดในวันที่ 15 มิถุนายน มีน้ำหนัก 1,000 เมล็ดสูงสุด เท่ากับ 9.377 กรัม รองลงมา เป็นแปลงที่ตัด 15 กรกฎาคมหนัก 9.138 กรัม สูงกว่า ($p < 0.05$) แปลงที่ไม่มีการตัดปิดแปลงซึ่งหนัก 9.027 กรัม เวลาตัดแตกต่างกันทำให้ความงอกเมล็ดพันธุ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แปลงที่ตัดในเดือน กรกฎาคมและสิงหาคมจะงอกต่ำสุด 65 และ 67 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แปลงที่ไม่ตัดและตัดในเดือนมิถุนายน จะงอกสูงสุด เท่ากับ 73 เปอร์เซ็นต์

การทดสอบการปรับตัวของหญ้า *Brachiaria* ลูกผสม

1. ผลผลิต และคุณภาพพืชอาหารสัตว์ ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดของหญ้ามูลาใต้ 1 มูลาใต้ 2 และหญ้ารูซี่ ปลูกร่วมที่ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

กานดา นาคมนิ^{1/} ฉายแสง ไม้แก้ว^{2/} ศศิธร ถิ่นนคร ^{1/} แพรวพรรณ เครือมังกร^{1/}

ทำการศึกษาผลผลิตและคุณภาพของหญ้า และผลผลิตและคุณภาพเมล็ดของหญ้ามูลาใต้ 1 (*Brachiaria ruziziensis* x *Brachiaria brizantha*) หญ้ามูลาใต้ 2 (*Brachiaria ruziziensis* x *Brachiaria decumbens* x *Brachiaria brizantha*) และหญ้ารูซี่ (*Brachiaria ruziziensis*) ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ระหว่าง เดือนเมษายน 2547 - มิถุนายน 2549 วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block มี 5 ซ้ำ สิ่งทดลอง คือ หญ้ามูลาใต้ 1 หญ้ามูลาใต้ 2 และหญ้ารูซี่

ผลการทดลองพบว่าผลผลิตน้ำหนักรวมของหญ้ามูลาใต้ 1 ไม่แตกต่าง ($p > 0.05$) จากหญ้ารูซี่ โดยให้ผลผลิตน้ำหนักรวมเท่ากับ 2,275 และ 2,211 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีตามลำดับสูงกว่า ($p < 0.05$) มูลาใต้ 2 ซึ่งให้ผลผลิต 1,911 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี หญ้ามูลาใต้ 1 ให้ผลผลิตน้ำหนักรวมในช่วงแล้ง 658 กิโลกรัมต่อไร่สูงกว่า ($p < 0.05$) หญ้ารูซี่ซึ่งให้ผลผลิต 499 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่หญ้ามูลาใต้ 2 ให้ผลผลิตในช่วงแล้งเท่ากับ 581 กิโลกรัมต่อไร่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากหญ้ารูซี่และมูลาใต้ 1 หญ้าทั้งสามชนิดตัดที่อายุ 45 วันมีโปรตีนหยาบ ระหว่าง 10.6 – 10.8 เปอร์เซ็นต์ ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ของหญ้าทั้งสามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หญ้ารูซี่ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 194 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มูลาใต้ 2 ให้ผลผลิตต่ำสุดเท่ากับ 19 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มูลาใต้ 1 ให้ผลผลิต 53 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีต่ำกว่าหญ้ารูซี่ และสูงกว่ามูลาใต้ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์หญ้ามูลาใต้ 1 มีน้ำหนัก 1,000 เมล็ด สูงที่สุด ($p < 0.05$) เท่ากับ 8.731 กรัม รองลงมาคือมูลาใต้ 2 เท่ากับ 6.963 กรัม สูงกว่า ($p < 0.05$) หญ้ารูซี่ซึ่งมีน้ำหนัก 1,000 เมล็ดเท่ากับ 5.876 กรัม หญ้ารูซี่มีความงอกสูงสุด เท่ากับ 94 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือหญ้ามูลาใต้ 2 เท่ากับ 79 เปอร์เซ็นต์ หญ้ามูลาใต้ 1 งอกต่ำสุดเท่ากับ 69 เปอร์เซ็นต์

การประเมินคุณค่าทางโภชนาของหญ้าแพงโกล่าแห้ง

เจลา พัทธ์สินสุข ^{1/} ณุทนารถ โคตรพรหม ^{1/} วารุณี พานิชผล ^{1/} วรณา อ่างทอง ^{1/}

การประเมินคุณค่าทางโภชนาของหญ้าแพงโกล่าแห้ง อายุการตัด 45 วัน ดำเนินการที่กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ และศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ระหว่างเดือน สิงหาคม 2548 – ธันวาคม 2548 โดยใช้โคพันธุ์บราห์มัน เพศผู้ตอน จำนวน 4 ตัว น้ำหนักเฉลี่ย 350 กิโลกรัม ทำการทดลองหาค่าโภชนาที่ย่อยได้โดยวิธี Total Collection และวัดก๊าซมีเทนจากลมหายใจสัตว์โดยใช้ Respiration Head Hood เพื่อประเมินค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ โดยโคถูกเลี้ยงในคอกแบบขังเดี่ยว มีหญ้าแพงโกล่าแห้งให้กินเพียงอย่างเดียว มีแร่ธาตุก้อนและน้ำให้กินตลอดเวลา

ผลการทดลองพบว่า หญ้าแพงโกล่าแห้ง อายุการตัด 45 วัน มีค่าโปรตีน 9.46 เปอร์เซ็นต์ ค่าอินทรีย์วัตถุ ไซมัน เยื่อใยหยาบ เถ้า และ NFE เท่ากับ 92.54 1.51 32.85 7.46 และ 48.72 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และมีค่า NDF ADF และ ADL เท่ากับ 74.61 42.26 และ 4.99 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ สำหรับ

การย่อยได้ของโภชนะ คือ วัตถุดิบ อินทรียวัตถุ โปรตีน ไชมัน เยื่อใยหยาบ และ NFE มีค่าเท่ากับ 60.27 62.64 57.19 33.55 75.62 และ 55.86 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ค่าการย่อยได้ของ NDF และ ADF เท่ากับ 71.35 และ 63.40 เปอร์เซ็นต์ ส่วนค่า TDN และ ME เท่ากับ 58.61 เปอร์เซ็นต์ และ 2.12 Mcal/kg.

การทดสอบการปรับตัวของหญ้า *Brachiaria* ลูกผสม

1. ผลผลิต และคุณภาพพืชอาหารสัตว์ ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดของหญ้ามูลาใต้ 1 มูลาใต้ 2 และหญ้ารูซี่ ปลูกรุ่นที่ จ.ลำปาง

รัชดาวรรณ พูนพิพัฒน์^{1/} ฉายแสง ไผ่แก้ว^{2/} วีระพล พูนพิพัฒน์^{1/} กานดา นาคมณี^{3/}

ทำการศึกษาผลผลิตและคุณภาพของหญ้า และผลผลิตและคุณภาพเมล็ดของหญ้ามูลาใต้ 1 หญ้ามูลาใต้ 2 และหญ้ารูซี่ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง ระหว่าง เดือนเมษายน 2547 - สิงหาคม 2549 วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block มี 5 ซ้ำ สิ่งทดลอง คือ หญ้ามูลาใต้ 1 หญ้ามูลาใต้ 2 และหญ้ารูซี่

ผลการทดลองพบว่าผลผลิตน้ำหนักรากหญ้ามูลาใต้ 1 ไม่แตกต่าง ($p > 0.05$) จากหญ้ามูลาใต้ 2 โดยให้ผลผลิตน้ำหนักรากเท่ากับ 3,993 และ 3,786 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีตามลำดับสูงกว่า ($p < 0.05$) หญ้ารูซี่ซึ่งให้ผลผลิต 3,169 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี หญ้ามูลาใต้ 1 และ 2 ให้ผลผลิตน้ำหนักรากในช่วงแล้ง 1,588 และ 1,551 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับสูงกว่า ($p < 0.05$) หญ้ารูซี่ซึ่งให้ผลผลิต 989 กิโลกรัมต่อไร่ หญ้าทั้งสามชนิดตัดที่อายุ 45 วันมีโปรตีนหยาบ ระหว่าง 9.1 – 14.7 เปอร์เซ็นต์ ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ของหญ้าทั้งสามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หญ้ารูซี่ให้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์สูงสุดเท่ากับ 243 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มูลาใต้ 2 ให้ผลผลิตรองลงมาเท่ากับ 79 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มูลาใต้ 1 ให้ผลผลิต ต่ำสุด เท่ากับ 26 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ด้านคุณภาพ เมล็ดพันธุ์ หญ้ามูลาใต้ 1 มีน้ำหนัก 1,000 เมล็ด เท่ากับ 8.803 กรัม มูลาใต้ 2หนัก 7.173 กรัม และหญ้ารูซี่มีน้ำหนัก 1,000 เมล็ดเท่ากับ 6.268 กรัม หญ้ารูซี่มีความงอก เท่ากับ 90 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือหญ้ามูลาใต้ 2 เท่ากับ 86 เปอร์เซ็นต์ หญ้ามูลาใต้ 1 งอกต่ำสุดเท่ากับ 70 เปอร์เซ็นต์

กิจกรรมนาหญ้าและพัฒนาอาชีพการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย

โครงการนาหญ้า เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนมกราคม 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่าย เกิดเป็นอาชีพที่มั่นคง และให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีเสบียงสัตว์คุณภาพดีไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ได้ตลอดทั้งปี ในปีงบประมาณ 2550 มีผลการดำเนินงานสะสม (ตุลาคม 2549-กันยายน 2550) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่ายในปีงบประมาณ 2550

ที่	ศูนย์ฯ / สถานีฯ	แผนการผลิต เสบียงสัตว์ (กก.)	ผลการปฏิบัติงาน				
			จำนวน กลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่(ไร่)	ผลผลิตเสบียง (กก.)	มูลค่าจำหน่าย (บาท)
1	ศูนย์ฯ ชัยนาท	12,000,000	26	732	5,617	7,828,909	14,059,722
2	สถานีฯ สุพรรณบุรี	4,500,000	15	319	4,959.5	10,004,758	19,858,472
3	สถานีฯ เพชรบูรณ์	12,000,000	10	541	1,362	1,890,910	2,183,450
4	สถานีฯ สุโขทัย	12,000,000	30	337	3,016	6,864,468	7,073,023
5	สถานีฯ พิจิตร	3,000,000	26	225	1,885	3,357,140	5,353,285
6	ศูนย์ฯ สระแก้ว	1,000,000	9	65	516	1,334,059	1,680,808
7	ศูนย์ฯ นครราชสีมา	3,550,000	12	428	2,835	4,482,764	6,802,981
8	สถานีฯ ร้อยเอ็ด	2,500,000	5	334	680	2,137,945	2,863,615
9	สถานีฯ บุรีรัมย์	500,000	1	55	270	432,671	832,730
10	สถานีฯ ยโสธร	6,200,000	17	1,127	2,455.5	14,139,298	25,307,248
11	ศูนย์ฯ ขอนแก่น	1,000,000	7	671	1,366	1,887,593	3,132,965
12	สถานีฯ มหาสารคาม	500,000	4	147	462	1,874,258	3,818,996
13	สถานีฯ กาฬสินธุ์	800,000	5	142	617	824,800	1,292,950
14	สถานีฯ อุดรธานี	700,000	3	148	347	603,770	1,035,290
15	สถานีฯ เลย	300,000	9	431	867	305,416	418,974
16	สถานีฯ มุกดาหาร	200,000	5	105	265	188,020	223,345
17	สถานีฯ หนองคาย	400,000	2	65	482	1,265,692	2,535,284
18	สถานีฯ นครพนม	1,000,000	7	380	772	2,947,305	2,951,105
19	สถานีฯ สกลนคร	1,000,000	12	197	371	1,365,847	2,083,675
20	ศูนย์ฯ ลำปาง	3,400,000	18	509	1,703.3	10,271,995	14,636,973
21	สถานีฯแพร่	700,000	7	104	495	946,869	1,526,380
22	ศูนย์ฯ เพชรบุรี	2,000,000	8	292	2,684.2	3,885,060	5,315,480
23	สถานีฯ ประจวบคีรีขันธ์	4,000,000	11	65	690.2	4,553,380	5,160,140
24	ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	150,000	10	95	1,081	914,660	1,030,084

ตารางที่ 26 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานการผลิตเสปียงสัตว์ในปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ที่	ศูนย์ฯ / สถานีฯ	แผนการผลิต เสปียงสัตว์ (กก.)	ผลการปฏิบัติงาน				
			จำนวน กลุ่ม	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่(ไร่)	ผลผลิตเสปียง (กก.)	มูลค่าจำหน่าย (บาท)
25	สถานีฯ ชุมพร	400,000	2	13	70	442,200	452,025
26	ศูนย์ฯ นราธิวาส	100,000	5	34	116.8	101,750	177,800
27	สถานีฯ สตูล	700,000	5	71	356	330,920	932,650
28	สถานีฯ ตรัง	400,000	9	97	376	240,530	479,790
29	สถานีฯ พัทลุง	3,000,000	6	68	263	4,076,000	4,076,000
รวม		78,000,000	286	7,797	36,980.5	89,498,987	137,295,240

สรุปผลการดำเนินการกิจกรรมนาหญ้าฯ ได้ดังนี้

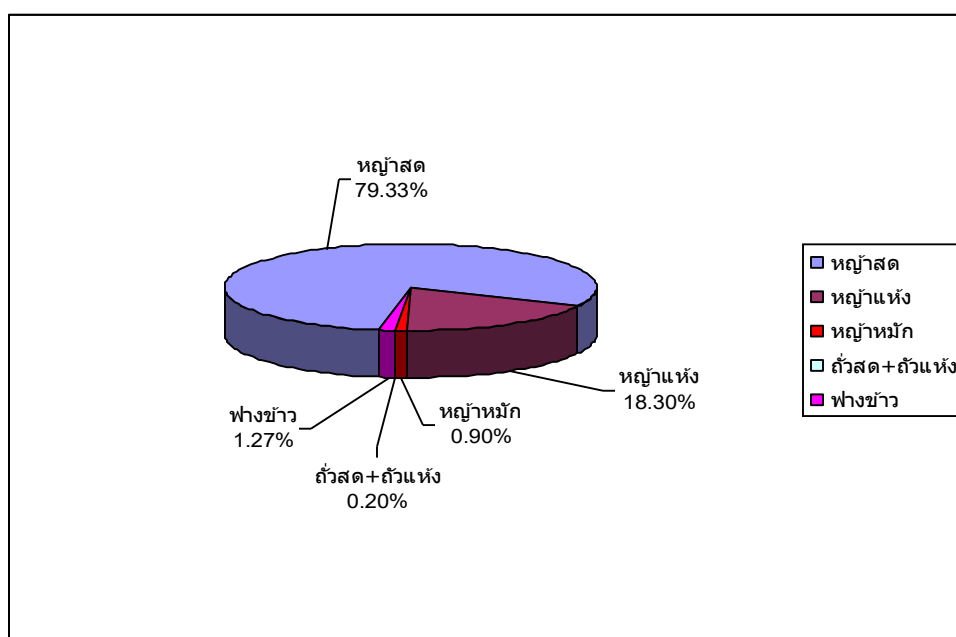
- (1) พื้นที่ดำเนินการ 55 จังหวัด
- (2) จำนวนกลุ่มนาหญ้าฯ จำนวน 286 กลุ่ม
- (3) จำนวนสมาชิกผู้ผลิตเสปียงสัตว์มีทั้งหมด 7,797 ราย
- (4) พื้นที่ผลิตเสปียงสัตว์มีจำนวน 36,980.5 ไร่
- (5) เป้าหมายผลผลิตเสปียงสัตว์ 78,000,000 กิโลกรัม ผลิตเสปียงสัตว์ได้ 89,498,987 กิโลกรัม คิดเป็นผลงาน 115 %
- (6) มูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์รวม 137,295,240 บาท แยกเป็นแต่ละชนิดตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงชนิดเสปียงสัตว์ ปริมาณเสปียงสัตว์และมูลค่าจำหน่าย ปี 2550

ชนิดเสปียงสัตว์	ปริมาณเสปียงสัตว์ (กก.)	มูลค่า (บาท)
หญ้าสด	71,002,819	93,841,091
หญ้าแห้ง	16,374,811	40,132,203
หญ้าหมัก	807,026	1,081,205
ถั่วสด	25,250	86,500
ถั่วแห้ง	154,850	602,310
ฟางข้าว	1,134,231	1,551,931
รวม	89,498,987	137,295,240

จากตารางที่ 27 ผลการจำหน่ายเสปียงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นหญ้าสด ซึ่งจำหน่ายได้ 71,002,819 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 93,841,091 บาท รองลงมาเป็นหญ้าแห้ง ซึ่งจำหน่ายได้ 16,374,811 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 40,132,203 บาท และจำหน่ายหญ้าหมักได้ 807,026 กิโลกรัม คิดมูลค่า 1,081,205 บาท สำหรับถั่วสดและถั่วแห้ง จำหน่ายได้น้อยกว่าหญ้า อาจเป็นเพราะได้ผลผลิตน้อย แต่ก็สามารถจำหน่ายถั่วสดและถั่วแห้ง

รวม 180,100 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 688,810 บาท (0.20%) สำหรับฟางข้าว จำหน่ายได้ 1,134,231 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 1,551,931 บาท (1.27%)

ภาพที่ 22 แสดงสัดส่วนการผลิตเสบียงสัตว์ชนิดต่างๆ กิจกรรมนาหญ้า ปีงบประมาณ 2550

จากภาพที่ 22 สัดส่วนการจำหน่ายเสบียงสัตว์เป็นหญ้าสด 79.33% รองมาคือหญ้าแห้ง 18.30% และหญ้าหมัก 0.90% สำหรับการจำหน่ายถั่วทั้งรูป สด, แห้ง คิดเป็นสัดส่วนรายจังหวัดเพียง 0.2% ส่วนการจำหน่ายฟางข้าว คิดเป็น 1.27% สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรจำหน่ายหญ้าสดได้มาก เนื่องจากมีความต้องการของผู้ใช้สูง จึงสามารถขายหญ้าสดได้ตลอดทั้งปี และเกษตรกรขาดเครื่องจักรเพื่อทำหญ้าแห้ง จึงเป็นสาเหตุให้ยอดจำหน่ายหญ้าสดสูงกว่าหญ้าแห้งและหญ้าหมัก

ราคาจำหน่ายผลผลิตเสบียงสัตว์ของเกษตรกร ผันแปรตามพื้นที่และฤดูกาล จำแนกตามประเภทเสบียงสัตว์ได้ดังนี้

(1) หญ้าสด	ราคากิโลกรัมละ	0.54 - 2.82	บาท
(2) หญ้าแห้ง	ราคากิโลกรัมละ	1.16 - 4.14	บาท
(3) หญ้าหมัก	ราคากิโลกรัมละ	1.00 - 1.86	บาท
(4) ถั่วสด	ราคากิโลกรัมละ	2.00 - 3.50	บาท
(5) ถั่วแห้ง	ราคากิโลกรัมละ	1.00 - 4.00	บาท
(6) ฟางข้าว	ราคากิโลกรัมละ	1.21 - 3.74	บาท

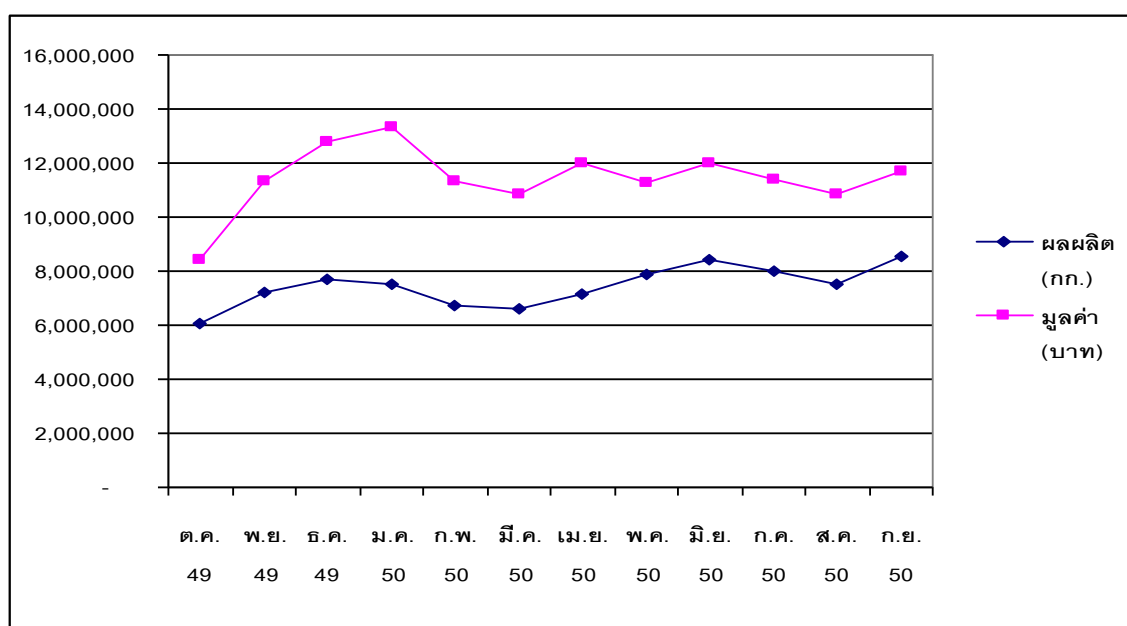
ตารางที่ 28 ตารางแสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสปียงสัตว์กีจกรรมนาหญ้าฯ รายจังหวัด ปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

ลำดับที่	จังหวัด	ผลผลิต (กก.)								มูลค่า (บาท)
		หญ้าสด	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก	ถั่วสด	ถั่วแห้ง	ถั่วหมัก	ฟางข้าว	รวม	
45	ประจวบคีรีขันธ์	2,702,080	1,831,300	20,000	0	0	0	0	4,553,380	5,160,140
46	สุราษฎร์ธานี	652,380	28,080	106,085	0	0	0	0	786,545	772,234
47	นครศรีธรรมราช	128,115	0	0	0	0	0	0	128,115	257,850
48	ชุมพร	287,400	0	19,050	0	0	0	0	306,450	315,975
49	ระนอง	135,750	0	0	0	0	0	0	135,750	136,050
50	นราธิวาส	75,350	0	0	0	0	0	0	75,350	151,500
51	ยะลา	26,400	0	0	0	0	0	0	26,400	26,300
52	สตูล	231,600	0	0	0	0	0	0	231,600	673,450
53	สงขลา	99,320	0	0	0	0	0	0	99,320	259,200
54	ตรัง	240,530	0	0	0	0	0	0	240,530	479,790
55	พัทลุง	4,076,000	0	0	0	0	0	0	4,076,000	4,076,000
รวม		71,002,819	16,374,811	807,026	25,250	154,850	0	1,134,231	89,498,987	137,295,240

รายได้จากการขายผลผลิต จากตารางที่ 29 เกษตรกรสมาชิกนาหญ้า สามารถจำหน่ายผลผลิต เสี่ยงสัตว์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 137,295,240 บาท ผลผลิตต่ำช่วงเดือน ตุลาคม 2549 เนื่องจากเป็นช่วงที่หญ้า ออกดอกและการเจริญเติบโตช้าลง ส่วนช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2550 และเดือน มีนาคม 2550 นั้น ผลผลิต ลดลงเนื่องจากต้นหญ้าขาดน้ำ ดังภาพที่ 12 ถ้าคิดรวมยอดสะสมตั้งแต่เริ่มโครงการฯ คือ เดือนมีนาคม 2545 ถึง กันยายน 2550 เกษตรกรขายผลผลิตได้ทั้งหมด 380,196,520 กิโลกรัม คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 570,928,900 บาท

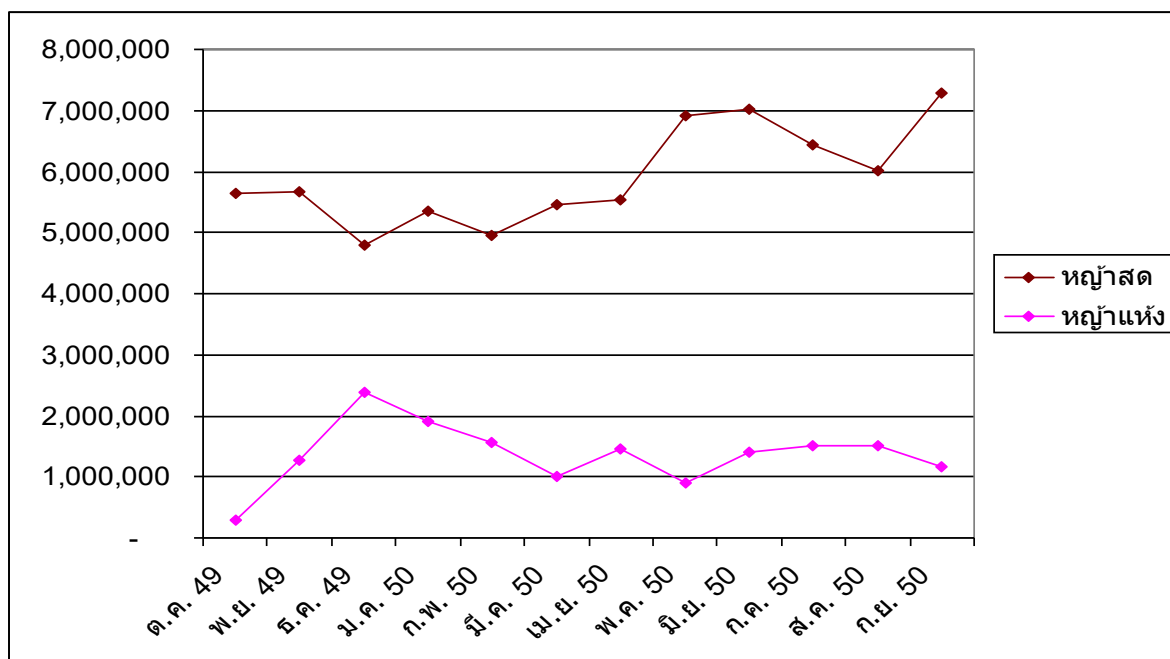
ตารางที่ 29 แสดงผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสี่ยงสัตว์กิจกรรมนาหญ้ารายเดือน ปีงบประมาณ 2550

เดือน	ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (บาท)
ต.ค. 49	6,077,472	8,421,949
พ.ย. 49	7,217,119	11,306,743
ธ.ค. 49	7,724,266	12,798,959
ม.ค. 50	7,538,913	13,340,844
ก.พ. 50	6,745,213	11,353,331
มี.ค. 50	6,623,581	10,851,734
เม.ย. 50	7,161,484	11,986,502
พ.ค. 50	7,870,541	11,273,300
มิ.ย. 50	8,437,289	12,015,355
ก.ค. 50	8,012,834	11,420,127
ส.ค. 50	7,533,565	10,830,260
ก.ย. 50	8,556,710	11,696,136
ผลรวม	89,498,987	137,295,240

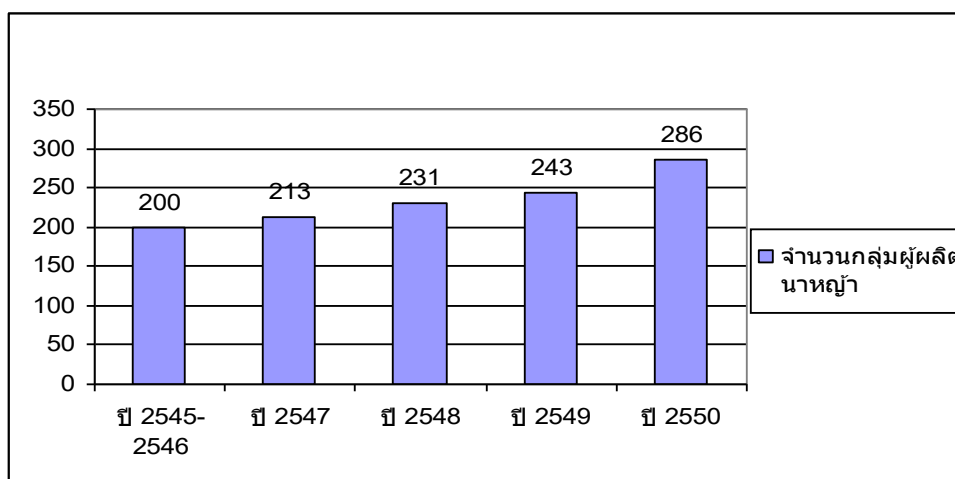

ภาพที่ 23 แสดงปริมาณผลผลิตและมูลค่าการจำหน่ายเสี่ยงสัตว์ของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้ารายเดือน

ถ้าเปรียบเทียบผลผลิตหญ้าสดและหญ้าแห้งในเดือนต่างๆ แล้ว ดังภาพที่ 24 จะเห็นว่า หญ้าสดจะให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือน พ.ค. ถึง ก.ย. เพราะบางพื้นที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แต่หญ้าแห้งจะให้ผลผลิตมากในช่วงฤดูแล้ง ระหว่างเดือน ธ.ค. และ ม.ค. เพราะมีการให้น้ำและไม่ต้องการให้ฟอนหญ้าถูกฝน

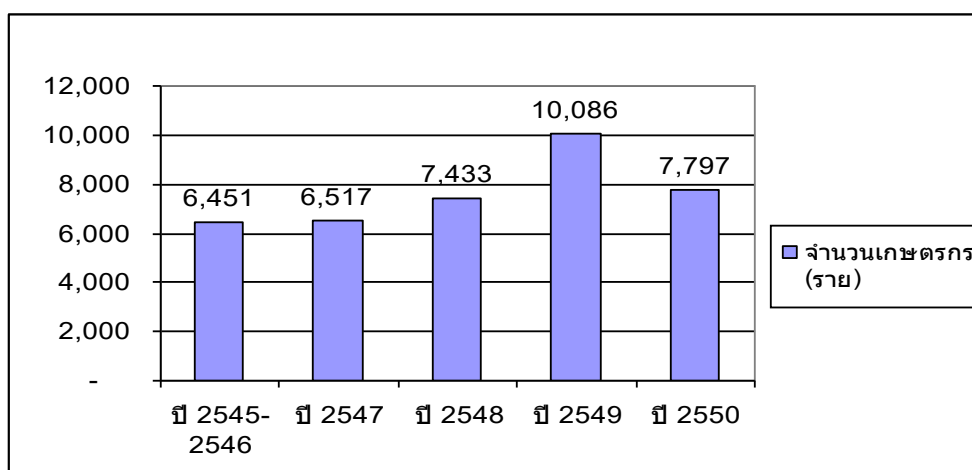

ภาพที่ 24 แสดงปริมาณผลผลิตหญ้าสด และหญ้าแห้ง ของเกษตรกรกิจกรรมนาหญ้ารายเดือน

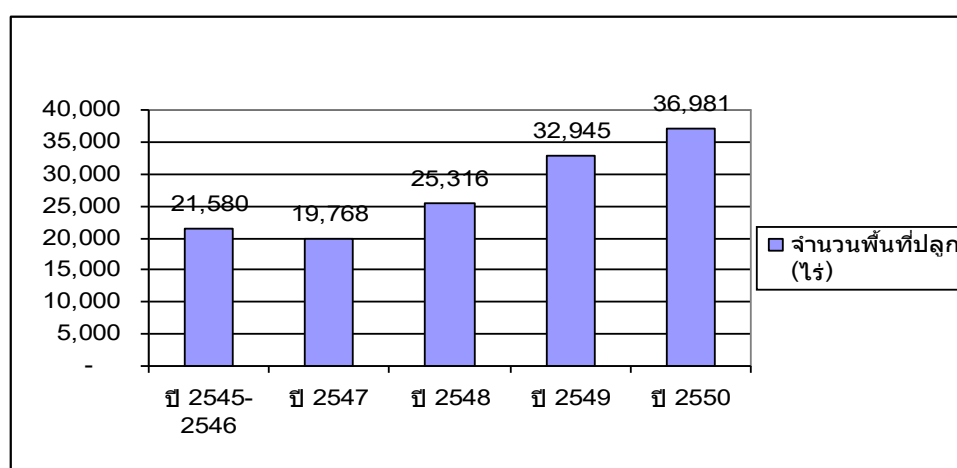
ภาพที่ 25 กราฟเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มผู้ผลิตนาหญ้า ปีงบประมาณ 2545-2550

จำนวนกลุ่มนาหญ้า ในภาพที่ 25 ตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2545 จนถึง ปี 2550 นั้น จำนวนกลุ่มเพิ่มขึ้นทีละน้อย เนื่องจากในขณะที่มีการเพิ่มกลุ่มใหม่เข้ามาก็มีกลุ่มที่เลิกไปหรือรวมกลุ่มเล็กๆ เข้ามาเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้น

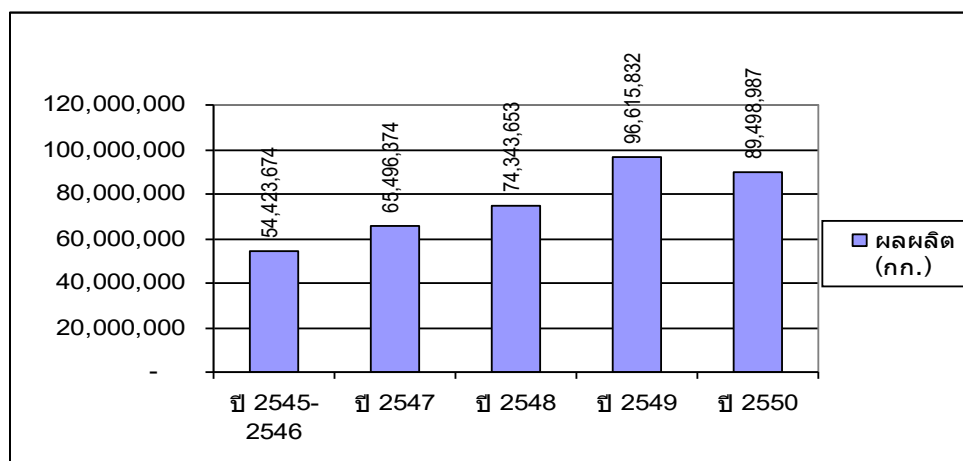

ภาพที่ 26 กราฟเปรียบเทียบจำนวนเกษตรกรนาหญา ปีงบประมาณ 2545-2550

จำนวนสมาชิกนาหญา ในภาพที่ 26 ปี 2550 ลดลงจากปี 2549 ค่อนข้างมาก และจากภาพที่ 28 ผลผลิตเสียบึงสัตว์ก็ลดลงเช่นกัน ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจากราคาโคตกต่ำ แต่พื้นที่ปลูกนาหญา ในภาพที่ 27 ปี 2550 กลับปลูกมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกขายผลผลิตได้น้อย ใช้พื้นที่นาหญาเลี้ยงสัตว์ของตนเอง เพื่อลดผลกระทบจากราคาโคดังกล่าว

ภาพที่ 27 กราฟเปรียบเทียบจำนวนพื้นที่ผลิตเสียบึงสัตว์ของเกษตรกรนาหญา ปีงบประมาณ 2545-2550

ภาพที่ 28 กราฟเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตเสียบึงสัตว์ ปีงบประมาณ 2545-2550

กิจกรรมสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพระราชดำริ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการปศุสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ในปี 2550 มีโครงการในความรับผิดชอบของหน่วยงานกองอาหารสัตว์ ตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ตารางแสดงรายชื่อโครงการพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2550

หน่วยงานรับผิดชอบ	โครงการ
ศูนย์ฯ สระแก้ว	1. โครงการทับทิมสยาม 1.1 โครงการทับทิมสยาม 03 จ.สระแก้ว 1.2 โครงการทับทิมสยาม 05 จ.สระแก้ว
ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1. โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา 1. โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.อุบลราชธานี
สถานีฯ ยโสธร	1.1 โครงการการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย
สถานีฯ สกลนคร	1. โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญตามพระราชดำริ จ.สกลนคร 2. โครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร
ศูนย์ฯ เพชรบุรี	1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี 1.1 งานวิจัย เรื่อง การสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี 1.2 โครงการผลิตอาหารช้างต้น “พระเศวตอดุลยเดชพาหนการ” จ.เพชรบุรี
ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี	1. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นครศรีธรรมราช
สถานีฯ พัทลุง	1. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จ.พัทลุง
ศูนย์ฯ นราธิวาส	1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นราธิวาส 1.1 งานวิจัย จำนวน 2 เรื่อง 1.1.1 การปรับตัวของพืชอาหารสัตว์บางชนิดในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด (ชุดดินหมู่ 10) (โครงการต่อเนื่อง) 1.1.2 ผลของการเสริมอาหารชั้นต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก 1.2. งานสาธิตเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1.2.1 สาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว 1.2.2 สาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตารางที่ 30 ตารางแสดงรายชื่อโครงการพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2550 (ต่อ)

หน่วยงานรับผิดชอบ	โครงการ
	1.3 งานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร 1.3.1 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1.3.2 โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จ.นราธิวาส 1.3.1.1 การบำรุงรักษาแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ 1.3.1.2 ส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต 1.3.1.3 สนับสนุนเกษตรกรผลิตหญ้าสดและเสบียงสัตว์จำหน่าย

 ศูนย์ฯ สระแก้ว

ในปีงบประมาณ 2550 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ เพื่อดำเนินงานเป็นเงิน จำนวน 63,000 บาท (ตารางที่ 31) โดยดำเนินงานโครงการ ทบิมสยาม 03 ต.ทัพไทย อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว และโครงการทบิมสยาม 05 ต.คลองไผ่เถื่อน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว ซึ่งมีผลการดำเนินการดังนี้

1. โครงการทบิมสยาม 03 จังหวัดสระแก้ว

1. กิจกรรมการจัดฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 40 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกรที่เลี้ยงโค-กระบือ ใน หมู่บ้านทบิมสยาม 03 จำนวน 40 ราย เข้ารับการฝึกอบรม เรื่องการจัดการแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ และการจัดการด้านอาหารสัตว์ เป็นเวลา 1 วัน

ภาพที่ 29 เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมการจัดการแปลงหญ้าและการจัดการด้านอาหารสัตว์

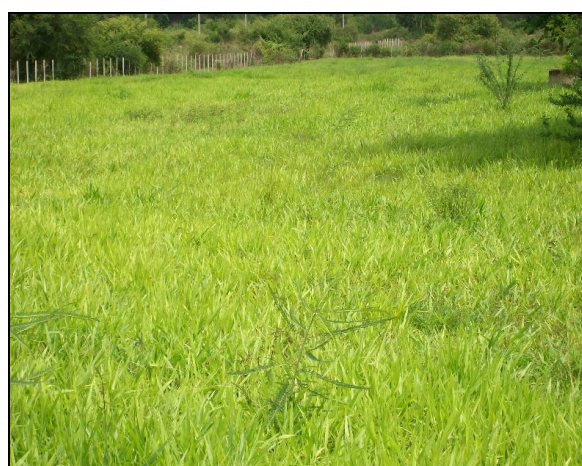
ภาพที่ 30 บรรยายการอบรมการจัดการแปลงหญ้าและการจัดการด้านอาหารสัตว์

การจัดฝึกอบรมเกษตรกร

2. กิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ จำนวน 300 ไร่ ในกิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์นี้ แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 กิจกรรมย่อย ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เป็นการปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีต จำนวน 100 ไร่ โดยการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจและตั้งใจที่จะปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีต โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องใช้วิธีการตัด-เกี่ยวหญ้าไปเลี้ยงโค-กระบือของตน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้วจึงร่วมกับเกษตรกรปลูกหญ้าที่หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าไรต์ และหญ้าอะตราตัม โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 25 ราย แบ่งเป็นแปลงย่อยรายละ 4 ไร่ ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดูแลแปลงหญ้าของตนเอง จากการประเมินผลการดำเนินงานพบว่า เกษตรกรให้ความร่วมมือในการจัดการแปลงหญ้าอย่างดี ทำให้มีพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเลี้ยงโค-กระบืออย่างเพียงพอ

กิจกรรมที่ 2 เป็นการปรับปรุงแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ จำนวน 200 ไร่ เพื่อเป็นแปลงหญ้าสาธารณะ โดยใช้พืชตระกูลถั่ว (ถั่วฮามาต้า ถั่วท่าพระสไตโล) ปลูกร่วมกับหญ้าที่ หญ้าไรต์ และหญ้าอะตราตัม เพื่อให้สมาชิกที่อยู่ในโครงการนำ โค-กระบือ เข้าเลี้ยงโดยการปล่อยแทะเล็ม

ภาพที่ 31-32 สภาพแปลงหญ้าที่ให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 33-34 สภาพการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้ารวมที่ใช้ปล่อยแทะเล็ม

2. โครงการทับทิมสยาม 05 จังหวัดสระแก้ว

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในหมู่บ้านโครงการทับทิมสยาม 05 มีจำนวน 20 ราย ในปีงบประมาณ 2550 มีเกษตรกรจำนวน 15 ราย ได้คัดและขายโคนมรุ่นแรกที่มีอายุ 4-5 ปี ออกจากฝูง และซื้อโครุ่นเพศเมียเข้าทดแทน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ได้ร่วมกับเกษตรกร จำนวน 10 ราย จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ใหม่ รายละ 2 ไร่ รวมเป็นจำนวน 20 ไร่ โดยมุ่งเน้นการจัดการแปลงหญ้าให้เกษตรกรมีหญ้าสดใช้เลี้ยงโคนมตลอดปี แต่จากการดำเนินการพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่สำหรับทำแปลงหญ้าจำกัด หญ้าอาหารสัตว์มีไม่พอกับความต้องการของสัตว์ ประกอบกับเกษตรกรยังขาดความเข้าใจในการจัดการแปลงหญ้า จึงต้องเสียเวลาในการปลูกสร้างแปลงหญ้าใหม่ทุกปี ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่จบสิ้น นอกจากนี้ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้วได้สนับสนุนเสบียงสัตว์ ในรูปหญ้าแห้ง, หญ้าสด และหญ้าหมัก จำนวน 11,700 กิโลกรัม ให้แก่สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในโครงการทับทิมสยาม 05 จำนวน 15 ราย

ภาพที่ 35-36 การปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร

ภาพที่ 37-38 สภาพแปลงหญ้าของเกษตรกรที่ใช้เลี้ยงโคนม

ภาพที่ 39-40 การให้ความรู้ด้านถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสนับสนุนเสบียงสัตว์

ตารางที่ 31 รายละเอียดการใช้งบประมาณปี 2550 โครงการทบทิมสยาม 03 และ 05 จังหวัดสระแก้ว

หมวด	งบประมาณ (บาท)	
	ได้รับ	เบิกจ่าย
1. ค่าตอบแทน	4,000	4,000
2. ค่าใช้สอย (เบี้ยเลี้ยง)	3,000	2,820
3. ค่าวัสดุ		
- วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	20,000	25,550
- วัสดุการเกษตร	36,000	30,400
รวม	63,000	62,770

ศูนย์ฯ นครราชสีมา – โครงการฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

1. จัดทำแปลงสาธิตผลิตพืชอาหารสัตว์หายขาดในพื้นที่ประมาณ 8 ไร่ ภายในสวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร โดยปลูกหญ้าแพงโกล่า 3 ไร่ และหญ้ากินนีสีม่วง 5 ไร่ (ปรับลดแผนการปลูก 10 ไร่ : หญ้าแพงโกล่า 3 ไร่ หญ้าเนเปียร์ยักษ์ 1 ไร่ และ หญ้ากินนีสีม่วง 6 ไร่)

2. ปลูกพืชอาหารสัตว์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา เพื่อผลิตเสบียงสัตว์แห้งให้ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา ประกอบด้วย

- หญ้าแพงโกล่า พื้นที่ 40 ไร่
- หญ้าไรต์ พื้นที่ 150 ไร่
- รวมพื้นที่ 190 ไร่

3. จัดส่งเสบียงแห้งตามความต้องการใช้เลี้ยงสัตว์จริง มีเป้าหมาย จำนวน 218,000 กิโลกรัม และได้จัดส่งหญ้าไรต์แห้งคุณภาพดี มีโปรตีนเฉลี่ย 8.44 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 210,340 กิโลกรัม (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2549 - 30 กันยายน 2550)

ภาพที่ 41 แปลงหญ้าแพงโกล่า

ภาพที่ 42 แปลงหญ้าไร่ด

ภาพที่ 43 การตัดหญ้า

ภาพที่ 44 ฟ่อนหญ้าแห้ง

ภาพที่ 45 ขนหญ้าแห้งขึ้นรถ

ภาพที่ 46 รถบรรทุกจัดส่งหญ้าแห้ง

ภาพที่ 47 โคนมที่ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

ภาพที่ 48 โคนมที่ฟาร์มโคนมสาธิตสวนจิตรลดา

✎ สถานีฯ ยโสธร - โครงการศูนย์พัฒนาพื้นที่ชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จ.อุบลราชธานี

โครงการการปลูกหญ้ากินนีสีม่วงเพื่อจำหน่าย

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ เพื่อดำเนินงานเป็นเงิน จำนวน 30,000 บาท แบ่งออกเป็นค่าใช้สอย 8,000 บาทและค่าวัสดุ 22,000 บาท โดยดำเนินงานที่บ้านทุ่งสมเด็จ หมู่ที่ 7 ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

กิจกรรมดำเนินการ

1. เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 20 ราย แต่ละรายปลูกหญ้ากินนีสีม่วง 2 ไร่ รวมทั้งหมด 40 ไร่

ภาพที่ 49 เกษตรกรเข้าร่วมอบรม

2. ฝึกอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้ :

2.1 การปลูกและการจัดการแปลงหญ้ากินนีสีม่วง ที่ปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ หน่อพันธุ์ และกล้าพันธุ์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในการเลือกตัดสินใจปลูกด้วยวิธีต่างๆ แนะนำการปลูก และการจัดการเป็นขั้นตอน เกี่ยวกับ การเตรียมดิน การเพาะกล้า การปลูก การจัดการให้น้ำ การกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ย และการจัดการตัดหญ้าสดเพื่อการจำหน่าย

2.2 ฝึกอบรมด้านการเก็บสำรองพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้หรือจำหน่ายในช่วงที่ขาดแคลน ซึ่งจะทำให้ได้ราคาสูงกว่าช่วงที่มีหญ้าสดออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 50 บรรยายภาคการอบรมเกษตรกร

2.3 แนะนำ/ให้ความรู้เรื่องการตลาดการจำหน่ายน้ำตาล

3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

3.1 ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ รายละเอียดประมาณ 50 กิโลกรัม

3.2 เมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วงรายละเอียด 2 กิโลกรัม

ภาพที่ 51 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรร่วมโครงการ

4. สนับสนุนเจ้าหน้าที่โครงการนำหญ้าให้ความรู้และรับฟังปัญหาพร้อมหาทางแก้ไขเดือนละ 1 ครั้ง
ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำตาล และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ได้เกษตรกรตัวอย่างในการปลูกหญ้าเพื่อการจำหน่ายให้แก่เกษตรกรรายอื่นในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง
3. เกษตรกรสามารถจัดการแปลงหญ้าให้มีน้ำตาลตัดจำหน่ายตลอดทั้งปี
4. เกษตรกรมีพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี ไข่เลี้ยงสัตว์ตนเองและสามารถลดต้นทุนค่าอาหารในการเลี้ยงสัตว์

5. เป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่นหน่วยงานต่างๆ และผู้สนใจทั่วไป

ผลการดำเนินงาน

1. เกษตรกรปลูกหญ้าเพื่อการจำหน่ายทั้งหมด 20 ราย พื้นที่ปลูกหญ้างินนี้สีม่วงเพื่อการจำหน่ายทั้งหมด 40 ไร่
2. เกษตรกรสามารถผลิตหญ้าสดได้เฉลี่ยรายละ 2,500 -3,000 กิโลกรัมต่อไร่
3. เกษตรกรจำหน่ายหญ้าสดให้ฟาร์มโคเนื้อที่อยู่ใกล้เคียงเฉลี่ยราคากิโลกรัมละ 1 บาท (ราคาต่ำเนื่องจากมีเพียงฟาร์มเดียว และไม่มีตลาดคู่แข่ง)
4. เกษตรกรนำหญ้าสดบางส่วนเลี้ยงสัตว์ของตนเองเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของพืชอาหารสัตว์

ปัญหาและอุปสรรค

1. ราคาจำหน่ายหญ้าสดค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่มีตลาดจำหน่าย พร้อมทั้งพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่เขตชายแดน การเดินทางสัญจรไป-มา มีน้อย จึงไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
2. เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการผลิตเสบียงสัตว์สำรองในรูปของหญ้าแห้ง หรือหญ้าหมัก และไม่มั่นใจว่าจะจำหน่ายได้

สถานี สกลนคร - โครงการผลิตอาหารช้างสำคัญ ตามพระราชดำริ จ.สกลนคร

ผลการปฏิบัติงาน

ปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์สำหรับผลิตอาหารช้างสำคัญ 4 เชือก ในพื้นที่ 50 ไร่ และดำเนินการจัดส่งเสบียงสัตว์อาหารช้างรวมทั้งสิ้น 72,000 กิโลกรัม จากสถานี สกลนคร ไปยังโรงช้างสำคัญพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จ.สกลนคร เป็นเวลา 6 เดือน

ภาพที่ 52-53 สภาพแปลงหญ้าโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญฯ

ภาพที่ 54-55 ตัดหญ้าในแปลงหญ้าโครงการผลิตอาหารช้างสำคัญฯ

ภาพที่ 56-57 ภาพการขนส่งหญ้าสดมาให้ช้างฯ

ภาพที่ 58-59 ภาพการขนส่งหญ้าแห้งมาให้ช้างฯ

ภาพที่ 60-61 ภาพช้างสำคัญ

โครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จ.สกลนคร

ผลการปฏิบัติงาน

1. อบรมเกษตรกรหลักสูตร “การจัดทำนาหญ้า” จำนวน 60 ราย
2. ส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน 120 ไร่
3. สนับสนุนเกษตรกรจำนวน 60 ราย ปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 62 สภาพฟาร์มโคนมเกษตรกร

ภาพที่ 63 อบรมเกษตรกรทำนาหญ้าแพ่งโกล่า

ภาพที่ 64 อบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

 ศูนย์ฯ เพชรบุรี - โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
งานวิจัยเรื่อง การสำรวจสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ:

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในด้านสภาพการจัดการเลี้ยง การผสมพันธุ์ การป้องกันและควบคุมโรค ผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนทัศนคติต่อการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สุ่มจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม จำนวน 25 ราย หมู่ 1 บ้านสามพระยา ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนเมษายน – กันยายน 2550 นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นชาวไทย-มุสลิม ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุเฉลี่ย 46.44 ปี มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6.32 คน และมีแรงงานเลี้ยงแพะเฉลี่ย 1.76 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพเสริมถึงร้อยละ 80 และเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนมเป็นอาชีพหลักเพียงร้อยละ 20 ประกอบด้วย เกษตรกรเลี้ยงแพะเนื้อร้อยละ 44 เลี้ยงแพะนมร้อยละ

24 เลี้ยงทั้งแพะเนื้อและแพะนมร้อยละ 32 พันธุ์แพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง เลี้ยงเฉลี่ย 18.83 ตัว/ราย พันธุ์แพะนมที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ชาแนน เลี้ยงเฉลี่ย 21.42 ตัว/ราย เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 1,200 – 6,000 บาท/เดือน ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมมีรายได้ประมาณ 5,400 – 7,200 บาท/เดือน

ปัญหาอุปสรรคจากการเลี้ยงแพะของเกษตรกรคือ การขาดความรู้ในการเลี้ยงแพะ โดยเฉพาะการจัดการด้านอาหารสัตว์ ขาดการปรับปรุงพันธุ์แพะ แพะมีราคาแพงและหาซื้อยาก ปัญหาการควบคุมโรคทั้งติดต่อ โรคข้อและสมองอักเสบในฟาร์ม และปัญหาที่สำคัญคือ ด้านการตลาด ไม่สามารถจำหน่ายเนื้อและนมแพะได้ตลอดทั้งปี

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย คือ ควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เกษตรกร จัดหาหรือปรับปรุงพันธุ์แพะ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารหยาบและอาหารข้นเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ เน้นการควบคุมและป้องกันโรคที่สำคัญ ตลอดจนแก้ไขปัญหาด้านการตลาดทั้งแพะเนื้อและแพะนม

โครงการผลิตอาหารช้างต้น “พระเสวตอดุลยเดชพานนการ” จ.เพชรบุรี

ผลการปฏิบัติงาน

ดูแล รักษา แปลงหญ้าขนและหญ้านานา จำนวน 25 ไร่ พร้อมทั้งปราบวัชพืชและใส่ปุ๋ย

ภาพที่ 65-66 แปลงหญ้านานา

ภาพที่ 67 แปลงหญ้าขน

หมายเหตุ

เนื่องจากโรงเลี้ยงช้างต้น ไม่มารับหน้าขนและหน้าบานาที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี ทางศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี จึงได้สนับสนุนทุนพันธุ์ให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปขยายพันธุ์ รวมทั้งสิ้น 30,000 กิโลกรัม

ศูนย์ฯ สุราษฎร์ธานี – โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จ. นครศรีธรรมราช

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ ตำบลกระแจะ และท้องลำเจียก อำเภอเชียรใหญ่ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง ตำบลบ้านรามและตำบลแหลม อำเภอหัวไทร ตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง และตำบลป่าระกำ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ของตนเอง และจำหน่าย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 200 ราย เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย เกษตรกร จากตำบลกระแจะ และท้องลำเจียก อำเภอเชียรใหญ่ ตำบลละ 20 ราย ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง 40 ราย ตำบลบ้านราม และตำบลแหลม อำเภอหัวไทร ตำบลละ 20 ราย ตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง 60 ราย และตำบลป่าระกำ อำเภอปากพนัง 20 ราย ตามลำดับ โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี ได้ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตพืชอาหารสัตว์ การบริหารจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ เทคนิคการเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ การสำรวจเสบียงสัตว์ และการบริหารจัดการกลุ่ม รวมทั้งหมด จำนวน 6 ครั้งๆละ 1 วัน ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 13 มิถุนายน 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรหมู่ 2 ตำบลกระแจะ และท้องลำเจียก อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 40 ราย ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ครั้งที่ 2 วันที่ 19 มิถุนายน 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร หมู่ 16 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 40 ราย ณ ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประจำตำบลท่าเรือ

ครั้งที่ 3 วันที่ 22 มิถุนายน 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร หมู่ 5 ตำบลบ้านราม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 ราย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านราม

ครั้งที่ 4 วันที่ 23 มิถุนายน 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้ แก่เกษตรกรหมู่ 5 ตำบลแหลม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 ราย ณ ศาลาเอนกประสงค์

ครั้งที่ 5 วันที่ 28 มิถุนายน 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 60 ราย ณ ห้องประชุมกองอำนวยการโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ

ครั้งที่ 6 วันที่ 3 กรกฎาคม 2550 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร หมู่ 1 ตำบลป่าระกำ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 20 ราย ณ ศาลาเอนกประสงค์

เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเป็นหลักรายละ 2 – 10 ตัว โดยเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ ในพื้นที่ไร่ – นา ส่วนผสมของตนเอง บ้างก็ผูกมัดกับไม้ยืนต้น ตอเน้นจึงต้อน หรือจูงกลับเข้า

คอก และตัดหญ้าเสริมให้โคกิน ตอนกลางคืนยุ้งชุมชุมมากจึงต้องกางมุ้งตาข่ายในล่อนสีฟ้าให้โคนอน พันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมืองที่นิยมใช้เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ หญ้าหว่ายข้อ หญ้าก้านแดง หญ้าเห็บ หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าหว่าย หญ้าขนไทย ส่วนพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีที่เกษตรกรปลูกผสมผสานกับพืชผักสวนครัว ในพื้นที่ของตนเอง ได้แก่ หญ้าเนเปียร์แคระ หญ้าขน หญ้าอะตราตัม หญ้ากินนีสีม่วง นอกจากนี้ยังมีกระถินที่สามารถตัดนำมาเลี้ยงสัตว์เป็นอาหารเสริมโปรตีนได้อีก จำนวนหนึ่งระหว่างสองข้างทางของทุกตำบล

เกษตรกรบางรายที่ได้รับโคลูกผสม (บราห์มัน) ตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ถ้าเลี้ยงแบบเดียวกับ โคพื้นเมืองที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่าโคลูกผสมจะชุกชุมอย่างเห็นได้ชัด ต้องแก้ไขโดยพัฒนาการปลูกพืชอาหารสัตว์เพิ่มเติมให้มากกว่าเดิมจะได้มีอาหารหยาบเลี้ยงโคลูกผสมได้อย่างพอเพียง ซึ่งจากการสำรวจพบว่าพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เกษตรกรต้องการปลูกเพิ่มเติม ได้แก่ หญ้ารูซี่ หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าพลีแคทูลัม หญ้าอะตราตัม และหญ้าหว่ายข้อ ซึ่งศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี ได้สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ดังกล่าว ให้แก่เกษตรกร รายละ 4 กิโลกรัม เพื่อปลูกในพื้นที่ 2 ไร่ สำหรับหว่ายข้อ ใช้ก่อนพันธุ์ ไร่ละ 300 – 400 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีรายละ 1 ½ กระสอบ รวมทั้งบริการเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรที่มีความประสงค์อีกด้วย แต่เนื่องจาก สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเกษตรกร เป็นที่ลุ่ม จึงค่อนข้างเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดิน เป็นอย่างมากในช่วงเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ซึ่งในปีต่อไป หากเป็นไปได้ควรดำเนินการ เตรียมดินให้รวดเร็วยิ่งขึ้นไป โดยต้องเริ่มดำเนินการเตรียมดิน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร อื่นๆ ในเขตพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ได้แก่ เกษตรกรตำบลแหลม และตำบลควนชะลิก อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์อีกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งบริการการเตรียมดิน และดำเนินการสนับสนุนเกษตรกรผลิตเสบียงสัตว์ (ฟางอัดฟ่อน) ที่ตำบลควนชะลิก อีกจำนวน 8,500 ฟ่อน มีเกษตรกรที่ได้รับผลประโยชน์ จำนวน 110 ราย

ภาพที่ 68 ฟางแห้งอัดฟ่อน

✎ สถานี พัทลุง - โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง

สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง ได้ดำเนินงานฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านทุ่งครองชีพ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 10 ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ วัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมราษฎรในพื้นที่โครงการให้มีรายได้เสริมจากการดำเนินงานฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ เป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดวิธีการดำเนินงานของกิจกรรมในฟาร์มที่ได้ผลให้กับผู้สนใจ และ เป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงาน

1. ปลูกพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ 9 ไร่ ได้แก่ หญ้าแพงโกล่า 4 ไร่ หญ้าชิกแนลเลื่อย 3 ไร่ และหญ้าพลัแคลทูลัม 2 ไร่
2. สนับสนุนสูตรอาหารสัตว์ จำนวน 2 สูตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์เลี้ยงแพะ
2. สามารถจัดการแปลงหญ้าเลี้ยงแพะได้ตลอดทั้งปี
3. เป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. แรงงานในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
2. รั้วกั้นแบ่งแปลงพืชอาหารสัตว์ไม่เพียงพอต่อการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์เลี้ยงแพะ

ภาพที่ 69 ป้ายชื่อโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ

ภาพที่ 70 สภาพแปลงหญ้าในคอกแพะ

ภาพที่ 71-72 เลี้ยงแพะปล่อยแทะเล็มในแปลงหญ้า

ภาพที่ 73-74 แพะกำลังแทะเล็มแปลงหญ้า

ภาพที่ 75 แพะที่เลี้ยงในคอก

ภาพที่ 76 สภาพห้องที่เก็บอาหารชั้นสำหรับแพะ

✎ **ศูนย์ฯ นราธิวาส ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

จ.นราธิวาส

งานวิจัยที่ 1 เรื่องการปรับตัวของพืชอาหารสัตว์บางชนิดในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด (ชุดดินมูโนะ) (โครงการต่อเนื่อง)

ความสำคัญ ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย และการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Reviewed literature)

พื้นที่พรุในเขตพัฒนาของจังหวัดนราธิวาสประมาณ 95,000 ไร่ เป็นเป้าหมายหนึ่งของการศึกษาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพของราษฎร สภาพพื้นที่ดินขอบพรุซึ่งเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถันนั้น มีวิวัฒนาการที่ต่อเนื่องกันมาจากการสลายตัวของดินอินทรีย์ ชั้นดินอินทรีย์เบาบางลงและชั้นดินเลนที่มีสารประกอบจาโรไซต์ การใช้ประโยชน์ของดินมีข้อจำกัดเนื่องจากปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดมาก ทำให้การละลายของเหล็ก แมงกานีสและอลูมิเนียมสูงขึ้น ใช้ประโยชน์ดินทางการเกษตรมีข้อจำกัดเนื่องจากการละลายของเหล็ก แมงกานีสและอลูมิเนียมสูงจนถึงระดับที่อาจเป็นพิษต่อพืช ชุดดินมูโนะ (Munoh Series: Mu) เกิดจากดินตะกอนน้ำทะเลในพื้นที่พรุหรือพื้นที่ลุ่มระหว่างสันทรายทะเล มีความลาดชัน 0 -1 % การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า พืชพรรณธรรมชาติที่ขึ้นอยู่ ส่วนมากเป็นพวก กก จูดหนู โครจโคร และปาล์มน้ำมัน ดินมีลักษณะเหนียวละเอียดมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีดำหรือสีน้ำตาลปนเทา มีปริมาณอินทรีย์วัตถุสูง ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างช่วงลึกกว่า 50 - 100 เซนติเมตร จะมีลักษณะเป็นดินเลนสีเทา มีสารกำมะถันปะปนอยู่มาก ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) เท่ากับ 4.5 - 5.0 อินทรีย์วัตถุ (Organic matter) 8.81 เปอร์เซ็นต์

ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) เท่ากับ 12 ppm โพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) 47 ppm แคลเซียม (Ca) และ แมกนีเซียม (Mg) เท่ากับ 1.31 และ 0.85 มิลลิกรัมสมมูลย์ต่อดิน 100 กรัม (อภิชาติ และคณะ, 2533) สภาพพื้นที่มีการระบายน้ำเลวมาก ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเสม็ด มีวัชพืช เช่น กก กระจุต และหญ้าชันกาด ฯลฯ บางแห่งใช้ทำนาแต่ให้ผลผลิตต่ำและมักเกิดน้ำท่วมเสมอในฤดูเพาะปลูก (วุฒิชติและคณะ, 2533 ; กรมพัฒนาที่ดิน, 2537) ปัจจุบันบางแห่งได้มีการขุดยกร่องปลูกพืชและใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน โดยสนับสนุนจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ทำให้สามารถปลูกพืชอื่นได้หลายชนิด เช่น พืชผัก หน่อไม้ฝรั่ง หรือพืชอายุสั้นต่างๆ ปาล์มน้ำมัน ซึ่งการยกร่องควบคู่กับการปรับปรุงดินทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดินเปรี้ยวได้ โดยอนันต์ และคณะ (2530) ทำการศึกษาพันธุ์หญ้าที่เหมาะสมกับสภาพดินพรุ พบว่า หญ้ามอริซสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้สูงสุด ต่อมาเยี่ยมและคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพดินเปรี้ยว (ชุดดินระแงะ) พบว่า หญ้าอะตราตัม หญ้ามอริซ หญ้าพลิแคทูลัมและหญ้าชิกแนลเลื่อย สามารถปรับตัวได้ดีในดินชุดดังกล่าว ในปัจจุบันได้มีพืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่เข้ามาหลายชนิดและทนต่อน้ำท่วมขัง เช่น หญ้าแพงโกล่า หญ้าหว่ายข้อ หญ้าอะตราตัม หญ้าพลิแคทูลัม หญ้าชิกแนลเลื่อย หญ้ามอริซ หญ้าซีตาเรีย และหญ้าสตาร์ ก็น่าจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้หากได้ทำการขุดยกร่องและปรับปรุงดินให้เหมาะสม เพื่อเป็นข้อมูลแนะนำเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าว จึงควรได้มีการศึกษาหาพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่ที่สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในชุดดินมูโนะ ซึ่งเป็นดินเปรี้ยวในพื้นที่โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อทราบถึงการเจริญเติบโต ผลผลิต และส่วนประกอบทางเคมีของพืชอาหารสัตว์ 8 ชนิด ที่ปลูกและการจัดการในสภาพพื้นที่ลุ่มดินเปรี้ยว (ชุดดินมูโนะ) ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการจัดการสำหรับการศึกษาพัฒนาพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยวต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่น่าผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยที่ได้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดินขอบพรุ ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยขั้นต่อไป โดยหน่วยงานที่น่าผลการวิจัยไปใช้คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ เช่น กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กองอาหารสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ทำการสอนด้านการเกษตร ตลอดจนเกษตรกรทั่วไป

ระเบียบวิธีวิจัย

วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block มี 4 ซ้ำ แต่ละซ้ำประกอบด้วยพืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ จำนวน 8 ชนิด คือ

1. หญ้าแพงโกล่า (*Digitaria eriantha*)
2. หญ้าหว่ายข้อ (*Hemarthria compressa*)
3. หญ้าอะตราตัม (*Paspalum atratum*)
4. หญ้าพลิแคทูลัม (*Paspalum plicatulum*)
5. หญ้าชิกแนลเลื่อย (*Brachiaria humidicola*)

6. หญ้ามอริซัส (*Brachiaria mutica*)

7. หญ้าซีตาเรีย (*Setaria sphacelata*)

8. หญ้าสตาร์ (*Cynodon plectostachyus*)

การเตรียมแปลงและใส่ปุ๋ย เตรียมพื้นที่ทดลองโดยการไถ 2 ครั้ง พรวน 1 ครั้ง และปรับระดับหน้าดิน ให้สม่ำเสมอจำนวน 4 blocks แต่ละ block ประกอบด้วยแปลงย่อยขนาด 15 ตารางเมตร (3x5 เมตร) จำนวน 8 แปลง รวมแปลงย่อยทั้งหมด 32 แปลง ปรับปรุงดินโดยใส่หินปูนฝุ่นอัตรา $\frac{1}{2}$ ของความต้องการปูนของดิน จากผลการวิเคราะห์ดินก่อนการทดลอง โดยหว่านอย่างสม่ำเสมอให้ทั่วแปลงแล้วคลุกเคล้ากับหน้าดินลึก ประมาณ 15 เซนติเมตร ทั้งไว้ 3 สัปดาห์ก่อนปลูกหญ้า

การปลูกและดูแลรักษา ปลูกหญ้าทุกชนิดด้วยท่อน/หน่อพันธุ์ ยาวประมาณ 3 ข้อ ระยะปลูก 50x50 เซนติเมตร จำนวน 3 ต้นต่อหลุม ปลูกซ่อมต้นที่ตายภายใน 2 สัปดาห์ กำจัดวัชพืชรากหลังย้ายปลูกแล้ว 1 เดือน และครั้งต่อมาตามความจำเป็น ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เป็นปุ๋ยรองพื้น อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีเท่ากันทุก แปลง และใส่ปุ๋ยไนโตรเจนในรูปของยูเรีย (46%N) หลังจากตัดหญ้าทุกครั้ง ที่ระยะการตัด 45 วัน ในอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ต่อครั้ง ส่วนในปีที่ 2 ใส่ปุ๋ยเคมีเช่นเดียวกับในปีแรก (ยกเว้นในช่วงน้ำท่วมซึ่งไม่ต้องใส่)

การบันทึกข้อมูล ทำการเก็บตัวอย่างดินก่อนดำเนินการทดลองเพื่อวิเคราะห์หาความต้องการปูน (Lime requirement) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic matter) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์ (Available P) โพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K) แคลเซียม (Ca) และแมกนีเซียม (Mg) ทำการตัดวัดผลผลิตตัดครั้งแรกที่อายุ 90-120 วันหลังจากการปลูก และตัดครั้งต่อไปทุกๆ 45 วัน ซึ่งน้ำหนัก สดแล้วสุ่มตัวอย่างหญ้าสด 500 กรัม นำมาอบแห้งที่อุณหภูมิ 65 องศาเซลเซียส จนน้ำหนักคงที่ ซึ่งน้ำหนักแห้ง นำไปวิเคราะห์ส่วนประกอบทางเคมี คือ วัตถุแห้ง โปรตีนหยาบ ไขมัน เยื่อใยรวม เถ้า NFE Neutral detergent fiber (NDF) Acid detergent fiber (ADF) Hemicellulose Cellulose Lignin Ca และ P

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลองทางสถิติโดยวิธี Analysis of Variance ของแผนการทดลองแบบ Randomized complete block และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดย Duncan's New Multiple Range Test

ผลความก้าวหน้า

ผลการดำเนินงานคิดเป็น 25 เปอร์เซ็นต์

1. เตรียมเพาะต้นกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตามแผนการทดลอง จำนวน 8 ชนิด
2. เตรียมพื้นที่ในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ สำหรับจัดทำแปลงทดลอง จำนวน 32 แปลง
3. เก็บตัวอย่างดินก่อนดำเนินการทดลองส่งวิเคราะห์หาความต้องการปูน (Lime requirement)

งานวิจัยเรื่องที่ 2 ผลของการเสริมอาหารชั้นต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะ

ลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ในสภาพการเลี้ยงแบบขังคอก

บทคัดย่อ:

การศึกษาผลของการเสริมอาหารชั้นระดับต่างๆ ต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะลูกผสม พื้นเมือง x แองโกลนูเบียน ทำการศึกษาที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา อำเภอดาเกา จังหวัด

นราธิวาส วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design (RCBD) โดยใช้แพะพันธุ์ลูกผสมพื้นเมือง x แองโกลนูเบียน อายุประมาณ 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ย 11.04 ± 1.97 กิโลกรัม จำนวน 16 ตัว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4 ตัว (ผู้ 2 ตัว เมีย 2 ตัว) เสริมด้วยอาหารชั้นที่มีระดับโปรตีน 14.92 เปอร์เซ็นต์ ระดับยอดโภชนาที่น้อยกว่ารวม 71.16 เปอร์เซ็นต์ แพะแต่ละกลุ่มเสริมอาหารชั้นดังนี้ คือกลุ่มที่ 1 เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 2 เสริมอาหารชั้น 1.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กลุ่มที่ 3 เสริมอาหารชั้น 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว และ กลุ่มที่ 4 เสริมอาหารชั้น 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว โดยให้กินอาหารหยาบ (หญ้าซิกแนลเลื้อย : ถั่วท่าพระสไตโล อัตราส่วน 1 : 1) เต็มที่ ตลอดการทดลอง 98 วัน

ผลปรากฏว่า แพะที่เสริมอาหารชั้น 1.5 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว กินวัตถุดิบได้ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 543.34 605.60 และ 666.81 กรัม/ตัว/วัน มากกว่ากลุ่มที่เสริมอาหารชั้น 1 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 503.17 กรัม/ตัว/วัน อัตราการเจริญเติบโตและผลตอบแทนของแพะกลุ่มที่เสริมด้วยอาหารชั้น 2 และ 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว มีอัตราการเจริญเติบโตและมีผลตอบแทนสูงกว่าแพะทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีอัตราการเจริญเติบโต เฉลี่ยเท่ากับ 93.88 และ 102.68 กรัม/ตัว/วัน และมีผลตอบแทน เฉลี่ยเท่ากับ 596 และ 616 บาท/ตัว ส่วนต้นทุนค่าอาหารในการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัมของแพะมีต้นทุนใกล้เคียง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$) เฉลี่ยเท่ากับ 38 39 37 และ 40 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ การเสริมอาหารชั้นที่ระดับ 2 – 2.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว จะทำให้แพะมีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีที่สุด

สาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

หลักการและเหตุผล

การปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้ผลผลิตและคุณภาพดี สามารถกระทำได้โดยการปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ที่มีอยู่ดั้งเดิม การนำพืชพันธุ์ใหม่จากถิ่นอื่นมาปลูกหรือการผสมพันธุ์ โดยทั่วไปแล้วพืชที่ขึ้นอยู่ในท้องถิ่นใดๆ ย่อมหมายความว่าพืชนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมนั้นได้เป็นอย่างดี เช่น หญ้าชันกาดในพื้นที่ขอบพรุ ส่วนการนำพืชพันธุ์ใหม่จากแหล่งอื่นเข้ามาปลูก ควรจะมีการพิจารณาให้ดีเพราะโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการ และสภาพฟ้าอากาศ เป็นต้น เนื่องจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้มีการนำพืชทั้งที่มีอยู่เดิม และที่นำพืชพันธุ์จากถิ่นอื่นมาปลูกเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์อยู่หลายชนิดด้วยกัน เพื่อให้จะได้พันธุ์ที่มีลักษณะตามความต้องการคือสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีตลอดจนสามารถให้ผลผลิตและคุณภาพดี การปลูกพืชอาหารสัตว์โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีปัญหา จำเป็นต้องมีการคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ดี ดังนั้นเพื่อเป็นการรวบรวมพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเป็นแนวทางกระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จึงได้ทำการรวบรวมและสาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ภายในศูนย์ศึกษาฯ ขึ้นมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมตลอดจนสามารถให้ผลผลิตและคุณภาพดีแก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอสงฯ

2. เพื่อจูงใจให้เกษตรกรคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์และปลูกพืชอาหารสัตว์ชนิดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการจัดการของเกษตรกร

เป้าหมาย

สถิติการปลูกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ จำนวน 7 ชนิด

วิธีดำเนินการ

1. การเตรียมพื้นที่ โดยการไถ 2 ครั้ง พรวน 1 ครั้ง แบ่งออกเป็น 7 แปลงย่อย ขนาดแปลง 3x8 เมตร สุ่มเก็บตัวอย่างดินในแปลงก่อนดำเนินการเพื่อวิเคราะห์หาความต้องการปูน (Lime requirement) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic matter) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) และโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K)

2. การปลูก ปลูกหญ้าชนิดต่างๆ โดยใช้ท่อน/หน่อพันธุ์ หรือเมล็ดพันธุ์ ระยะปลูก 50x50 ซม. ปลูกซ่อมส่วนตายภายใน 1-2 สัปดาห์ กำจัดวัชพืชหลังปลูกหญ้าแล้ว 1 เดือน และครั้งต่อมาตามความจำเป็น

3. ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีเท่ากันทุกแปลงขณะเตรียมดิน และใส่ปุ๋ยยูเรียอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ทุกครั้งหลังการตัดหญ้า ในปีต่อไป มาใส่ปุ๋ยเช่นเดียวกับปีแรก โดยเริ่มใส่ตอนต้นฤดูฝน

4. ตัดหญ้าครั้งแรกเมื่ออายุ 60-70 วันหลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก 45 วัน โดยตัดวัดผลผลิตหญ้าทั้งแปลงเว้นขอบแปลงด้านละ 50 เซนติเมตร ตัดสูงจากพื้นดิน 10-20 เซนติเมตร ชั่งน้ำหนักสดแล้วสุ่มตัวอย่างหญ้า สดประมาณ 500 กรัม นำมาอบแห้งที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส จนน้ำหนักคงที่เพื่อคำนวณหาผลผลิตน้ำหนักแห้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

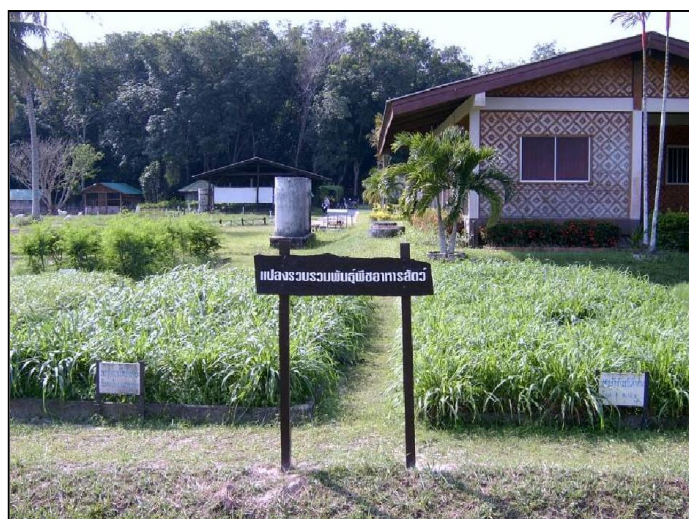
1. เกษตรกรรู้จักพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
2. เกษตรกรสามารถคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์และปลูกพืชอาหารสัตว์ชนิดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการจัดการของตนเอง

ผลการดำเนินงาน

จากการเก็บข้อมูลผลผลิตน้ำหนักแห้งในปีที่ 1 2 และ 3 (ปี 2548 – 2550) พบว่าหญ้าชิกแนลเลื้อยให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1,962.67 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือ หญ้าแพงโกล่า 1,638 กิโลกรัมต่อไร่ และหญ้าอะตราดัม 1,633.67 กิโลกรัมต่อไร่ มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนเฉลี่ย 8.70 8.66 และ 7.06 ตามลำดับ (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 แสดงผลผลิตน้ำหนักแห้งของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ของการสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

พันธุ์พืชอาหารสัตว์	ผลผลิตน้ำหนักแห้ง (กก./ไร่)			ผลผลิต น้ำหนักแห้ง เฉลี่ย (กก./ไร่)	โปรตีนเฉลี่ย (%)
	ปีที่1	ปีที่2	ปีที่3		
1. หญ้าชิกเนลเล็อย	3,762	1,707	419	1,962.67	8.70
2. หญ้ารูชี	3,029	1,100	478	1,535.67	8.92
3. หญ้าพลิแคทูลัม	2,962	1,277	276	1,505.00	8.71
4. หญ้าอะตราดัม	3,207	1,229	465	1,633.67	7.06
5. หญ้ากินนีสีม่วง	2,852	1,262	505	1,539.67	8.01
6. หญ้าแพงโกล่า	3,199	1,166	549	1,638.00	8.66
7. หญ้าเนเปียร์แคว	2,562	1,349	689	1,533.34	9.28

ภาพที่ 77 แปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

ภาพที่ 78 ตัดวัดผลผลิตทุกๆ 45 วัน

ภาพที่ 79 ใส่ปุ๋ยคอกเพื่อปรับโครงสร้างของดิน

สาธิตเทคโนโลยีการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว

หลักการและเหตุผล

พื้นที่ลุ่มดินเปรี้ยวประกอบซึ่งเป็นชุดดินหลัก คือ ชุดดินมูโนะ (Mu) ชุดดินระแงะ (Ra) ชุดดินตันไทร (Ts) มีลักษณะเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาปนดำ ปริมาณอินทรีย์วัตถุสูง ดินล่างมีสีเทา และจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างช่วงลึกกว่า 80 เซนติเมตร จะมีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนเขียว มีสารกำมะถันปะปนอยู่มาก พบบริเวณที่ลุ่มต่ำชายฝั่งทะเลหรือพื้นที่พรุ มีการระบายน้ำเลวมาก ในจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่รวม 98,989 ไร่ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเสม็ด มีวัชพืช เช่น กก กระจูด และหญ้าชันกาด ฯลฯ บางแห่งใช้ทำนาแต่ให้ผลผลิตต่ำและมักเกิดน้ำท่วมเสมอในฤดูเพาะปลูก การยกร่องควบคู่กับการปรับปรุงดินทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดินเปรี้ยวได้ การปลูกพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่นี้จำเป็นต้องมีการคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ดี นอกจากนี้ประการที่สำคัญคือ การจัดการที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มศักยภาพและสนับสนุนความเป็นไปได้ในการผลิตพืชอาหารสัตว์ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางและกระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตลอดจนตระหนักถึงการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงได้ทำการสาธิตการจัดการพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสาธิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และระบบจัดการแปลงผลิตพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสม อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากแปลงพืชอาหารสัตว์เมื่อจัดการที่เหมาะสม
3. เพื่อจูงใจให้เกษตรกรคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และปรับปรุงการจัดการแปลงผลิตพืชอาหารสัตว์ให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการ

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลต่อจากปีที่ผ่านมา สุ่มเก็บตัวอย่างดินในแปลงประจำปีเพื่อวิเคราะห์หาความต้องการปูน (Lime requirement) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic matter) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (Available P) และโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้ (Exchangeable K)
2. กำจัดวัชพืชโดยสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปีเท่ากันทุกแปลง ขณะเตรียมดิน และใส่ปุ๋ยยูเรียอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ทุกครั้งหลังการตัดหญ้า
3. ตัดหญ้าทุกๆ 45 วัน โดยตัดวัดผลผลิตหญ้าทั้งแปลงเว้นขอบแปลงด้านละ 50 ซม. ตัดสูงจากพื้นดิน 10 เซนติเมตร ชั่งน้ำหนักสดแล้วสุมตัวอย่างหญ้าสดประมาณ 500 กรัม นำมาอบแห้งที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส จนน้ำหนักคงที่เพื่อคำนวณหาผลผลิตน้ำหนักแห้ง ส่งตัวอย่างวิเคราะห์ค่าโปรตีน NDF และ ADF

ผลการดำเนินงาน

จากการตัดวัดผลผลิตในปีที่ 1 2 และ 3 (ปี 2548 – 2550) แสดงในตารางที่ 32 พบว่า หญ้าอะตราตัมให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย สูงสุดเท่ากับ 3,878 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือหญ้าพริแคทูลัม หญ้าแพงโกล่า และหญ้าหวายข้อ ซึ่งให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยเท่ากับ 3,173.67 2817.33 และ 2,702.67 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ องค์ประกอบทางเคมีของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ที่แสดงในตารางพบว่า เปอร์เซ็นต์โปรตีนมีค่าใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 5.48 – 7.12 โดยหญ้าอะตราตัมมีโปรตีนเท่ากับ 5.48 ต่ำกว่ารายงานของ วารุณีและวลัยกานต์ (2541) ซึ่งกล่าวว่าหญ้าอะตราตัมที่อายุการตัด 45 วัน มีโปรตีนเท่ากับ 7.62 ทั้งนี้เนื่องจากการตัดวัดผลผลิตล่าช้า (60 วัน) แต่สูงกว่าหญ้าอะตราตัมที่ปลูกในชุดดินท่าชะ ที่ให้ค่าโปรตีนเท่ากับ 4.69 เปอร์เซ็นต์ (พิสุทธิ และคณะ, 2542) ส่วนหญ้าพริแคทูลัม หญ้าแพงโกล่า และหญ้าหวายข้อ ให้ค่าโปรตีนเท่ากับ 6.14 7.12 และ 6.13 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ส่วนหญ้าชิกแนลเลื่อยที่สามารถขึ้นในที่ลุ่มน้ำท่วมขังได้ดี แต่ผลผลิตค่อนข้างต่ำกว่า หญ้าอะตราตัม หญ้าพริแคทูลัม หญ้าแพงโกล่า และหญ้าหวายข้อ เนื่องจากในแปลงมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น โดยเฉพาะหญ้าคา ซึ่งยากต่อการกำจัด ทำให้หญ้าชิกแนลเลื่อยตายเป็นบางส่วน

ตารางที่ 33 แสดงผลผลิตน้ำหนักแห้งของหญ้าอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ของการสาธิตเทคโนโลยีการจัดการ
พืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว

พันธุ์พืชอาหารสัตว์	ผลผลิตน้ำหนักแห้ง (กก./ไร่)			เฉลี่ย กก./ไร่	โปรตีน % เฉลี่ย
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3		
1. หญ้าอะตราดัม	4,780	3,840	3,014	3,878.00	5.48
2. หญ้าชิกแนลเลื่อย	3,843	1,890	811	2,181.33	6.85
3. หญ้าพลีแคทูลัม	4,400	2,930	2,191	3,173.67	6.14
4. หญ้าชิกแนลตั้ง	3,173	2,100	880	2,051.00	6.20
5. หญ้ากินนีสีม่วง	3,688	2,987	1,107	2,594.00	6.18
6. หญ้าแพงโกล่า	3,884	3,532	1,036	2,817.33	7.12
7. หญ้าหว่ายข้อ	3,671	3,110	1,327	2,702.67	6.13

ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน

ภาพที่ 80 แปลงพืชอาหารสัตว์ภายในศูนย์ศึกษาฯ

ภาพที่ 81 ตัดปรับสภาพแปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 82-83 ใส่ปุ๋ยเคมี 15-15-15 หลังการตัดวัดผลผลิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สาธิตพันธุ์และระบบการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าไปศึกษาดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ฯ
2. สาธิตและยืนยันความเป็นไปได้ในการเพิ่มสมรรถนะการผลิตพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ดินเปรี้ยว
3. นำข้อมูลและข้อสังเกตไปพัฒนาระบบการผลิตและการจัดการแปลงผลิตพืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ดินเปรี้ยว

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ บริเวณรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หลักการและเหตุผล

จากการสำรวจพื้นที่ในหมู่บ้านบริวารรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวมีเกษตรกรที่สนใจอาชีพด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยเฉพาะ โค แพะ แกะ เป็นจำนวนมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ และบางรายมีความประสงค์ที่จะจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ เป็นของตนเอง ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่มี 2 ลักษณะคือ พื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล และมีพื้นที่ซึ่งอยู่ถัดเข้ามามีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำขัง และดินเปรี้ยว ราษฎรปล่อยทิ้งรกร้างว่างเปล่า บางพื้นที่ไม่เหมาะต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ แต่สามารถที่จะพัฒนาเป็นแปลงสำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ได้ เกษตรกรส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเกี่ยวกับ การขาดแคลนอาหารสัตว์ อาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ก็มีคุณภาพต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ การสำรองเสบียงสัตว์ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นมีความเป็นอยู่ที่ดีและเป็นการขยายผลการพัฒนาไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ทั้งปริมาณและคุณภาพ ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
3. เพื่อเป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีและเป็นการขยายผลการพัฒนาสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 ราย
2. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์และการจัดการโดยการเข้ารับการฝึกอบรม
3. คัดเลือกเกษตรกรที่มีความตั้งใจจริง จำนวน 15 ราย เพื่อเข้าโครงการ การจัดทำแปลงพืช

อาหารสัตว์แบบประณีต

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2550 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ได้ดำเนินงานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร มีกิจกรรมตามตารางที่ 33

ตารางที่ 34 แสดงกิจกรรมงานถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกร

กิจกรรม	หน่วยวัด	เป้าหมาย	ผลงาน	หมายเหตุ
1. จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต	ไร่/ไร่	15/30	21/30	
2. ฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	30	30	
3. จัดตั้งฟาร์มสาธิตของเกษตรกร	ฟาร์ม	3	3	
4. ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์และการจัดการ	ครั้ง	50/100	119/285	
5. สนับสนุนเสบียงสัตว์กิจกรรมในโครงการ – พระราชดำริ				
5.1 หญ้าแห้ง	กิโลกรัม	-	7,400	
5.2 หญ้าสด	กิโลกรัม	-	11,000	

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแหล่งวิชาการด้านปศุสัตว์ (ด้านอาหารสัตว์) ในหมู่บ้านบริวารรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ฯ
2. มีการเลี้ยงปศุสัตว์เพิ่มมากขึ้น เป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

1. กิจกรรมฟาร์มสาธิตของเกษตรกรในหมู่บ้านบริวารศูนย์ศึกษาฯ

ภาพที่ 84-85 โคขุนและแพะที่เกษตรกรเลี้ยงในหมู่บ้าน

2. กิจกรรมจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต

ภาพที่ 86 การไถเตรียมแปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 87 การตัดหญ้าในแปลง

3. กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร (ด้านอาหารสัตว์)

ภาพที่ 88-89 ภาพการฝึกอบรมเกษตรกรด้านอาหารสัตว์

4. กิจกรรมออกตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำเกษตรกรในหมู่บ้านบวรศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

ภาพที่ 90-91 เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ นราธิวาสออกตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำเกษตรกรในหมู่บ้านฯ

5. กิจกรรมสนับสนุนเสบียงสัตว์ (หญ้าแห้งและหญ้าสด) ในโครงการพระราชดำริ

ภาพที่ 92-93 เกษตรกรมารับการสนับสนุนหญ้าแห้งและหญ้าสด

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

หลักการและเหตุผล

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ เป็นศูนย์สาขาที่ 3 ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่ที่บ้านโคกไทร หมู่ที่ 4 ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธิตการจัดการดิน น้ำ ในพื้นที่พรุเพื่อการปศุสัตว์และการเกษตร โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ทรงมีพระราชเสาวนีย์เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2537 เรื่องการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ให้ขยายต่อไป เพื่อให้ได้เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ สภาพดินเปรี้ยว เป็นป่าเสม็ด มีวัชพืช เช่น กก กระจุต และหญ้าชันกาด ฯลฯ บางแห่งใช้ทำนาแต่ให้ผลผลิตต่ำและมักเกิดน้ำท่วมเสมอในฤดูเพาะปลูก และมีพื้นที่ว่างเปล่าอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์จึงต้องการให้มีการรับสมาชิกให้เพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 37 ราย มีโคเนื้อ ประมาณ 300 ตัว และสัตว์เลี้ยงเพื่อการสาธิตของโครงการฯ อีกจำนวนหนึ่ง เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงโคขุนและขยายแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ ขณะเดียวกันส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ ควรให้การศึกษอบรมและพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกในการประกอบอาชีพควบคู่ไปพร้อมกันจากการวิเคราะห์พื้นที่ฟาร์มของเกษตรกรของโครงการฯ พบว่าปัญหาด้านอาหารสัตว์มีดังนี้

1. สภาพพื้นที่เป็นดินเปรี้ยว น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีให้ผลผลิตต่ำและเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร
2. เกษตรกรขาดความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ บางรายยังคงใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าธรรมชาติที่มีปริมาณและคุณภาพต่ำ บางรายปลูกพืชอาหารสัตว์แต่ยังขาดการจัดการที่ดี
3. ขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพในช่วงน้ำท่วมหรือช่วงแล้งเป็นประจำแทบทุกปี
4. เกษตรกรขาดความรู้ด้านการจัดการโคขุน ประกอบกับอาหารชั้นมีราคาแพง

ในปีงบประมาณ 2550 ทางศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ฯ ได้จัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น รวม 3 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมปรับปรุงแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ
2. กิจกรรมการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต
3. กิจกรรมสนับสนุนเกษตรกรผลิตหญ้าสดและเสบียงสัตว์จำหน่าย

กิจกรรมที่ 1 ปรับปรุงแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขังและสภาพดินเปรี้ยวให้สามารถปลูกพืชอาหารสัตว์ได้อย่างถาวร
2. เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ และสำรองเสบียงสัตว์ในรูปหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักไว้ใช้ในช่วงน้ำท่วมหรือภัยแล้ง

เป้าหมาย

ปรับปรุงแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ จำนวนพื้นที่ 130 ไร่

วิธีดำเนินการ

1. เตรียมพื้นที่เฉพาะส่วนที่เสียหาย โดยการไถ 2 ครั้ง พรวน 1 ครั้ง สุ่มเก็บตัวอย่างดินในแปลงเพื่อวิเคราะห์ความต้องการปุ๋ยไนโตรเจนฟอสฟอรัสหากจำเป็นต้องปรับปรุงโดยหว่านสมำเสมอให้ทั่วแปลงคลุกเคล้าหน้าดินประมาณ 15 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 15 วันทำการปลูกหญ้าซิกแนลเล็ยด้วยท่อนพันธุ์
2. ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ 2 ครั้ง ๆ ละ 10 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ ทุกครั้งหลังการตัดหญ้า
3. ตัดหญ้าครั้งแรกที่อายุ 70-80 วันหลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก 45-60 วัน

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1 การบำรุงรักษาแปลงหญ้าเดิมของโครงการฯ เป้าหมาย 130 ไร่

- ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่
- สูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่
- การกำจัดวัชพืชและปลูกซ่อมแซมในส่วนที่ตายไป
- การซ่อมแซมรั้วลวดหนามรอบๆ แปลงพืชอาหารสัตว์ในโครงการฯ
- จัดทำเสบียงสัตว์สำรอง (หญ้าแห้ง) จำนวน 5,000 กิโลกรัม

1. สามารถผลิตหญ้าสดให้สัตว์เลี้ยงของเกษตรกรและสัตว์เลี้ยงเพื่อการสาธิตในโครงการฯ ใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 130,000 – 150,000 กิโลกรัมต่อปี โดยมีสัตว์เลี้ยงใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ดังนี้

โคเนื้อ จำนวน 300 ตัว แพะ-แกะ จำนวน 80 ตัว

2. ให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์และการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์แก่สมาชิกในโครงการฯ และเกษตรกรบริเวณใกล้เคียง 30/165 ครั้ง/ราย

ภาพที่ 94 แปลงพืชอาหารสัตว์หลังการปรับปรุง

ภาพที่ 95 ประชุมชี้แจงการใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 96 ช่อมแซมรั้วรอบแปลงพืชอาหารสัตว์

ภาพที่ 97 สุ่มเก็บตัวอย่างพืชอาหารสัตว์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำใช้ประโยชน์พื้นที่ดินเปรี้ยว พัฒนาปรับปรุงเป็นแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ สามารถใช้เลี้ยง โคฟอ-แม่พันธุ์ โคสาว และโคขุน ของเกษตรกร ตลอดจน แพะ-แกะ และโค ของโครงการฯ จำนวน 200 - 300 ตัว
2. เกษตรกรสามารถสำรองเสบียงสัตว์ในรูปแบบหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักไว้ใช้ในช่วงการเกิดภัยธรรมชาติ
3. สามารถให้การสนับสนุนหญ้าสดแก่เกษตรกรบริเวณรอบๆ โครงการฯ ในช่วงการเกิดภัยธรรมชาติ

ปัญหาอุปสรรค

การไปปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมและขยายผลการทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต

หลักการและเหตุผล

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ เป็นศูนย์สาขาที่ 3 ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2537 เรื่องการปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ให้ขยายต่อไปเพื่อที่จะได้เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันได้จัดตั้ง กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ มีสมาชิกทั้งหมด 26 ราย มีโคเนื้อทั้งหมด จำนวน 200-300 ตัว เกษตรกรในหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ มีความต้องการเลี้ยงโคขุนและขยายพื้นที่สำหรับจัดทำแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร แต่ด้วยสภาพพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม ดินเปรี้ยว มีวัชพืชพวก ตั๊กแตน กระเจ็ด ขึ้นหนาแน่นและมีน้ำท่วมขังเป็นอุปสรรคในการจัดทำแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชเศรษฐกิจ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาสได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปรับปรุงและปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ ตลอดจนแนะนำการจัดการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตสนองตอบความต้องการของกลุ่มเกษตรกร ฯ ได้

อย่างมีประสิทธิภาพสร้างความยั่งยืนให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านปศุสัตว์ – เกษตรมูโนะและบริเวณใกล้เคียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อปรับปรุงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในสภาพพื้นที่ดินพรุและที่ลุ่มน้ำขังของหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตร มูโนะให้เป็นแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์แบบประณีตมีคุณภาพได้อย่างถาวรและยั่งยืน
2. เพื่อให้เกษตรกรได้พัฒนาการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพและค่าใช้จ่ายต่ำ
3. เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนพืชอาหารสัตว์
4. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์ จากแปลงพืชอาหารสัตว์ที่ทำการขุดยกร่องในการเลี้ยงโคขุนและผลิตหญ้าสดจำหน่ายสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว
5. เพื่อสนับสนุนให้อาชีพการเลี้ยงสัตว์มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2549 - กันยายน 2550

สถานที่ดำเนินการ

โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ หมู่ที่ 4 ตำบลโฆสิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

เป้าหมาย

จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต เกษตรกร 15 ราย พื้นที่ 30 ไร่

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือก เกษตรกร จำนวน 15 ราย เข้าร่วมโครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต โดยใช้พื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ต่อราย
2. เกษตรกรที่ยังไม่มีแปลงหญ้า ทำการปลูกสร้างแปลงหญ้าใหม่ โดยการไถ 2 ครั้ง และพรวน 1 ครั้ง ปลูกหญ้าซิกแนลเลี้ยวหรือหญ้าแพงโกล่าด้วยท่อนพันธุ์ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น ตัดหญ้าครั้งแรกที่อายุ 70-80 วัน และตัดครั้งต่อไปทุก 45-50 วัน กำจัดวัชพืช และใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ทุกครั้งภายหลังตัด สำหรับเกษตรกรที่มีแปลงหญ้าเดิม ให้กำจัดวัชพืช และทำการปลูกซ่อมแซมในส่วนที่เสียหายแล้วบำรุงรักษาแปลงต่อไป
3. การจัดการ มีการให้น้ำในช่วงฤดูแล้ง และตัดหญ้าอายุไม่เกิน 45 วัน
4. เกษตรกรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ เพื่อผลิตหญ้าสดหรือหญ้าหมักจำหน่ายตามความต้องการของตลาด

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2550 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต จำนวน 17 ราย พื้นที่ 31 ไร่

ภาพที่ 98 ไถเตรียมดินในพื้นที่ของเกษตรกร

ภาพที่ 99 เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกหญ้าชิกแนลเลี้ยงเนื่องจากสามารถปรับตัวได้ดี

ภาพที่ 100 แปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้แล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรรู้จักการจัดการ และใช้ประโยชน์แปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีต ตลอดจนแนะนำเกษตรกรรายอื่นได้
2. เกษตรกรสามารถผลิตหญ้าสดที่มีคุณภาพใช้เลี้ยงสัตว์อย่างเพียงพอ
3. เกษตรกรสามารถผลิตหญ้าสดหรือหญ้าหมัก จำหน่ายสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว
4. สามารถขยายผลการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์แบบประณีตสู่เกษตรกรหมู่บ้านใกล้เคียง

กิจกรรมที่ 3 สนับสนุนเกษตรกรผลิตหญ้าสดและเสบียงสัตว์จำหน่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากแปลงพืชอาหารสัตว์ในการผลิตหญ้าสดหรือหญ้าหมักจำหน่าย เป็นรูปแบบอาชีพสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัว
2. เพื่อให้เกษตรกรมีได้มีส่วนร่วมในการปลูกสร้าง การจัดการ ใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าและขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นต่อไป

เป้าหมาย

สนับสนุนเกษตรกรผลิตหญ้าหมักจำหน่าย จำนวน 5,000 กิโลกรัม

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมเข้าฝึกอบรมและดูงานการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส จำนวน 10 ราย เกษตรกรใช้แปลงพืชอาหารสัตว์ที่จัดสรรให้รายละ 1 ไร่
2. การจำหน่าย ในระยะแรกเจ้าหน้าที่ของศูนย์ ฯ จะเป็นผู้ติดต่อประสานงานหาตลาดให้แก่เกษตรกร โดยเน้นตลาดที่รับซื้อหญ้าสดในราคาสูงเป็นหลัก และหากมีหญ้าสดเหลือก็สามารถผลิตเป็นหญ้าหมักจำหน่ายในราคาของกรมปศุสัตว์

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2550 เกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตหญ้าสดไว้ใช้เอง สำหรับเกษตรกรจากภายนอกไม่กล้าเดินทางเข้ามาซื้อหญ้าสดในพื้นที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรสามารถจำหน่ายหญ้าสดเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว
2. เกษตรกรมีการพัฒนาอาชีพและเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรรายอื่นๆ

โครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าล้นตลาดปี พ.ศ. 2550

ความเป็นมา

จากกรณีปัญหาเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าจำหน่าย ได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถจำหน่าย เมล็ดพันธุ์หญ้าได้ในปี 2550 เนื่องจากเมล็ดพันธุ์หญ้าล้นตลาดนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าของเกษตรกรขึ้น และคณะกรรมการได้ประชุม เมื่อ วันที่ 30 มกราคม 2550 ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีมติให้กรมปศุสัตว์เสนอโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ด พันธุ์หญ้าล้นตลาด ปี 2550 ต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขออนุมัติใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์ เกษตรกร ในการรับซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าส่วนเกินจากเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรับซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าจากเกษตรกรที่ประสบปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าขายไม่ได้
2. เพื่อหาช่องทางหรือตลาดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หญ้า

เป้าหมาย

1. ปี 2550 รับซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าของเกษตรกรที่ประสบปัญหาขายเมล็ดพันธุ์หญ้าไม่ได้จำนวน 2,307 ตัน
2. ระหว่างปี 2550 -2552 จำหน่ายเมล็ดพันธุ์หญ้าที่รับซื้อมาทั้งหมด

ผลการดำเนินงาน

กรมปศุสัตว์ยื่นโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าล้นตลาดปี พ.ศ. 2550 เสนอต่อ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขอใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ สงเคราะห์เกษตรกร เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2550 มีมติให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติจัดสรรเงินจาก กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้กรมปศุสัตว์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาเมล็ดพันธุ์ หญ้าล้นตลาดปี พ.ศ. 2550 จำนวน 142,613,787 บาท โดยเป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ยจำนวน 123,469,012 บาท กำหนดชำระคืนภายใน 3 ปี ระยะเวลาปลอดหนี้ 1 ปี และเงินจ่ายขาดสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานจำนวน 19,144,775 บาท ซึ่งกรม.อนุมัติตามมติคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2550 กรมปศุสัตว์ออกคำสั่งที่ 318/2550 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการฯ เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2550

ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ประสบปัญหาเมล็ดพันธุ์หญ้าล้นตลาดจำนวน 11 จังหวัด คือ จังหวัดแพร่ มุกดาหาร กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ นครพนม สกลนคร ร้อยเอ็ด ขอนแก่น และเลย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรและจำนวนเมล็ดพันธุ์ ส่งให้กรมปศุสัตว์ช่วยรับซื้อดำเนินการ จัดซื้อ กรมปศุสัตว์จัดประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานรับซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าจากเกษตรกร โดยจะซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้าที่มีความชื้นไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ หญ้ารุ่นที่ราคาปกติไร่ละ 45 บาท, หญ้ากินนีสีม่วง

กิโลกรัมละ 50 บาท, หน้้าอะตราตัมกิโลกรัมละ 40 บาท และหน้้าพลีแคลุ่ลัมกิโลกรัมละ 40 บาท เริ่มดำเนินการรับซื้อตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 เสร็จสิ้นเดือนพฤศจิกายน 2550 เกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 6,011 ราย รับซื้อเมล็ดพันธุ์หน้้ารัฐ 402,458.74 กิโลกรัม , หน้้ากินนีสีม่วง 1,240,550.91 กิโลกรัม , หน้้าอะตราตัม 109,167.33 กิโลกรัม และหน้้าพลีแคลุ่ลัม 21,350.57 กิโลกรัม รวมทั้งหมด 1,773,527.55 กิโลกรัม (คิดเป็น 76.9% ของเป้าหมาย) เป็นเงิน 85,358,904.80 บาท เบิกเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 2,722,505.20 บาท รวมแล้วกรมปศุสัตว์ใช้เงินกองทุนฯไปทั้งหมดแล้ว 88,081,410 บาท ส่วนเงินจ่ายชาตินั้น ยังไม่ได้เบิก

เมล็ดพันธุ์หน้้าของโครงการนำไปเก็บรักษาไว้ในห้องเย็น ตั้งอุณหภูมิไว้ที่ 20°C ความชื้นสัมพัทธ์ 50 % เพื่อรักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์หน้้าเป็นเวลา 2 ปี ใช้โรงเก็บเมล็ดพันธุ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว 8 แห่งคือ ขอนแก่น อุดรธานี กาฬสินธุ์ นครราชสีมา สกลนคร อุบลราชธานี ลำปาง และร้อยเอ็ด ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 3 แห่งคือ ขอนแก่น นครราชสีมา และเพชรบุรี สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ 4 แห่งคือ มหาสารคาม มุกดาหาร บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด

เริ่มจำหน่ายตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 เป็นต้นมาถึงเดือน พฤศจิกายน 2550 ขายไปได้แล้ว 6,561 กิโลกรัม เป็นเงิน 366,560 บาท ช่วงที่จะจำหน่ายเมล็ดพันธุ์หน้้าได้มาก ๆ อยู่ในช่วงต้นฤดูฝน ระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน ของทุกปี คาดว่าจะจำหน่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ประมาณ 1,000 ตัน และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อีกประมาณ 773 ตัน

ภาพที่ 101 เมล็ดพันธุ์หน้้ากินนีสีม่วง

ภาพที่ 102 ต้นหน้้ากินนีสีม่วง

ภาพที่ 103 ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ รับเรื่องเมล็ดพันธุ์หน้้าจากเกษตรกรที่มีปัญหา

ภาพที่ 104 กรมปศุสัตว์ออกรับซื้อเมล็ดพันธุ์หน้้าจากเกษตรกรที่มีปัญหาล้นตลาดจากตัวแทนเกษตรกรจังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 105 การขนเมล็ดพันธุ์หญ้าที่รับซื้อ
ไปส่งห้องเย็นควบคุมอุณหภูมิ

ภาพที่ 106 เมล็ดพันธุ์หญ้าที่เก็บรักษาไว้ในห้องเย็น

งานบริหารทั่วไปของส่วนกลางกองอาหารสัตว์

กองอาหารสัตว์เฉพาะในส่วนกลาง มีผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปปีงบประมาณ 2550 จำแนกตามชนิดงานที่ปฏิบัติแสดงในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แสดงผลการปฏิบัติงานบริหารทั่วไปของส่วนกลาง กองอาหารสัตว์

รายการ	หน่วย	ผลงาน
1. งานสารบรรณ		
1.1 ลงทะเบียนรับหนังสือ	เรื่อง	10,275
1.2 ลงทะเบียนส่งหนังสือ	เรื่อง	14,408
2. งานแผนงาน / ประเมินผล		
2.1 จัดทำแผนงานการปฏิบัติงาน	แผนงาน	1
2.2 จัดทำผลงาน/รายงานประจำเดือน	ครั้ง	12
2.3 จัดทำสถิติผลการปฏิบัติงาน	ครั้ง	1
2.4 จัดทำรายงานผลงานวิจัย	ครั้ง	1
3. งานการเงิน / งบประมาณ		
3.1 จัดทำงบประมาณประจำปี	หน่วยงาน	29
3.2 จัดสรรเงินให้หน่วยงานต่างๆ	หน่วยงาน	29
3.3 โอนเงินงบประมาณเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	ครั้ง/หน่วยงาน	5/29
3.4 จัดทำรายงานแสดงรายจ่ายเงินงบประมาณประจำเดือน	รายงาน	12
4. งานพัสดุ		
4.1 การจัดซื้อและควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ	เรื่อง	80
4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี	ครั้ง	1
4.3 จัดทำทะเบียนรับจ่ายพัสดุ	รายการ	107
5. โรเนียวและถ่ายเอกสาร		
5.1 โรเนียวเอกสาร	แผ่น	120,500
5.2 ถ่ายเอกสาร	แผ่น	162,331

สรุปผลการปฏิบัติงานวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ปี 2550

การวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการโดยห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ของกองอาหารสัตว์ 4 แห่ง ได้แก่ กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมา ขอนแก่น และ นราธิวาส ทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบทางเคมีใน พืชอาหารสัตว์ อาหารสัตว์ ดิน และน้ำ โดยทำการวิเคราะห์ Proximate เยื่อใย แร่ธาตุ สารพิษ พลังงาน WSC ฯลฯ จากตัวอย่างโครงการวิจัย โครงการทดสอบเทคโนโลยี และบริการวิเคราะห์ตัวอย่างให้แก่เกษตรกร

นอกจากนี้ยังบริการวิชาการต่างๆ เช่น ฝึกอบรมนักศึกษาจากสถาบันการศึกษา เจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานต่างๆ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับคุณค่าอาหารสัตว์ และการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ฯ

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2550 สรุปได้ ดังนี้

:- งานวิเคราะห์

ตารางที่ 36 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์จากตัวอย่างงานวิจัยและงานบริการเกษตรกรทั่วไป

หน่วยงาน	งานวิจัย			งานบริการ		
	เป้าหมาย	ผลงาน	%	เป้าหมาย	ผลงาน	%
	(ตัวอย่าง)		ผลงาน	(ตัวอย่าง)		ผลงาน
กลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์	1,172	1,307	112	850	683	80
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	147	1,002	682	600	928	155
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	408	550	135	700	657	94
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	164	208	127	350	446	127
รวม	1,891	3,067	162	2,500	2,714	109

โดยมีเกษตรกรมาขอรับบริการวิเคราะห์ฯ จำนวน 655 ราย

:- งานบริการทางวิชาการ (เฉพาะกลุ่มวิเคราะห์ฯ)

ตารางที่ 37 แสดงจำนวนเกษตรกรที่มาใช้บริการทางวิชาการของกลุ่มวิเคราะห์อาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์

ฝึกอบรม (คน/วัน)	ให้คำแนะนำ (ราย)	เอกสารวิชาการ/เผยแพร่
นักศึกษา 5 /150	เกษตรกร 3	แจก 23 เล่ม

งบประมาณ

ปีงบประมาณ 2550 กองอาหารสัตว์ ได้รับงบประมาณ แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ ค่าตอบแทนพนักงานราชการ งบดำเนินงาน-ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ งบลงทุน กิจกรรมพัฒนาพืชอาหารสัตว์ 87,099,800 บาท และกิจกรรมวิจัยปศุสัตว์ 8,078,100 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 95,177,900 บาท ใช้ไป 97,820,188.92 บาท คิดเป็นร้อยละ 102.78 เปอร์เซ็นต์ และ ผลผลิตที่ 4 สิ้นค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันฯ FTA งบดำเนินงาน งบลงทุน จำนวน 15,825,900 บาท ใช้ไป 12,428,752.14 บาท คิดเป็น 78.54 เปอร์เซ็นต์ของเงินงบประมาณที่ได้รับดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 งบประมาณที่ได้รับ และรายจ่ายจริงของกองอาหารสัตว์ ปี 2550 จำแนกตามแผนงาน/กิจกรรม

แผนงาน	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	รายจ่ายจริง (บาท)	เปอร์เซ็นต์ การใช้จ่ายเงิน
แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 1 พัฒนาการผลิตปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และ กิจกรรมวิจัยปศุสัตว์ ค่าตอบแทนพนักงานราชการ งบดำเนินงาน	16,436,500	16,943,854.14	103.09
- ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	75,465,400	75,300,614.46	99.78
งบลงทุน			
- ค่าครุภัณฑ์	2,041,000	4,345,720.32	212.92
- ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,235,000	1,230,000	99.60
รวม	95,177,900	97,820,188.92	102.78
แผนปรับโครงสร้างภาคเกษตร ผลผลิตที่ 4 สิ้นค้าเกษตรได้รับการส่งเสริม และพัฒนา กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการแข่งขันฯ FTA งบดำเนินงาน			
- ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	5,008,400	4,511,150.14	90.07
งบลงทุน			
- ค่าครุภัณฑ์	4,434,000	3,777,602	85.20
- ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	6,383,500	4,140,000	64.85
รวม	15,825,900	12,428,752.14	78.54

เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงินผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังตารางที่ 39 ปรากฏว่า กองอาหารสัตว์ ใช้เงินไป 4,304,705.10 บาท คิดเป็น 4.40 % หน่วยงานในเขต 1 และ 6 ใช้เงิน 13,787,534.66 บาท คิดเป็น 14.09 %, หน่วยงานในเขต 2 ใช้เงิน 3,254,967.94 บาท คิดเป็น 3.33 %, หน่วยงานในเขต 3 ใช้เงิน 16,721,907.56 บาท คิดเป็น 17.09 %, หน่วยงานในเขต 4 ใช้เงิน 30,645,820.53 บาท คิดเป็น 31.33 %, หน่วยงานในเขต 5 ใช้เงิน 6,355,633.70 บาท คิดเป็น 6.50 %, หน่วยงานในเขต 7 ใช้เงิน 8,176,607.76 บาท คิดเป็น 8.36 %, หน่วยงานในเขต 8 ใช้เงิน 5,362,313.41 บาท คิดเป็น 5.48 %, หน่วยงานในเขต 9 ใช้เงิน 9,210,698.26 บาท คิดเป็น 9.42 %

เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้จ่ายเงินกิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA ของหน่วยงานต่าง ๆ ดังตารางที่ 40 ปรากฏว่า กองอาหารสัตว์ ใช้เงินไป 420 บาท คิดเป็น 0.00 % หน่วยงานในเขต 1 และ 6 ใช้เงิน 4,596,831.06 บาท คิดเป็น 36.99 %, หน่วยงานในเขต 2 ใช้เงิน 37,788 บาท คิดเป็น .30 %, หน่วยงานในเขต 3 ใช้เงิน 938,107.46 บาท คิดเป็น 7.55 %, หน่วยงานในเขต 4 ใช้เงิน 5,961,086.59 บาท คิดเป็น 47.96 %, หน่วยงานในเขต 5 ใช้เงิน 466,402.90 บาท คิดเป็น 3.75 %, หน่วยงานในเขต 7 ใช้เงิน 121,899.95 บาท คิดเป็น .98 %, หน่วยงานในเขต 8 ใช้เงิน 83,030.45 บาท คิดเป็น .67 %, หน่วยงานในเขต 9 ใช้เงิน 223,185.73 บาท คิดเป็น 1.80 %

ตารางที่ 39 การใช้เงินงบประมาณปี 2550 ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

เขต	หน่วยงาน	ค่าตอบแทน พนักงานราชการ	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	339,861.00	3,953,512.10	11,332.00	4,304,705.10
	รวม	339,861.00	3,953,512.10	11,332.00	4,304,705.10
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	894,480.00	2,719,305.36	67,800.00	3,681,585.36
	2. สถานีฯ เพชรบูรณ์	311,280.00	1,188,203.71	11,332.00	1,510,815.71
	3. สถานีฯ สุโขทัย	889,080.00	1,408,581.34	11,332.00	2,308,993.34
	4. สถานีฯ พิจิตร	1,255,920.00	1,070,993.55	11,332.00	2,338,245.55
	5. สถานีฯ สุพรรณบุรี	1,572,000.00	2,201,762.70	174,132.00	3,947,894.70
	รวม	4,922,760.00	8,588,846.66	275,928.00	13,787,534.66
2	1. ศูนย์ฯ สระแก้ว	885,480.00	2,349,573.94	19,914.00	3,254,967.94
	รวม	885,480.00	2,349,573.94	19,914.00	3,254,967.94
3	1. ศูนย์ฯ นครราชสีมา	1,015,363.14	6,609,426.90	169,990.00	7,794,780.04
	2. สถานีฯ ร้อยเอ็ด	701,640.00	2,767,775.37	11,330.00	3,480,745.37
	3. สถานีฯ บุรีรัมย์	885,060.00	1,642,970.00	10,990.00	2,539,020.00
	4. สถานีฯ ยโสธร	544,560.00	2,351,812.15	10,990.00	2,907,362.15
	รวม	3,146,623.14	13,371,984.42	203,300.00	16,721,907.56

ตารางที่ 39 การใช้เงินงบประมาณปี 2550 ผลผลิตที่ 1 การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ (ต่อ)

เขต	หน่วยงาน	ค่าตอบแทน พนักงานราชการ	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	711,840.00	6,389,099.81	1,204,096.32	8,305,036.13
	2. สถานีฯ มหาสารคาม	720,960.00	3,352,631.67	360,900.00	4,434,491.67
	3. สถานีฯ กาฬสินธุ์	302,160.00	1,506,524.51	11,300.00	1,819,984.51
	4. สถานีฯ อุดรธานี	311,280.00	2,167,998.47	11,332.00	2,490,610.47
	5. สถานีฯ เลย	311,280.00	2,141,799.25	11,300.00	2,464,379.25
	6. สถานีฯ มุกดาหาร		5,594,879.26	10,990.00	5,605,869.26
	7. สถานีฯ หนองคาย	213,960.00	931,591.71	306,332.00	1,451,883.71
	8. สถานีฯ นครพนม	213,960.00	1,540,041.81	20,300.00	1,774,301.81
	9. สถานีฯ สกลนคร	193,170.00	2,086,436.72	19,657.00	2,299,263.72
	รวม	2,978,610.00	25,711,003.21	1,956,207.32	30,645,820.53
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	330,600.00	3,274,621.41	610,990.00	4,216,211.41
	2. สถานีฯ แพร่	213,960.00	1,915,562.29	9,900.00	2,139,422.29
	รวม	544,560.00	5,190,183.70	620,890.00	6,355,633.70
7	1. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	330,600.00	3,410,991.00	490,906.00	4,232,497.00
	2. สถานีฯ ประจวบฯ	1,139,280.00	1,563,530.76	1,241,300.00	3,944,110.76
	รวม	1,469,880.00	4,974,521.76	1,732,206.00	8,176,607.76
8	1. สถานีฯ สุราษฎร์ธานี	1,091,520.00	2,019,963.64	291,331.00	3,402,814.64
	2. สถานีฯ ชุมพร	97,320.00	1,850,878.77	11,300.00	1,959,498.77
	รวม	1,188,840.00	3,870,842.41	302,631.00	5,362,313.41
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	213,960.00	2,532,553.00	139,732.00	2,886,245.00
	2. สถานีฯ ตรัง	116,640.00	1,594,571.62	11,290.00	1,722,501.62
	3. สถานีฯ สตูล	213,960.00	1,395,315.96	290,990.00	1,900,265.96
	4. สถานีฯ พัทลุง	922,680.00	1,767,705.68	11,300.00	2,701,685.68
	รวม	1,467,240.00	7,290,146.26	453,312.00	9,210,698.26

ตารางที่ 40 การใช้เงินงบประมาณปี 2550 ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA

เขต	หน่วยงาน	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
	1. กองอาหารสัตว์	420.00		420.00
	รวม	420.00	0.00	420.00
1 และ 6	1. ศูนย์ฯ ชัยนาท	227,109.60	1,236,850.00	1,463,959.60
	2. สถานีฯ เพชรบูรณ์	65,466.14		65,466.14
	3. สถานีฯ สุโขทัย	258,496.00	1,230,430.00	1,488,926.00
	4. สถานีฯ พิจิตร	86,163.32		86,163.32
	5. สถานีฯ สุพรรณบุรี	181,994.00	1,310,322.00	1,492,316.00
	รวม	819,229.06	3,777,602.00	4,596,831.06
2	1. ศูนย์ฯ สระแก้ว	37,788.00		37,788.00
	รวม	37,788.00	0.00	37,788.00
3	1. ศูนย์ฯ นครราชสีมา	375,867.21		375,867.21
	2. สถานีฯ ร้อยเอ็ด	248,841.46		248,841.46
	3. สถานีฯ บุรีรัมย์	98,599.89		98,599.89
	4. สถานีฯ ยโสธร	214,798.90		214,798.90
	รวม	938,107.46	0.00	938,107.46
4	1. ศูนย์ฯ ขอนแก่น	507,133.30	4,140,000.00	4,647,133.30
	2. สถานีฯ มหาสารคาม	207,393.75		207,393.75
	3. สถานีฯ กาฬสินธุ์	64,495.10		64,495.10
	4. สถานีฯ อุดรธานี	28,560.20		28,560.20
	5. สถานีฯ เลย	107,997.30		107,997.30
	6. สถานีฯ มุกดาหาร	699,801.96		699,801.96
	7. สถานีฯ หนองคาย	49,999.40		49,999.40
	8. สถานีฯ นครพนม	94,305.42		94,305.42
	9. สถานีฯ สกลนคร	61,400.16		61,400.16
	รวม	1,821,086.59	4,140,000.00	5,961,086.59
5	1. ศูนย์ฯ ลำปาง	389,063.90		389,063.90
	2. สถานีฯ แพร่	77,339.00		77,339.00
	รวม	466,402.90	0.00	466,402.90

ตารางที่ 40 การใช้เงินงบประมาณปี 2550 ผลผลิตที่ 4 สินค้าเกษตรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของสินค้าเกษตรฯ FTA (ต่อ)

เขต	หน่วยงาน	งบดำเนินงาน	งบลงทุน	รวม
7	1. ศูนย์ฯ เพชรบุรี	43,499.95		43,499.95
	2. สถานีฯ ประจวบฯ	78,400.00		78,400.00
	รวม	121,899.95	0.00	121,899.95
8	1. สถานีฯ สุราษฎร์ธานี	42,335.45		42,335.45
	2. สถานีฯ ชุมพร	40,695.00		40,695.00
	รวม	83,030.45	0.00	83,030.45
9	1. ศูนย์ฯ นราธิวาส	36,393.93		36,393.93
	2. สถานีฯ ตรัง	37,892.64		37,892.64
	3. สถานีฯ สตูล	29,199.94		29,199.94
	4. สถานีฯ พัทลุง	119,699.22		119,699.22
	รวม	223,185.73	0.00	223,185.73